

Oona Lakso

Turun puukotusiskun roolit

Analyysi Helsingin Sanomien ja Turun Sanomien uutisoinnista

Turun puukotusiskun roolit

Analyysi Helsingin Sanomien ja Turun Sanomien uutisoinnista

Oona Lakso
Opinnäytetyö
Kevät 2018
Viestinnän tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Viestinnän tutkinto-ohjelma, journalismi

Tekijä: Oona Lakso

Opinnäytetyön nimi: Turun puukotusiskun roolit – Analyysi Helsingin Sanomien ja Turun Sanomien uutisoinnista

Työn ohjaaja: Teemu Palokangas

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2018

Sivumäärä: 67+8

Tarkastelin tässä opinnäytetyössä Turussa 18.8.2017 tapahtuneen puukotusiskun uutisointia Helsingin Sanomissa ja Turun Sanomissa. Tavoitteena oli selvittää, ketkä lehdissä pääsivät ääneen ja millä tavalla. Tutkin uutisia käyttäen kehysanalyysin keinoja. Otin tarkasteluun sanomalehtien artikkelit iskusta kahden viikon ajalta.

Turun puukottajaa syytetään terroristisessa tarkoituksessa tehdyistä murhista ja murhien yrityksistä. Isku oli ensimmäinen jihadistinen terroriteko Suomessa. Halusin ottaa selvää, miten suomalainen media pärjasi tämän uuden tilanteen edessä.

Helsingin Sanomat valikoitui aineistoon, koska se on Suomen luetuin sanomalehti. Turun Sanomat valitsin siksi, että isku tapahtui lehden vaikutuspiirissä ja halusin nähdä, miten tapahtumien läheisyys näkyi lehden uutisoinnissa verrattuna Helsingin Sanomiin. Valitsin sanomalehdet online-julkaisujen sijaan, sillä uskon että sanomalehtien hitaammassa tahdissa esille nousee monipuolisempia puheenvuoroja.

Terrorismin ja median suhde on hankala, ja viime vuosina Euroopassa päätään nostanut Isis-äärijärjestön inspiroima terrorismin uusi aalto entistä tiheämmin tapahtuvine iskuineen on pakottanut myös median tarkastelemaan ja uudistamaan toimintatapojaan terrorismin suhteen. Ei ole yhdentekevää, miten iskuista uutisoidaan.

Käytin tutkielman tietoperustana tutkimuksia terrorismin, joukkoammuskelujen ja muiden tragedioiden käsittelystä mediassa, sekä UNESCO:n laatimaa ohjeistusta terrori-iskujen uutisoinnista journalisteille. Lisäksi täydensin tietoperustaani Kristiina Koivusen Suomen nuoret jihadistit ja Juha-Antero Puistolán ja Janne Herralan Terrorismi Euroopassa -teoksilla.

Aineiston puheenvuoroissa vallitsi rohkaiseva sävy. Iskusta oltiin järkyttyneitä ja se tuomittiin, mutta samalla vakuuteltiin, että Suomessa on edelleen turvallista elää sekä ylistettiin ihmisten ja viranomaisten reaktioita iskuun. Negatiivisempia puheenvuoroja esiintyi myös, mutta melko harvoin. Viralliset lähteet, kuten päättäjät ja asiantuntijat, saivat runsaasti tilaa lehdissä. Puukottaja taas ei saanut paljon palstatilaa, vaikka hänet mainittiin uutisissa koko kahden viikon ajan. Uhrit jäivät nimettömiksi, lukuun ottamatta kahta haavoittunutta, jotka esitettiin sankarin roolissa.

Asiasanat: terrorismi, terrori-iskut, media, kehysanalyysi

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Journalism

Author: Oona Lakso

Title of thesis: The Roles of the Turku Knife Attack in the News Coverage of Finnish Newspapers

Supervisor: Teemu Palokangas

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2018

Number of pages: 67+8

This thesis studied the news cycle of the knife attack taking place in Turku, Finland, on 18th August 2017. The roles were viewed which appeared in the texts written about the attack in Helsingin Sanomat and Turun Sanomat newspapers during a course of two weeks. The knife attack was suspected to be the first jihadist terror attack in Finland.

The relationship of terrorism and the media is difficult. During the last couple of years, several countries have been hit with a new wave of terrorism carried out or inspired by a jihadist organization Isis. This has once again forced the media among others to reexamine their ways of dealing with terrorism. Attacks especially in the western countries get widely covered in the news, and some see this as the media is doing the terrorists' work for them.

The aim of this thesis was to find out who got the chance to talk about the Turku knife attack in the news and in what way. The people appearing in the news were grouped into different roles, according to how they presented themselves or how the newspapers framed them. The news published about the knife attack in these newspapers were examined by using frame analysis.

The reason for choosing these two newspapers as the research material was because Helsingin Sanomat is the leading newspaper in Finland and Turun Sanomat is the newspaper of the city where the attack took place. It was interesting to see how the closeness of the violence affected the news cycle of Turun Sanomat compared to Helsingin Sanomat. The print versions of the publications were chosen instead of the online news because of the slower pace of the print news which might bring up more interesting statements.

As the background material it was used studies and books about terrorism and news coverages of terrorist attacks as well as tragedies like mass shootings and other fatal incidents having a lot of media coverage. This thesis brings one viewpoint into how the Finnish media dealt with covering the first jihadist terror attack in Finland.

It appeared that the tone in the papers was mostly rather encouraging, acknowledging the tragedy but reassuring that people are still safe. More negative voices appeared as well but quite infrequently. The newspapers gave a voice to many official sources e.g. specialists and politicians. The attacker did not get a lot of space in the articles but he was mentioned in the news throughout the two weeks. The victims remained anonymous apart from two wounded men who were portrayed more as heroes.

Keywords: terrorism, terror attacks, media, frame analysis

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	7
2	MIKÄ MÄÄRITTÄÄ TERRORISMIN JA MITEN SIITÄ TULISI UUTISOIDA	8
2.1	Terrorismin tavoitteena on ajaa omaa ideologiaa väkivallan ja pelon keinoin	8
2.2	Tarpeellista tiedonvälitystä vai pelon lietsontaa?.....	10
2.3	Roolit	13
2.3.1	Syyllinen/terroristi	13
2.3.2	Sankari	14
2.3.3	Silminnäkijä	14
2.3.4	Asiantuntija	14
2.3.5	Rauhoittelija.....	15
2.3.6	Lietsoja	15
2.3.7	Uhri.....	15
3	MENETELMÄ	16
4	TULOKSET.....	17
4.1	"Tekijä ulkomaalaisen näköinen" – terroristin leiman kanssa oltiin säästeliäitä, marokkolaisuudesta tuli osa tekijän kuvausta.....	17
4.2	"Ajattelin vain, että haluan pysäyttää hänet" – sankarit ja pyyteettömät auttajat	24
4.3	"Mies nousi, jätti jäätelön kesken ja alkoi huitoa suurella veitsellä" – silminnäkijät rakensivat kokonaiskuvaa iskun kulusta.....	29
4.4	Turun Sanomien haastattelemat asiantuntijat auttoivat toipumisessa, Helsingin Sanomissa keskityttiin tekijän taustaan ja tekoon.....	31
4.5	Rauhoittelijat ylistivät Suomen viranomaisia, auttajia ja Suomen kansaa, sekä lupasivat, että turvallisuusongelmat ratkaistaan	36
4.6	Kyynikot syylistivät tai kyseenalaistivat rauhoittelijoiden ylistykset ja ratkaisut	45
4.7	"Syvät surunvalittelut uhreille ja omaisille" – puukotuksen uhrit jäivät nimettömiksi ...	51
5	YHTEENVETO	56
6	POHDINTA.....	59
	LÄHTEET	65
	LIITTEET	68

1 JOHDANTO

Perjantaina 18.8.2017 Turun Kauppatorilla nuori mies puukotti kymmentä ihmistä. Uhreista kaksi kuoli ja kahdeksan loukkaantui. Osa haavoittuneista oli yrittänyt auttaa puukotettuja tai ottaa puukottajaa kiinni. Useat muutkin sivulliset yrittivät pysäyttää puukottajan. Tilanne oli ohi hyvin nopeasti. Poliisi sai ensimmäisen hälytyksen Kauppatorin tapahtumista kello 16:02 ja pysäytti puukottajan reiteen ampumalla kello 16:05. (Heima & Kuukkanen, 2017, viitattu 19.4.2018.)

Myöhemmin vahvistettiin, että tekijä oli Suomeen turvapaikanhakijana saapunut marokkolainen mies. Hänet vangittiin epäiltynä kahdesta terroristisessa tarkoituksessa tehdystä murhasta ja kahdeksasta samassa tarkoituksessa tehdystä murhan yrityksestä. Lisäksi osallisuudesta tekoon oli epäiltynä neljä muuta miestä, joista kolme otettiin tutkintavankeuteen. Yhdestä henkilöstä annettiin kansainvälinen etsintäkuulutus. (Mäkelä 2017, viitattu 19.4.2018.) Kaikki kiinniotetuista pääepäiltyä lukuun ottamatta vapautettiin myöhemmin. Etsintäkuulutettua ei ole tavoitettu. Tekijän oikeasta nimestä ja iästä oltiin epävarmoja, kunnes 27.8. poliisi sai vahvistettua pääepäillyn oikean henkilöllisyyden. Seuraavana päivänä Ilta-Sanomat uutisoi epäillyn oikean nimen olevan Abderrahman Bouanane. (Manninen 2017, viitattu 19.4.2018.)

Puukotusten esitutkinta valmistui helmikuussa 2018. Keskusrikospoliisi kertoi muun muassa, että puukottaja koki toimineensa äärijärjestö Isisin soturina. Hänen kuitenkin edelleen todettiin toimineen yksin, eikä tekoon epäillä liittyvän mitään ryhmittymää. Hän oli kertonut yhdeksi syykseen puukotukseen länsiliittouman iskut Syyrian Raqqassa. Puukottajan kerrottiin radikalisoituneen noin kolme kuukautta ennen iskua, ja hän oli kertonut kuulusteluissa toivoneensa, että kuolisi poliisin luoteihin. (Hjelt & Koskinen 2018, viitattu 19.4.2018.) Samassa kuussa apulaisvaltakunnansyyttäjä Raija Toiviainen päätti nostaa syytteen Bouananea vastaan. Oikeudenkäynti alkoi valmistelevalle istunnolla 20. maaliskuuta. (Koskinen & Rautio 2018, viitattu 19.4.2018.)

Isku vertautui mediassa ja ihmisten mielissä vasta edellisenä päivänä Espanjan Barcelonassa ja Cambrilsissa tapahtuneisiin iskuihin, joiden tekijät olivat myös nuoria marokkolaistaustaisia miehiä. Turun isku sopi myös viime vuosina Euroopassa yleistyneiden terrori-iskujen kaavaan, jossa nuoret radikalisoituneet miehet iskevät ihmisten kimppuun aseinaan puukot tai ajaen väkijoukkoon autolla, kumpikin tapoja, jotka eivät vaadi erityisemmin varustelua tai suunnittelua, jolloin kiinnijäämisen riski ennen tekoa pienenee.

Turun isku eroaa muista vastaavista tapauksista kuitenkin siten, että tekijä saatiin kiinni elossa. Lisäksi Isis on yleensä ollut nopea ilmoittautumaan olevansa iskujen takana, vaikka mitään suoraa yhteyttä, kuten iskijän liittymistä järjestöön, ei varsinaisesti edes voitaisi vahvistaa, mutta Turun iskun jälkeen terroristijärjestöstä ei ole kuulunut mitään. Tämän on arveltu johtuvan muun muassa siitä, että Bouanane jäi henkiin, mikä saattaisi koitua Isisille riskiksi (Mäntymaa 2017, viitattu 19.4.2018).

Puukottajan kanssa samassa vastaanottokeskuksessa asuneet kertoivat Ylelle hänen muun muassa kuunnelleen Isisin saarnoja ja kutsuneen suomalaisia vääräuskoisiksi. He kertoivat myös varoittaneensa vastaanottokeskuksen henkilökuntaa Bouananen käytöksestä. Myös suojelupoliisi oli saanut vihjeen Bouananen radikalisoitumisesta, mutta varoitus ei johtanut toimenpiteisiin, sillä iskun uhkaa ei koettu konkreettiseksi. (Rigatelli 2017, viitattu 19.4.2018.)

Käsittelen tässä opinnäytetyössä sitä, millaisia rooleja mediassa esiintyi uutisissa Turun puukotusiskusta. Päädyin aiheeseen osin tilanteen uutuuden vuoksi. Turun puukottajaa syytetään terroristisessa tarkoituksessa tehdyistä murhista ja murhien yrityksistä, ja hän on ilmoittanut näkevänsä itsensä terroristijärjestö Isisin soturina. Isku on myös nähty jatkumona Eurooppaa viime vuodet koetelleelle jihadististen terrori-iskujen aallolle. Iskun ollessa ensimmäinen ääri-islamistinen terrori-isku Suomessa, se on asettanut suomalaiset ja suomalaisen median uuteen tilanteeseen. Aloin pohtia sitä miten suomalainen media toimi iskun uutisoinnissa.

Mieleeni nousivat Jokelan koulusurmat, tragedia, jonka seurauksena toimittajat saivat valtavasti kriittistä palautetta käyttäytymisestään paikkakunnalla ja tavoistaan käsitellä tapahtunutta, jopa siinä määrin, että Jokelan nuoret vaativat median edustajilta anteeksipyyntöä adressin muodossa. *Jokelan koulusurmat mediassa* -raportissa (Raittila, Johansson, Juntunen, Kangasluoma, Koljonen, Kumpu, Pernu, Väliaverronen 2008, 51) mainittiin muun muassa, että vaikka Jokelan kaltaisiin tragedioihin ei koskaan voida täysin varautua, paremmalla ennakkovalmistautumisella journalistit ja mediatalot olisivat silti voineet välttää osan ongelmista.

Olen myös kiinnostunut median suhteesta sekä yleisön reaktioista terrori-iskuihin. Tragedioiden ja katastrofien tapahtuessa median seuraajien tiedonnälkä on aina suuri. Länsimaissa tapahtuvia terrori-iskuja käsitellään uutisissa erityisen mittavasti. Terrori-iskuista uutisoidessaan media on suurien haasteiden edessä. Terrori-iskun, kuten minkä tahansa tragedian tapahduttua, median

tehtävä on tiedottaa kansalaisille tapahtuneesta. Itse tilanteen lauettua alkaa tapahtuneen jälkipyykki, asiasta halutaan tietää kaikki. Halutaan ymmärtää, miksi ja miten tällaista tapahtuu.

Suurten tragedioiden mittava käsittely voidaan nähdä terapeuttisena, uutisointi ikään kuin tarjoaa kansalaisille väylän surra tapahtumaa yhdessä. Toisinaan tragedioiden uutisointi taas nähdään liiallisena mässäilynä, erityisesti uhrien käsittely saatetaan kokea "surupornona", ja tekijästä uutisoinnin mahdollistavan murhaajan glorifioinnin. Julkaisujen saatetaan kokea tekevän rahaa kärsimyksellä. Terrorismitapauksissa toimittajien tulisi lisäksi valita näkökulmansa erityisen varovasti siten, etteivät raportoinnillaan päädy tekemään turhaan julkisuustyötä terroristeille.

Sanna Rännäli tutki pro gradu -tutkielmassaan median rakentamia uhkakuvia viime vuosina Euroopassa tapahtuneista terrori-iskuista jakaen ne erilaisiin diskursseihin. Yksi niistä oli maahanmuuttokriittinen diskurssi. Rännäli huomasi esimerkiksi, että terroristien maahanmuuttajataustaa korostettiin myös silloin, kun he olivat syntyneet ja kasvaneet siinä maassa, jossa toteuttivat iskunsa (2017, 48, viitattu 19.4.2018). Tällä halutaan rakentaa erontekoa käsittämättömiin väkivallantekoihin ryhtyneisiin terroristeihin, tehdä heistä yhteiskunnan toisia. Jihadistien tekemät terrori-iskut ovat kuitenkin omiaan kasvattamaan kantaväestön vihaa ja pelkoa maahanmuuttajia ja erityisesti muslimeja kohtaan, etenkin jos iskun tehneet jihadistit niputetaan samaan joukkoon kaikkien samantaustaisten kanssa.

Toisaalta Turun puukotusten jälkeen huomattava osa mediassa näkyneistä auttajista ja silminnäkijöistä oli ulkomaalaistaustaisia. Mediassa vaikutti painottuvan juuri tapahtuman keskiössä olleiden monenlaiset taustat. Uutisissa tuntui vilisevän myös runsaasti silminnäkijätarinoita ja erityisesti iskun uhreja auttaneita henkilöitä ylistäneitä sankaritarinoita. Minulle välittyi näistä tarinoista jonkinlainen yhtenäisyyden rakentamisen tunne, mikä taas sopi enemmän Rännälin kuvaamaan yhtenäisyysdiskurssiin, jolla hänen tutkimuksessaan korostettiin Euroopan yhtenäisyyttä terroristeja vastaan (2017, 34, viitattu 19.4.2018).

2 MIKÄ MÄÄRITTÄÄ TERRORISMIN JA MITEN SIITÄ TULISI UUTISOIDA?

2.1 Terrorismin tavoitteena on ajaa ideologiaa väkivallan ja pelon keinoin

Turun iskun terroristisella tarkoituksella tarkoitetaan nimenomaan jihadistista terrorismia. Kun puhutaan Eurooppaa nyt koettelevasta terrorismin aallosta, ei pidä unohtaa, että Euroopassa on esiintynyt vielä melko läheisessä menneisyydessä myös nationalistista ja aatteellista terrorismia. 1960-luvulla opiskelijoiden mielenosoituksista nousi vasemmistolaisia terroristiryhmiä Länsi-Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Kreikassa, ja myöhemmin Pohjois-Irlannin IRA ja Baskimaan ETA ajoivat alueidensa itsenäisyyttä terrorismin keinoin. (Puistola & Herrala 2006, 62, 78.) Norjan Oslossa ja Utøyalla 77 uhria vuonna 2011 vaatineen terrori-iskun tekijä taas oli äärioikeistolainen ja kristillinen fundamentalisti, norjalainen Anders Behring Breivik, joka ilmoitti olevansa osa vasta-jihad-liikettä (Sivonen 2016, 1, viitattu 19.4.2018).

Terrorismia ei ole yksinkertaista määritellä. Se, kuka määritellään terroristiksi tai mikä teko terrorismiksi, voi vaihdella esimerkiksi näkökulman mukaan. Sanonta, yhden terroristi on toisen vapaustaistelija, toistuu usein, kun käsitettä yritetään määritellä. Esimerkiksi jopa YK:ssa on ollut vaikeuksia määritellä terrorismi yksiselitteisesti, vaikka siellä onkin säädetty kansainvälisiä sopimuksia terrorismin ehkäisemiseksi (Jaakola 2009, viitattu 19.4.2018).

Terrorismiin usein liitettävä sivullisten surmaaminen ei yksinään riitä määrittelemään tekijää terroristiksi, koska esimerkiksi kouluampujia ei pidetä terroristeina. Terrorismilla on yleensä poliittinen motiivi, väkivaltaisuuksilla pyritään ajamaan omaa ideologiaa normaalien yhteiskunnan vaikuttamiskanavien sijaan lietsomalla pelkoa ja vastakkainasetteluja yhteiskuntaan.

Suomen rikoslaissa rikos määritellään terrorismiksi näin:

Rikoksentehtäjällä on terroristinen tarkoitus, jos hänen tarkoituksenaan on:

- 1) aiheuttaa vakavaa pelkoa väestön keskuudessa;
- 2) pakottaa oikeudettomasti jonkin valtion hallitus tai muu viranomainen taikka kansainvälinen järjestö tekemään, sietämään tai tekemättä jättämään jotakin;
- 3) oikeudettomasti kumota jonkin valtion valtiosääntö tai muuttaa sitä tai horjuttaa vakavasti valtion oikeusjärjestystä taikka aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa valtiontaloudelle tai valtion yhteiskunnallisille perusrakenteille; tai

4) aiheuttaa erityisen suurta vahinkoa kansainvälisen järjestön taloudelle tai sellaisen järjestön muille perusrakenteille.
(Rikoslaki, 24.1.2003/17, 34 a: 6 §)

Yhdysvalloissa 11. syyskuuta 2001 tapahtuneet jihadistien toteuttamat terrori-iskut Pentagoniin ja World Trade Centerin tornitaloihin nähdään länsimaiden ja arabimaailman suhteiden käännekohtana. Iskujen seurauksena Yhdysvallat julisti terrorin vastaisen sodan alkaneeksi ja hyökkäsi Afganistaniin kostaakseen iskun. Totta on, että 9/11 oli käännteentekevä tapahtuma. Se oli järkyttävyydessään ja uhrimäärältään länsimaiden mittakaavassa omaa luokkaansa ja käynnisti uuden vaiheen lännen ja islamilaisen maailman välillä, minkä seurauksista kärsitään edelleen, mutta todellisuudessa ongelmat ulottuvat kauemmas historiaan. Juha-Antero Puistola ja Janne Herrala esittävät, että syyt eurooppalaiseen terrorismiin yltävät aina eurooppalaisen kolonialismin aikaan asti (2006, 29–31).

Rännäli kirjoittaa pro gradussaan vuotta 2015 - 2016 kutsuttavan terrorismin vuodeksi. Ympäri maailmaa tapahtui lukuisia tuhoisia jihadistien terrori-iskuja. Tuona aikana myös Eurooppaa järkyttivät Suomessakin suurta mediahuomiota saaneet iskut Pariisissa, Brysselissä ja Nizzassa, joiden tekijäksi ilmoitautui ääri-islamistinen Isis. (2017, 1, viitattu 19.4.2018.)

Viime vuosina länsimaisessa mediassa näkyvyyttä saanut terrorismi on myös saanut uuden muodon. Ruth DeFoster kuvailee tämän uuden määritelmän sisältävän niin sanotut yksinäiset sudet, joilla ei ole konkreettista yhteyttä terroristijärjestöihin, mutta ovat saaneet niiltä inspiraation teolleen (DeFoster 2017, 195). Turun puukottaja vaikuttaa tämän hetkisten tietojen mukaan sopivan juuri tähän uuteen terroristin rooliin.

2.2 Tarpeellista tiedonvälitystä vai pelon lietsontaa?

Terroristien ja median suhteen on kuvailtu olevan pahimmillaan symbioottinen. Vaikka tiedotusvälineet eivät varmastikaan halua tukea terrorismia millään tavalla, vaan haluavat tarjota seuraajilleen tietoa tapahtuneesta, iskusta uutisointi tuo myös terroristeille ja heidän aatteelleen näkyvyyttä ja siihen terroristit myös pyrkivät. Iskun laaja uutisointi ylimääräisine uutislähetyksineen kasvattaa ihmisten pelkoja ja voi antaa terroriuhasta tai terroristijärjestön voimasta liioitellun kuvan, lisäten sen houkuttelevuutta radikalisoitumiselle alttiiden ihmisten silmissä. (UNESCO 2017, 11-12, viitattu 19.4.2018.) Lisäksi tragedioiden uutisointi saa paljon yleisöä eli myy hyvin, minkä vuoksi

media kohtaa joskus kritiikkiä siitä, että laaja uutisointi ei ole enää puhtaasti tiedon välittämistä vaan tragedialla rahastusta.

Terrori-iskuista uutisoidessa toimituksissa joudutaankin pohtimaan valintojen eettisyyttä erityisen kovasti. Miten uutisoida tapahtuneesta niin, että tyydyttää seuraajien tiedonnälän, kuitenkin lietsomatta tapahtuneesta aiheutuvaa pelkoa ja vihaa entisestään sekä toisaalta ajamatta tekijöiden agendaa? UNESCO:n journalisteille laatimassa ohjeistuksessa muistutetaan, ettei terrorismin tavoitteena ole ainoastaan pelon kylväminen ideologian nimeen, vaan iskuilla pyritään jakamaan kansat kahtia, kääntämään ihmiset toisiaan vastaan sekä provosoimaan syrjintää ja eripuraa (2017, 1, viitattu 19.4.2018). Terrorismi ja radikalisoituminen ovat monimutkaisia ilmiöitä, jotka kuitenkin nostavat ihmisissä pintaan pelon ja vihan kaltaisia sokaisevia tunteita, jotka ovat omiaan aiheuttamaan juuri terroristien tavoittelemia reaktioita.

Väkivallantekojen uutisoinnissa julkaisuissa saatetaan lisäksi tehdä valintoja, jotka rakentavat tekijästä sankarillista kuvaa. Journalismikritiikin vuosikirjassa 2008 käsitellään paljon Jokelan kouluammuskelua, tapausta jonka uutisoinnista nousi valtavasti kritiikkiä. Journalismin tutkija Aira Saloniemi esimerkiksi kirjoittaa vuosikirjassa julkaistussa ”Älähdys”-kommentissaan järkyttyneensä nähtyään Helsingin Sanomien julkaisseen ampujasta muun muassa kuuden palstan kokoisen ”ylväsasentoisen kuvan”, ja moitti lehden näin lähteneen mukaan ampujan julkisuudenhakuisuuteen ja tämän ”projektiin” (2008, 20). Kouluampujien tiedetäänkin usein ihailevan aiempien koulusurmien tekijöitä, ja ampujien ympärille rakentuu ihailua esimerkiksi internetin keskustelupalstoilla.

Terroristien tapauksessa tilanne voi olla jossain määrin samankaltainen. Terroritekoon ryhtymistä edeltää radikalisoituminen, ja siihen ovat alttiita esimerkiksi yhteiskunnasta syrjäytyneet nuoret miehet, jotka kokevat suurta vihaa yhteiskuntaa ja ihmisiä kohtaan. Kun heillä ei ole mitään menetettävää, marttyyriuden ja siitä seuraavan arvostuksen lupaus voi kuulostaa houkuttelevalta. Lisäksi terroristijärjestöt voivat käyttää uutisointia iskuista hyväksi omassa propagandassaan.

Kun Ranskassa heinäkuussa 2016 terroristi ajoi itsenäisyyspäivää juhliwaan ihmisjoukkoon Nizzassa ja vajaan kahden viikon päästä kaksi terroristia hyökkäsi Saint-Étienne-du-Rouvrayn kirkkoon ottaen panttivankeja ja murhaten kirkon papin, ranskalainen Le Monde ilmoitti lopettavansa tekijöiden kuvien julkaisemisen jatkona sen aiemmalle linjaukselle olla julkaisematta Isisin levittämiä kuvia ja videoita välttääkseen terroristien ”kuolemanjälkeistä glorifointia”. Tämän

seurauksena osa ranskalaisista medioista seurasi lehden esimerkkiä ja osa jopa linjasi, ettei julkaisisi jatkossa edes murhaajien nimiä. (Borger 2016, viitattu 19.4.2018.)

Linjaus ei kuitenkaan jäänyt kritiikittä. UNESCO:n käsikirjassa siteerattu France Télévisionsin toimituspäällikkö Michel Field huomautti, että nimettömät ja kasvottomat hyökkäykset ovat omiaan nostattamaan salaliittoteorioita ja epäilyjä, ettei media kerro kaikkea vaan vaikenee totuudesta (2017, 60, viitattu 19.4.2018). Sosiaalisen median ja erityisesti erilaisten valtamediaa syyttelevien vastamedioiden aikana täysi hiljeneminen tekijästä ei luultavimmin toimisikaan ja saattaisi pahimmillaan johtaa väärin ihmisten syyllistämiseen ja ajojahtiin. Ihmiset haluavat tietää syyllisen ja etsivät sen itse, vaikka media ei sitä tekisi.

Yksi suurta mediahuomiota saanut ja eettisiä kysymyksiä nostattanut tapaus oli Norjan Utøyalla 77 ihmistä murhanneen Anders Behring Breivikin oikeudenkäynti. Samuli Sivonen tutki pro gradu -tutkimuksessaan tämän valtavaa mielenkiintoa herättäneen oikeudenkäynnin uutisointia. Toisin kuin suuri osa viime vuosina tapahtuneiden väkivaltaisten iskujen tekijöistä, jotka ovat kuolleet iskunsa yhteydessä, Breivik jäi henkiin ja joutui vastaamaan teoistaan oikeudessa. Oikeudenkäynti kuitenkin myös takasi sen, että Breivik pysyi esillä mediassa pidemmän aikaa kuin terroristi yleensä. Lisäksi Breivik pääsisi oikeudessa julistamaan omia näkemyksiään. Kun paikalla vielä oli valtava määrä mediaorganisaatioita, oikeudenkäynnistä muodostui mediatapahtuma, ja mahdollisuus, että Breivik käyttäisi tilannetta hyväkseen levittääkseen sanomaansa, herätti huolta. Pelättiin, että oikeudenkäynnin nostattama mediahuomio oli juuri sitä, mitä hän oli halunnutkin. (2016, 1-3, viitattu 19.4.2018.)

Sivonen esittelee tutkimuksessaan sekä mediakriitikkojen näkemyksiä siitä, että terroriteoista uutisointi väkivallan kuvailuineen ja uhrien haastatteluineen palvelee aina terroristien tavoitteita, mutta myös näkemyksen, että oikein tehtynä uutisoinnilla on osansa yleisön surutyössä. Hän referoi Pentti Raittilaa huomauttaen, että kootessaan tapahtuneesta seuranneen inhimillisen kärsimyksen ja keskittyessään uhrien jälkihoitoon sensaationhakuisuuteen sortumatta, uutiset luovat ihmisissä sympatiaa ja antavat tapahtuneelle uhrien kasvot, tekijään henkilöitymisen sijaan. (2016, 85, viitattu 19.4.2018.)

Miten terrorismista sitten pitäisi uutisoida? Eräs toistuva suositus kuuluu, että uutisoinnissa tulisi keskittyä juuri inhimilliseen puoleen. Kun uutisoidaan uhreista ja yhteisöstä suremassa, toipumassa, jatkamassa elämäänsä, vastustaen terroristien tavoittelemaa pelkoa, vihaa ja

hajaannusta, näytetään "meidät" yhtenäisenä "niitä" vastaan pelon lietsomisen sijaan. Turun puukotuksen uutisointi lienee ainakin tältä osalta toimineen hyvin, sillä uutisoinnissa nousi nopeasti esiin juuri auttajat ja yhteisöllisyys.

Kristiina Koivusen kirjassaan *Suomen nuoret jihadistit – ja miten radikalisoituminen torjutaan?* haastatteleva helsinkiläinen muslimimies tiivistää hyvän terrorismiuutisoinnin rehelliseksi, ylilyöntejä, vääristelyjä ja yleistyksiä välttäväksi. Koivunen selittää nykypäivän terrorismiuutisista välittyvän monille ei-muslimeille kuva islamista ja kaikista muslimista vaarallisina, mikä johtaa islamofobiaan ja vihapuheeseen, mikä on juuri terroristien tavoitteiden mukaista. (2016, 178.) Juuri aiemmin mainittu toiseuden rakentaminen siten, että se jättää kaikki muslimit samaan kategoriaan terroristien kanssa, olisi siis vältettävä. Tässäkin tapauksessa uskon Turun iskun uutisoinnin onnistuneen, juuri pakolais- ja maahanmuuttajataustaisten henkilöiden noustua esille auttajien roolissa.

2.3 Roolit

Seurasin Turun puukotusiskun uutisointia jo sen ollessa käynnissä, kuin myös tätä työtä ideoidessani, joten olin jo muodostanut joitain mielikuvia ennen varsinaisen tutkielman teon aloittamista. Tutkimuskysymys kuitenkin tarkentui minulle vasta myöhemmin, joten en uutisia katsoessani ja lukiessani kiinnittänyt rooleihin huomiota niin tarkasti, kuin tutkielma vaatii. Uutistapahtumat kuitenkin seuraavat hyvin usein tuttuja kaavoja ja journalistit tekevät kriisitilanteissakin työtään noudattaen oppimiaan rutiineja ja kaavoja, ja roolit ovat yksi uutistapahtumista ja tarinoista toiseen toistuva tarinankerronnan osa. Aion keskittyä analyysissä ainakin seuraaviin rooleihin, jotka odotan uutisista löytyvän:

2.3.1 Syyllinen/terroristi

Ilmeisin rooli, jonka oletan löytäväni uutisteksteistä, on syyllisen rooli. Tragedian tapahduttua alkavat poliisi, media ja kansalaiset ensimmäisenä etsiä syyllistä. Tekijän paljastuttua hänestä halutaan tietää kaikki mahdollinen.

Turun iskun uutisoinnissa syyllisen rooli myös vaihtui mahdollisen terrorimotiivin selvityksessä epäillyn terroristin rooliksi. Ihmisten mielissä terroristi koetaan eri tavalla, kuin jos tekijä olisi "vain" joku

mieleltään järkkynyt väkivallan tekijä. Terrorismi ja terroristit edustavat ihmisille jonkinlaista äärimmäistä pahaa, uhkaa jonka edessä olemme enemmän tai vähemmän voimattomia.

2.3.2 Sankari

Tragedioiden yhteydessä sankareiksi nousevat usein viranomaiset, kuten poliisit ja mahdolliset muut tilanteessa auttaneet viranomaiset. Turun iskun yhteydessäkin sankarin viittaa on aseteltu nopeasti paikalle saapuneiden ja kaikin tavoin tehokkaasti toimineiden poliisien harteille. Myös uhreja auttaneet ja puukottajaa kiinni ottaneet sivulliset tuntuvat nousseen hyvinkin vahvasti esille. Etenkin Ruotsista Turussa lomailemassa ollut Hassan Zubier, joka auttaessaan yhtä uhreista sai itsekin puukosta, on mielestäni näkynyt mediassa usein. Kuva sairaalasta pyörätuolissa uhrien muistotilaisuuteen saapuneesta Zubierista on noussut kuin symboliksi siitä ihmisten auttamishalusta ja sankarillisuudesta, mitä Turussa tämän tragedian seurauksena todistettiin.

2.3.3 Silminnäkijä

Olin havaitsevani lehdissä paljon silminnäkijäkertomuksia tapahtumista vielä ensimmäisen päivänkin jälkeen. Silminnäkijäkertomusten avulla voidaan antaa tapahtumista samastuttava ja inhimillinen kuva ja kertoa siitä, mitä tilanteessa oikeasti tapahtui ja miltä se paikallaolijoista tuntui.

2.3.4 Asiantuntija

Asiantuntijan roolin tehtävänä on selittää kansalaisille käsittämättömältä tuntuva tapahtuma ja sen taustat. Oletan ääneen pääsevän virkansa puolesta aiheen tuntevia henkilöitä, kuten terrorismiin ja radikalisoitumiseen perehtyneitä tutkijoita, poliisilta iskun tutkinnanjohtajan ja enemmän koko Suomen tilannetta tuntevan poliisijohdon henkilön, sisäministerin, kriisityöntekijät ja vastaanottokeskusten työntekijät. Lisäksi odotan asiantuntijoina ääneen pääsevän niin sanottujen tavallisten kansalaisten, jotka joutuvat selittämään tekijän mahdollisia motiiveja ja tietä radikalisoitumiseen taustansa vuoksi, eli muut pakolaiset ja turvapaikanhakijat, muslimit ja Suomeen muuttaneet marokkolaiset.

2.3.5 Rauhoittelija

Tämän kaltaisten tapahtumien jälkeen ääneen nousevat vakavat päättäjät, kuten presidentti ja pääministeri, jotka tuomitsevat iskun ja vakuuttavat, että tapaus tutkitaan perin pohjin ja lupaavat toimia, joilla estetään vastaavan tapahtuminen uudestaan ja muistutetaan, että loppujen lopuksi Suomi on edelleenkin turvallinen maa. Joskus maiden johtajilta kuulee terrori-iskujen jälkeen sotaista retoriikkaa, mutta ne ovat liittyneet enemmän isompien maiden ja organisoidumpien iskujen yhteyteen. Suomessa politiikan retoriikka on kuitenkin vielä suhteellisen kesyä, vaikka soraääniäkin löytyy. Rauhoittelevia puheenvuoroja voi löytyä myös erilaisista kolumneista, kommentteista tai analyyseistä uutisten kyljessä.

2.3.6 Lietsoja

Terrorismi ja tekijän turvapaikanhakijastatus epäilemättä nostavat esiin vihaa ja puheenvuoroja, joissa rauhoittelijoista poiketen luodaan kuvaa, että Suomen turvallisuus on menetetty maahanmuuton vuoksi. Oletan tässä roolissa ääneen pääsevän maahanmuuttokriittisiä päättäjiä. Kuitenkin yleinen tapa suhtautua terrori-iskuihin on juuri se, ettei pelolle saa antaa periksi ja pelata terroristien pussiin levittämällä vihaa, joten en usko tällaisia pelkojen lietsoja näkyvän lehdissä kovinkaan paljon.

2.3.7 Uhri

Tragediasta kerrottaessa kerrotaan luonnollisesti myös siitä, kuoliko ja haavoittuiko tapahtuneessa ihmisiä ja kuinka paljon. Se miten henkilökohtaiseksi uhreista uutisointi menee, vaihtelee. Joskus uhrit tulevat itse esiin ja kertovat kokemastaan, joskus kuolleiden omaisia lähestytään ja he joko kertovat menehtyneestä läheisestään tai suuttuvat siitä, että haastattelua edes pyydetään. Uhreista uutisointi herättääkin vahvoja vastareaktioita, mutta toisaalta se kiinnostaa yleisöä.

3 MENETELMÄ

Tutkimusaineistoksi valitsin Helsingin Sanomien ja Turun Sanomien iskua käsittelevät ja sitä sivuavat artikkelit kahden viikon ajalta. Turun isku tapahtui 18.8. iltapäivällä, joten seuranta alkaa 19. päivän sanomalehdestä ja päättyy 2.9. Valitsin aineistooni Helsingin Sanomat, koska se on Suomen luetuin sanomalehti. Turun Sanomat otin mukaan sen vuoksi, että puukotukset tapahtuivat sen alueella, joten tapahtumat ovat koskettaneet sen lukijoita ja tekijöitä läheisimmin. Lehtien kerronnassa esiin nousevia rooleja aion tarkastella kehysanalyysin keinoin.

Kehystäminen on paljon käytetty tapa tutkia median käytäntöjä. Mediassa toistuvat kehykset voivat kertoa toimittajien toimintatavoista tai vaikkapa vallitsevan kulttuurin yleisistä arvoista ja näkökulmista. Vaikka toimittajien työssä onkin tavoitteena pyrkiä mahdollisimman objektiiviseen tiedonvälitykseen, jokainen uutinen sisältää jonkinlaisia kehyksiä, jotka jättävät jotain ulkopuolelleen. Kehysten käyttäminen auttaa journalistia työssään jäsentelemään ja selittämään sekä uutisen vastaanottajaa ymmärtämään käsittelyssä olevaa ilmiötä.

Paljon lainattu kehystämisen käsitteen selitys on Robert M. Entmanin käsialaa. Erkki Karvosen kääntämänä määrittely kuuluu näin: "Kehystäminen on joidenkin puolien valitsemista havaitusta todellisuudesta ja niiden tekemisestä muita näkyvämmäksi viestivässä tekstissä niin, että suositaan ja edistetään (promote) tiettyä ongelmanmäärittelyä, kausaalista tulkintaa, moraalista arviota ja/tai toimintasuositusta." (2017, 82, viitattu 19.4.2018.)

Kehystämistä voidaan käyttää tarkoitushakuisesti, jolloin tiettyjä valintoja tehden luodaan viestiin tietty haluttu näkökulma ja todellisuus. Esimerkkinä voisi toimia vaikkapa presidenttiehdokkaiden puheet ennen vaaleja, joilla pyritään vakuuttamaan kansalaiset juuri kyseisen ehdokkaan pätevyydestä ylitse muiden. Tiettyjen aiheiden nostaminen esille ja siten yleiseksi puheenaiheeksi yli jonkin toisen aiheen on kehystämistä, kuten myös toimittajan valitsemat näkökulmat ja rajaukset uutiseen. Karvonen selittää kehyksen käsitteen liittyvän esimerkiksi siihen, kun toimittajat työssään valitsevat nopeasti ja rutiininomaisesti tiettyjä ilmaisun tapoja, järjestääkseen informaatiotulvaa lukijoilleen sopivaksi paketiksi (2000, 78, viitattu 19.4.2018).

4 TULOKSET

Eritellessäni rooleja Helsingin ja Turun Sanomista esille nousi joitain eroja, joten teen jonkin verran vertailua sanomalehtien välillä. Tarkoitukseni ei ole kuitenkaan ottaa kantaa siihen, kumman lehden menettely oli parempi, vaan ainoastaan tarkastella kyseisten sanomalehtien valintoja siitä, ketkä uutisissa päästetään ääneen ja erityisesti missä roolissa. Analyysissä on myös jonkin verran pohdintaa valintojen eettisyydestä, sillä sitä esiintyi melko runsaasti tietoperustaan käyttämissäni lähteissä. Pääasia tutkielmassa on silti roolien tarkastelu.

4.1 ”Tekijä ulkomaalaisen näköinen” – terroristin leiman kanssa oltiin säästeliäitä, marokkolaisuudesta tuli osa tekijän kuvausta

Syyllisen roolia analysoidessani keskityin siihen, millaisessa roolissa hänet esitetään artikkeleissa ja kuinka usein. Puukottaja ei puhunut itse julkisuudessa ennen oikeudenkäyntiä, eikä esimerkiksi hänen tekemänsä ja poliisin löytämä manifestikaan päässyt leviämään. Tekijästä ei aineistossa kirjoitettu huomattavan paljon. Luulen sillä olleen ainakin osin vaikutusta asiaan, ettei hänestä yksinkertaisesti tiedetty paljon mitään.

Turun Sanomissa ensimmäisenä päivänä 19.8. tekijää kuvaillaan eri variaatioin muun muassa ulkomaalaisen näköisenä nuorena miehenä ja jopa raivopäisenä puukkomiehenä. Seuraavana päivänä tiedettiin jo, että puukotuksia tutkitaan terroristisena tekona ja sen päivän lehdessä tekijästä puhutaankin jo terroristina. Esimerkiksi käy otsikko ”Terroristi saalisti naisia”. Saman sivun jutuissa kuvaillaan tekijää muun muassa nuorena terroristina ja terrorismirikoksesta epäiltynä. Tästä lehdestä eteenpäin tekijää aletaan myös kuvata sanalla marokkolainen.

Turun Sanomien jutussa ”Massapuukotuksesta epäilty vaikutti masentuneelta” 20.8. tekijä asetetaan väkivallan tekijöille tyypilliseen kehykseen, jossa joku hänet edes jollain tasolla tiennyt kuvailee tekijästä hänelle muodostunutta mielikuvaa.

- Hän vaikutti kovin yksinäiseltä, kuljeskeli yksin.
- Lähdetietojen mukaan mies kävi paljon lähibaareissa pelaamassa biljardia ja pelikoneilla. Välillä hän kävi ulkona polttamassa tupakkaa.
- Hän vaikutti eristäytyneeltä ja jotenkin masentuneelta. Oli kuin joku olisi vienyt häneltä jotakin, lähde kuvailee.

Masentuneisuudesta kertoi lähteen mukaan esimerkiksi miehen kävelytyylinsä ja se, ettei hän koskaan oikein ottanut kontaktia ihmisiin.

– Vaikka hän oli nuori, tytöt eivät kiinnostaneet häntä, eikä hänellä ollut koskaan puhelinta kädessään.

(TS 21)

Uskon tällaisten juttujen puhtaasti vastaavan ihmisten tarpeeseen tietää kaikki mahdollinen tekijästä. En usko kenenkään todella hyötyvän näistä tiedoista, mutta kun tekijästä ei tiedetä juuri mitään, kaikki kelpaa. Masentuneisuuden spekulointi sekä tekijän vetäytyväisyydestä ja jopa jonkinlaisesta kummallisuudesta puhuttaessa pyritään ehkä selittämään hänen tekoaan edes jotenkin. Jonkinlaisella erilaisuuden tai eristäytymisen kuvailulla voidaan ottaa etäisyyttä tekijään.

Samassa Turun Sanomien numerossa on myös artikkeli ”Asiantuntija: Marokkolaiset radikalisoituvat entistä enemmän”, joka mielestäni on ikään kuin artikkeli tekijästä. Tätä juttua ei välttämättä olisi kirjoitettu nyt, tai ainakaan sijoitettu Turun veriteot -osion alle, jollei puukottaja olisi paljastunut marokkolaiseksi. Siinäkin koetetaan hieman aiemman masentuneisuudella spekuloinnin tavoin ymmärtää sitä, miten puukottaja päätyi tekoonsa, mutta vain asiantuntijamaisemmalla ja yleisemmällä otteella.

Puukottajan eristäytyneisyydestä kertovat myös turkulaiset marokkolaistaustaiset miehet, jotka ovat vakikävijöitä moskeijassa, jossa puukottajakin jutun mukaan kävi silloin tällöin rukoilemassa. Miehet kertovat, että moskeijassa alettiin kerätä tietoa puukottajasta heti hänen henkilöllisyytensä tultua julki.

– Saimme tietää, että mies oli hakenut turvapaikkaa ja sanonut viranomaisille olevansa Palestiinasta. Hän teki niin, koska marokkolaisille ei turvapaikkaa myönnettäisi. Maahanmuuttovirasto sai kuitenkin selville, että hän oli kotoisin Marokosta, Hammouche kertoo.

(TS 36)

Jutussa kerrotaan, ettei Krp:n tutkinnanjohtaja Crista Granroth halunnut kommentoida epäillyn turvapaikka-asioita. Miehet jatkavat muun muassa kertomalla, että epäilty lakkasi käymästä moskeijassa, mitä pidettiin epänormaalina. Hän ei miesten mukaan vaihtanut kuulumisia tai usein edes esittäytynyt, ei vaikuttanut uskonnolliselta eikä ainakaan radikalisoituneelta. Yossef Hammouche arvelee jutussa, ettei tekijä ole voinut ehtiä radikalisoitua niiden kahden kuukauden aikana, jolloin häntä ei nähty moskeijassa, ja arvelee puukottajan olleen huumeiden tai lääkkeiden vaikutuksen alaisena.

Kuva puukottajasta alkaa selkeytyä vähitellen päivien edetessä. Koska tietoa ei ole paljon, jutuissa tekijästä keskitytään lähinnä selvittämään hänen liikkeitään Turussa ennen tekoa sekä matkaansa Marokosta Suomeen. Jutuissa, joiden ajattelen käsittelevän tekijää epäsuorasti, käsitellään Marokon tilannetta tai turvapaikanhaun ja sen hylkäämisen käytäntöjä. Itse puukotuksen rikostutkintaa ja oikeuskäsittelyä käsittelevissä jutuissa tekijä taas mainitaan suoraan.

Puukottajaa tunnutaan 20.8. lehden jälkeen käsiteltävän suhteellisen neutraaliin sävyyn verrattuna ennako-oletukseeni siitä, että tekijän käsittely terroristisen motiivin paljastumisen jälkeen muuttuisi. Koen jopa, että häntä käsitellään ”vain” rikollisen kehyksessä, kuin ketä tahansa väkivaltaan syylistynyttä, jonka vangitseminen ja oikeudenkäynti syystä tai toisesta ovat mediaseurannan kohteena.

Ainoastaan silminnäkijähavainnoissa tekijää kuvaillaan vauhkoontuneeksi ja hulluksi, isoa viidakkoveitsen näköistä teräasetta heiluttelevaksi hyökkääjäksi. Tämä antaa tekijästä hyvin vaarallisen ja pelottavan mielikuvan, mikä on toki ymmärrettävää, sillä tapahtuma on ollut epäilemättä hyvin pelottava paikalla olleille.

Pelkästään puukottajaa käsitteleviä artikkeleita ei siis ollut Turun Sanomissa kovin paljon, vaikka hänet tekijänä tietysti mainittiin useassa tekstissä koko seurantajakson ajan. Puukottajan kehyksiä olivat rikollisen, radikalisoituneen, marokkolaisen, hylkäyspäätöksen saaneen turvapaikanhakijan ja terroristin kehykset.

Helsingin Sanomissa tekijästä uutisoinnissa esiintyi sekä samankaltaisuuksia että eroja Turun Sanomiin nähden. Alussa tekijää kuvataan sanoilla puukottaja, nuorehko mies, ulkomaalaistaustainen nuorehko mies, nuori marokkolainen mies, eli samaan tapaan kuin Turun Sanomissa. Mielenkiintoinen ero on kuitenkin siinä, että Helsingin Sanomissa Bouananea kutsuttiin terroristiksi suoraan vain yhdessä puheenvuorossa, kun yksi haastateltava sanoo, ettei pidä häntä marokkolaisena vaan terroristina. Myös päätoimittaja Antero Mukka kirjoittaa kolumninsa yhdessä kappaleessa tekijästä jatkaen sitten: ”Terroristi on hylkiö, joka hakee helppoja vastauksia vaikeisiin kysymyksiin”. Terrorismista toki aletaan puhua Helsingin Sanomissakin, mutta jutuissa puhutaan esimerkiksi terrorismiepäilystä tai tekojen epäilystä terroristisesta motiivista. Teko laitetaan terrorismin kehykseen, mutta tekijää ei nimetä vielä terroristiksi tai edes terroristiepäilyksi, vaan puhutaan edelleen pääepäilystä tai puukottajasta.

Puukottajan uskonto ja moskeijassa rukoileminen ennen tekoa nousee niin merkittäväksi, että 22.8. lehdessä iskun kulkua kokoava juttu on otsikoitu ”Epäilty rukoili ennen isku”. Jutussa puukottajan kanssa samassa moskeijassa käyneet miehet kyseenalaistavat puukottajan uskonnollisuuden kertomalla muun muassa nähneensä hänellä tatuoinnin, millaista heidän mukaansa uskovaisen perheen lapsella ei voisi olla.

Samaan tapaan edellisen päivän lehdessä tekijän tiennyt iranilaistaustainen pitseriayrittäjä kertoo artikkelissa ”Pääepäilty ”ei erityisen uskonnollinen””, ettei puukottaja ikinä tervehtinyt kunnolla uskovaisen tapaan. Lisäksi artikkelissa kerrotaan hänen kapakassa istuskelustaan sekä biljardin, pelikoneiden ja korttien pelaamisesta, millä jatketaan hänen uskovaisuutensa kyseenalaistamista. Tämä tuntuu olevan usein toistuva kaava käsiteltäessä muslimitaustaisia terrorismirikollisia tai -epäiltyjä. Mediassa nostetaan heidän uskontonsa ja mahdollinen moskeijassa käymisensä tai rukoilemisensa uutisten kärkeen, minkä jälkeen muut samantaustaiset kyseenalaistavat heidän uskonnollisuutensa täysin.

Helsingin Sanomissa tekijän liikkeistä uutisoitiin melko samaan tapaan kuin Turun Sanomissa. Sunnuntain 20.8. lehdessä, jutussa ”Puukottaja valitsi uhreiksi naisia” kerrotaan, miten ”nuori marokkolaismies” tuli vuonna 2016 Suomeen turvapaikanhakijana ja asettui Turkuun vastaanottokeskukseen. Hänen viimeaikaisista liikkeistään Pernon lähiössä kerrotaan myös, ja tässäkin lehdessä paikallinen yrittäjä kertoo, että tämä ”arabian kieltä puhuva mies oli liikkunut paljon yksinään”, ”kulki aina katse alaspäin” ja vietti paljon aikaa kapakassa, hieman samaan tapaan kuin Turun Sanomien puukottajan mahdollisesta masentuneisuudesta kertovassa jutussa. Muut jutussa haastatellut nimettömänä pysyvät pernolaiset kertovat vain tekijän viettäneen aikaa ravintolassa ”noin neljän muun miehen kanssa ja asuneen Pansion vastaanottokeskuksessa”. Tämän enempää tekijää ei jutussa kuvailla.

Helsingin Sanomissa kirjoitetaan lisäksi tekijän liikkeistä Saksassa ennen Suomeen saapumista. Jutuissa kerrotaan muun muassa pääepäillyn viettäneen siellä aikaa vuonna 2015 ja olleen kahdesti tekemisissä poliisin kanssa vastaanottokeskuksissa tapahtuneiden pahoinpitelyepäilyjen ja epäillyn laittoman maassaolon vuoksi. Hänen liikkeitään Saksassa kuvaillaan vaikeiksi selvittää, sillä Bouanane on jutussa haastateltujen saksalaisten toimittajien mukaan ”ollut hyvin liikkuvainen, ja hän on kadonnut monista vastaanottokeskuksista”. Turun Sanomissa siteerattiin myös näitä Helsingin Sanomien julkaisemia, saksalaisilta toimittajilta saatuja tietoja.

Lehdessä julkaistiin 24.8. "puukotuksista epäillyn" kanssa samassa vastaanottokeskuksessa yli puoli vuotta asuneen henkilön haastattelu. Haastateltava kuvailee jutussa puukottajan jyrkkiä näkemyksiä ja kertoo tunteneensa hänet nimellä Abdul Rahman.

"Abdul Rahman sanoi, että kristityt pitäisi tappaa, koska he ovat väärauskoisia. Hän puhui suomalaisista väärauskoisina. Hän myös sanoi, että shiiamuslimit ovat väärauskoisia", mies kertoo.

"Kerran kuulin, kun hän sanoi toiselle marokkolaiselle, että nuo irakilaiset eivät ansaitse elää ja heidän pitäisi kuolla, koska he vastustavat Isisiä."
(HS 46)

Haastateltava esittää tekijän radikalisoituneena ja toisaalta myös arvelee hänen käyttäneen huumeita tai olleen aivopesty, sillä haastateltavan mielestä kukaan järjissään oleva ei kykenisi puukotusten kaltaiseen tekoon. Artikkelin lopussa haastateltava vielä korostaa, että valtaosa turvapaikanhakijoista haluaa olla turvassa ja osa suomalaista yhteiskuntaa, ja että Bouananen kaltaiset ovat vain pieni ryhmä.

Helsingin Sanomien silminnäkijäkertomuksissa ei kuvailla tekijää samankaltaisesti kuin Turun Sanomissa, missä tekijästä piirrettiin paikoin melko pelottava kuva. Oikeastaan ainoa tarkempi kuvailu on puukottajan perään lähteneen ja puukotetuksi joutuneen turkulaisen Hasan Alazawiin 21.8 julkaistussa haastattelussa. Alazawii kertoo, miten hänen ja tekijän katseet kohtasivat "sekunnin murto-osaksi" ja miten puukottaja "oli hysteerisen näköinen", "vaikutti pelkäävän valtavasti" ja miten "hänen silmissään näkyi vain tyhjyyttä".

Alazawiin haastattelussa myös kuvattiin puukotusta aineiston rankimmalla tavalla. Hän kuvailee nähneensä puukottajan nuoren naisen päällä veitsi kädessä, ja lyöntien olleen "niin tiheitä, että se näytti lähes sahaamiselta". Muuten teon kuvailut olivat melko neutraaleja.

Toinen puukottajaa enemmän kuvailemaan pyrkivä teksti on sunnuntaina 27.8. julkaistussa Tommi Niemisen esseessä, jonka hän aloittaa kuvailemalla mieleensä jäänyttä "outoa yksityiskohtaa". Nieminen kuvailee julkisuuteen kerrottujen tietojen perusteella, miten ennen puukottamisiin ryhtymistä tekijä oli syönyt jäätelöä Kauppatorin jäätelöratikassa, "aivan rauhassa, mustasinisessä ruutupaidassa ja Niken lenkkareissa, kesämiehenä Kauppatorilla".

Ilmeisesti Niemisen tarkoituksena on kuvata teon käsittämättömyyttä, ei tekijän näennäistä tavallisuutta, sillä myöhemmin esseessään hän kritisoi sitä, että arkkipiiispa Kari Mäkinen oli sanonut tekijän olevan ”yksi meistä”. Nieminen kirjoittaa tekijän tehneen ”aivan kaikkensa, ettei hän olisi yksi meistä” ja olleen täynnä vihaa jo ennen tekoaan. Nieminen myös toteaa, miten nuoresta iästään huolimatta puukottaja ”tappoi kuin paatunein aikamies – työläällä ja kamalalla tavalla”.

Nieminen pohtii, puhuiko puukottajan päässä teon aikaan ”terroristisolu, ihmisvihassa rypevä rikollisryhmä, psykoosi vai Euroopan pohjoislaidalle eksynyt yksinäinen marokkolaismies”, vaiko kenties ei kukaan. Hän myös toteaa, että vaikka tekijän motiiveista ei ole vielä tarkkaa tietoa, terrorismi-sanan välttely Turun puukotuksista puhuttaessa on ”itse asian kiertelyä”, taas kuitenkin kutsumatta puukottajaa suoraan terroristiksi.

Myös Helsingin Sanomissa on haastateltu iskuun liittyen joukkoa Helsingin seudulla asuvia marokkolaismiehiä. Erona Turun Sanomien vastaavaan jutussa on se, että nämä marokkolaiset eivät ole tavanneet tekijää. Tässä haastattelussa on kuitenkin yksi ainoista kerroista, kun Helsingin Sanomissa joku kutsuu tekijää terroristiksi, kun yksi haastatelluista sanoo, ettei pidä häntä marokkolaisena vaan terroristina.

Miesten haastattelun alapuolella on juttu ”Miksi Marokosta tulee Suomeen turvapaikanhakijoita?” Jutussa ei puhuta suoraan tekijästä, mutta kuten Turun Sanomien marokkolaisten radikalisoitumisesta kertova juttu, tämäkin on sijoitettu Turun puukkoisku -osion alle. Siinä selitetään, että vaikei Marokossa ole käynnissä sotaa tai muuta näkyvää konfliktia, sieltä ja muualta Pohjois-Afrikasta pyritään ja on aina pyritty Eurooppaan, koska mielikuva Euroopasta on ruusuinen. Kun totuus ei vastaakaan mielikuvaa, ”Eurooppa aletaankin nähdä pahana ja synkkänä paikkana, jota on helppo alkaa vihata”. Jutussa puhutaan vielä Euroopassa asuvien marokkolaisnuorten ongelmista ja miten he ovat hyviä kohteita terroristijärjestöjen värväykselle. Puukottajaa ei mainita, mutta hänen taustansa selittämisestä tässä jutussa on kyse. Turun isku ja sen tekijä liitetään jutussa marokkolaisten Euroopassa tekemien terrori-iskujen jatkumoon.

Päätin eritellä myös puukotuksiin osallisuudesta epäillyistä kirjoittamista. Muut epäillyt nousivat esiin lehdissä lähes joka päivä. Heistä kirjoitetaan kummassakin sanomalehdessä melko samaan tahtiin, alkaen 20.8., ja tilannetta päivitetään aina seurantajakson viimeiseen päivään 2.9. asti, johon mennessä jokainen heistä oli vapautettu. Pääosin jutuissa puhutaan epäillyistä heidän rikosnimikkeillään, sukupuolellaan, iällään ja kansallisuudellaan, sekä kerrotaan tapauksen

etenemisestä päivittämällä tietoa siitä, ketkä epäilyistä ovat edelleen vangittuina, ketkä vapautettu. Turun Sanomissa julkaistiin 23.8. myös kolmen muun osallisuudesta epäillyn nimet, kun käräjäoikeus päätti pääepäillyn lisäksi vangita heidät sekä vapauttaa yhden epäilyistä.

Epäiltyjen asianajajat puhuvat lehdissä heidän puolestaan, esimerkiksi kertomalla päämiehensä olleen järkyttynyt pidätyksestä tai iskusta, tai kertomalla, mikä hänen yhteytensä pääepäiltyyn on. Lisäksi Helsingin Sanomissa 30.8. yhden epäillyn ja sittemmin vapautetun asianajaja ilmaisee huolensa siitä, että moni tiedotusväline julkaisi osallisuudesta epäiltyjen henkilöiden nimet ja kommentoi päämiehensä pidätystä. "Hänet oli määrätty asumaan samassa huoneessa vastaanottokeskuksessa. Päämieheni syntyperä ja asumisjärjestelyt johtivat siihen, että poliisi alkoi tutkia, onko hänellä jotain osuutta tapahtumiin", asianajaja kommentoi. Saman päivän Turun Sanomissa hänen kerrotaan kommentoivan asiaa samaan tapaan.

Turun Sanomissa on 1.9. artikkeli turvapaikanhakijoiden iänmäärittämisestä hammastutkimuksella. Jutussa kerrotaan, miten "tällä viikolla kävi ilmi, että molemmat Turun puukotuksista vangitut marokkolaismiehet ovat valehdelleet nimensä ja ikänsä Suomen viranomaisille", mainitaan Bouanane sekä kerrotaan, että "toinen vangittu Monsif Bakir on 21-vuotias, mutta esiintyi 18-vuotiaana." Jutussa kerrotaan iänmäärittämisestä lisää yleisellä tasolla ja selitetään, miten Bakir on voinut läpäistä testin, jos hänen ikänsä ylipäätään edes on testattu. Asiasta ei ole tietoa. Lisäksi mainitaan, ettei poliisi ole kertonut, milloin Bakir tuli Suomeen.

Aineistossa oli vain yhden epäillyn ja myöhemmin vapautetun antama lausunto, kun Helsingin Sanomissa julkaistiin 26.8. ensimmäisenä vapaaksi päästetyn miehen haastattelu. Mies ei lopulta itse tullut sovittuun haastatteluun, koska oli "kipeä, väsynyt sekä erittäin huolestunut turvallisuudestaan", minkä vuoksi hän oli lähettänyt ystävänsä tapaamaan toimittajia, ja haastattelu hoidettiin puhelimitse.

Kansainvälisesti etsintäkuulutettu epäilty nousee uutisiin nimellään ja kuvallaan 1.9. Ruotsalaislehti Expressen oli julkaissut hänen nimensä, ikänsä ja kuvansa edellisenä päivänä sen jälkeen, kun Ruotsin poliisi oli julkistanut tiedot ja käskenyt poliisipartiot pidättämään miehen, jos näkevät hänet. Turun Sanomissa toistetaan Expressenin tiedot.

Helsingin Sanomissa kerrotaan samat asiat, minkä lisäksi lehti on haastatellut kahta Rashidovin tiennyttä henkilöä, jotka kertovat hänestä hyvin tavallisia asioita. Toinen kertoo, että hän kävi

”ainakin Yliopistonkadulla sijaitsevassa moskeijassa”, ja toinen lähde, etsintäkuulutetun entinen opiskelutoveri, kertoo hänen olleen ammatti-instituutissa tunnollinen ja ahkera opiskelija, joka osasi hyvin suomea.

Opiskelutoverin mukaan Rashidov kävi vapaa-aikanaan ahkerasti kuntosalilla ja harrasti uimista. He eivät tavanneet koulun ulkopuolella eivätkä ole pitäneet yhteyttä valmistumisen jälkeen.

Opiskelutoveri näki Rashidovin Turussa viimeksi keväällä. He törmäsivät sattumalta ja vaihtoivat kuulumisia. Rashidov kertoi jatkaneensa opintoja ammatti-instituutista valmistumisen jälkeen.

(HS 79)

Lisäksi Turun Sanomissa julkaistiin 2.9. juttu ”Poika katosi, sitten ovesta tulivat sisään poliisit”, jossa etsintäkuulutetun vanhemmat kertovat poikansa lähteneen omien sanojensa mukaan Dubaihin ja että he eivät olleet kuulleet hänestä elokuun alun jälkeen. Huolestuneet ja pelokkaat vanhemmat kertovat hekin poikansa opiskeluista ja kiistävät hänen olleen erityisen uskovainen.

4.2 ”Ajattelin vain, että haluan pysäyttää hänet” – sankarit ja pyyteettömät auttajat

Tekijää jahdanneita ja uhreja auttamaan jääneitä kuvataan aineiston artikkeleissa usein sankarilliseen sävyyn. Lisäksi Turun Sanomissa haastateltiin auttajia, jotka eivät olleet paikalla iskun tapahtuessa, mutta auttoivat uhreja ja muita iskusta kärsiviä jälkeensä työnsä puolesta tai vapaaehtoisina.

Yksi sankarin roolissa kuvattava, afganistanilaisena turvapaikanhakijana esiteltävä, tekijää jahtaamaan lähtenyt ja uhreja auttanut Ahmad Hosseini, on saanut Turun Sanomissa erityisen paljon tilaa. Etusivulla esittelyn lisäksi, hänen sivun mittainen haastattelunsa kertoo tapahtumien kulun hänen näkökulmastaan ja kuvaa Hosseinin kärsivänä sankarina, joka pakeni sotaa Suomeen ja joutui nyt todistamaan veritekoja täälläkin.

Hosseini kertoo jutussa, ettei myöntänyt asiaa tiedustelleille kavereilleen olleensa Kauppatorilla iskun tapahtuessa, koska ei halunnut, että häntä pidetään sankarina. Hosseini selkeästi kärsii kokemuksesta, ja juttu on kirjoitettu melko dramaattiseen sävyyn esimerkiksi kertomalla, että Hosseinin paidassa on edelleen tahroja yhden uhrin verestä.

Hosseini tuli Suomeen turvaan. Nuoresta iästään huolimatta hän puhuu kuin vanha mies, kova elämä kuultaa läpi koko hänen olemuksensa.

– Kuolema ei valitse paikkaa. Kun elämä loppuu, se voi loppua yhtä hyvin Afganistanissa kuin Euroopassa, Hosseini sanoo.

(TS 18)

Hosseinin kerrotaan nähneen painajaisia tapahtuman jälkeen ja hänen puheensa ”on kuin sarja pitkiä raskaita huokauksia”. Artikkelin loppuun hänen toivomukseensa, että suomalaiset eivät päästäisi vihaa sisälleen, sillä hänen kotimaassaan soditaan ja tapetaan, koska ihmiset ajattelevat pahaa toisistaan.

21.8. julkaistussa uutisessa Turun kauppatorilla järjestetystä muistotilaisuudesta ja hiljaisesta hetkestä kerrotaan lyhyesti ruotsalaisturisti Hassan Zubierista, joka auttaessaan yhtä uhreista haavoittui itsekkin. Sairaalaan ”pyörätuolissa ja kyynel silmissä” muistotilaisuuteen saapuneen Zubierin kerrotaan jutussa olevan ”yksi niistä sankareista, jotka yrittivät estää puukottajaa”. Kuten aiemmassa lehdessä haastateltu Hosseini, myös Zubier kiistää itse olevansa sankari ja tehneensä vain sen minkä pystyi. Hän pahoittelee sitä, ettei voinut pelastaa auttamaansa uhria ja kiittelee suomalaisia saamastaan rakkaudesta.

Samassa lehdessä, jutussa ”Ambulanssin tulo kesti 25 minuuttia”, kerrotaan vielä yhden uhria auttamaan jääneen ja tekijän pysäyttämistä yrittäneen kertomus tapahtumista. Turkulaisesta Waheedullah Hussainista ei kuitenkaan puhuta sankarina, vaan häntä kuvataan sanalla auttaja. Hussaini kertoo jutussa myös siitä, että ambulanssin saapuminen paikalle kesti hänen mukaansa liian pitkään.

Myöhemmin 26.8. versionsa tapahtumista kertovat kaksi uhreja auttanutta henkilöä, lääkäri Tiina Laiterä ja nimettömänä esiintyvä mies. Heidän tarinoissaan on keskenään yhtäläisyyksiä, kuten iskua ja uhreja kuvanneiden sivullisten paheksuminen ja taas kerran sankariksi tituleeraamisesta kiusaantuminen.

Laiterä kertoo jutussa halunneensa kertoa tarinansa tapahtumista siksi, että halusi korostaa, miten ”kaikki annettu apu voi kriisitilanteessa olla valtavan arvokasta”. Laiterän esiintymisestä jutussa huokuu hänen lääkärin ammattinsa tuoma varmuus ja hän kuvaileekin lääkäri-minän ottaneen tilanteessa ohjat.

Tuomoksi jutussa nimetty mies taas on hänestä kertovassa jutussa paljon synkempi ja jopa kyllästyneen kuuloinen. Hän ei paljon tilannetta kuvaile, vaan toteaa jokaisen reagoivan äkillisessä tilanteessa tavallaan ja kertoo, että hän nyt vain reagoi auttamalla jäätymisen sijaan.

– Toiset ovat sellaisia, että he auttavat, toiset eivät. Ja jos tuntuu, että ei pysty auttamaan, koska on esimerkiksi liian peloissaan, on varmasti parempi, ettei auta.

Tuomo ei halua harteilleen sankarinviittaa tai oikeastaan edes, että häntä yhdistetään tapahtuneeseen.

– En halua, että minua yhdistetään mihinkään sellaiseen, että haluan jotenkin nostaa profiliani tällä tavoin. Olin paikalla ja autoin, siinä se.

(TS 106)

Jutussa Tuomo toivoo median antavan ihmisille mahdollisuuden suremiseen toteamalla, etteivät paikalla olleet halua nähdä verilammikoita uutisissa uudelleen ja uudelleen. Hän myös pohtii, miksi juuri ulkomaalaistaustaiset auttajat ovat kertoneet tarinoitaan iskusta. Hän kehottaa hakemaan apua, jos ei pysty puhumaan muusta kuin tapahtuneesta, sillä vaikka puhuminen auttaa toipumisessa, täytyy sen jossain vaiheessa loppua.

Myös poliiseja kuvataan aineistossa sankarillisessa roolissa. Puukottajan pysäyttäneitä poliiseja ei henkilöidä, sillä Lounais-Suomen poliisi on Turun Sanomissa 23.8. julkaistun artikkelin mukaan linjannut, että kyseisen partion poliisien henkilöllisyys pidetään salassa. Samassa artikkelissa ”Puukottajan taltuttanut partio pelasti ihmishengen” kerrotaan kuitenkin kyseisen partion poliisien voivan olosuhteisiin nähden hyvin ja kerrotaan heidän palanneen töihin normaalisti sekä kuvaillaan heidän perjantaisen tehtävänsä hankaluutta ja toimintansa nopeutta.

Turkulaiset poliisit nostetaan sankarilliseen rooliin myös 24.8. jutussa, jossa kerrotaan poliisin erityisestä näkyvyydestä Turun kaupunkikuvassa iskun seurauksena. Juttu on sinänsä vain artikkeli poliisin korotetusta valmiudesta, mutta juttuun kirjoitetut kansalaisten kiitollisuuden osoitukset jutussa esiintyville konstaapeleille Anssi Paanaselle ja Hanna Laaksoselle nostavat heidät sankarin asemaan, kun he suojelevat kansalaisia läsnäolollaan.

Turun Sanomissa nousi lisäksi esille vaikkapa työnsä puolesta jollain tavalla tapahtuman keskiöön päätyneitä tai siitä toipumisessa auttaneita henkilöitä. Päätin laskea nämä auttajat mukaan sankarin rooliin.

Sunnuntain 27.8. lehdessä julkaistiin "Auttajat"-juttusarja, jossa haastatellaan Lounais-Suomen poliisilaitoksen tilannekeskuksessa yleisjohtajana työvuorossa iskun aikaan ollutta komisariota Kai Loukkaanhuhtaa, Turun yliopistollisen keskussairaalan teho-osaston ylilääkärinä Mika Valtosta sekä Turun kriisikeskuksen toiminnanjohtajaa Roope Kankaanrantaa.

Erityisesti komisariosta ja teho-osaston ylilääkäristä kertovat jutut kuvaavat haastatellut henkilöt kuin taustalla vaikuttaneina sankareina, joilla on ollut suuri vastuu heidän pitäessään työpaikkansa lankoja käsissään. Komisario teki 17-tuntisen työpäivän ja ylilääkäri palasi töihin päästyään jo kertaalleen kotiin. Kummatkin kertaavat jutuissa sitä, miten heidän työpaikallaan toimittiin iskujen aikaan, keuhuvat alaistensa rautaista ammattitaitoa ja sitoutumista ja vertaavat tapahtumia aiempiin urallaan kohtaamiinsa suuronnettomuuksiin, päivitellen kuitenkin puukotusiskun olleen ikävä ja murheellinen, poikkeuksellinen tapaus.

Kun pahimmat pelot lopulta perjantaina 18.8.2017 kävivät toteen, poliisilla ei ollut aikaa pysähtyä sitä ihmettelemään.

Loukkaanhuhta toteaa, että kaikki ajatukset menivät toimintaan. Vasta myöhemmin puoliltaöin kotimatalla hän muistaa ensimmäisen kerran syvemmin pohtineensa, mitä oli tapahtunut ja mitä se sai hänet tuntemaan.

(TS 114)

Kun uhreja oli tuotu sairaalaan, Valtosen huolena ei ollut ainoastaan heidän asianmukainen tehohoitosensa. Turvatoimia piti tehostaa. Kaikkien, myös henkilökunnan, henkilöllisyys tarkastettiin, ennen kuin kukaan pääsi sisään.

– Piti suojella henkilökuntaa, uhreja, potilaita ja epäiltyä.

(TS 115)

– Olin kotona, kun sain tekstiviestin tapahtuneesta. Kello taisi olla noin 16.20. Aloin heti seurata sähköisiä tiedotusvälineitä. Ensin mieleen tuli voimakas hämmennys, että mistä tässä oikein on kysymys. Turtunut olo ja epäily, onko tämä ollenkaan totta. Tiedonjano oli tuntuva.

Kankaanranta mietti iskua myös työnsä kautta. Hän tiesi, että henkisen ensiavun jälkeen kriisikeskuksen apua tarvittaisiin. Pitkän työuran tehnyt psykologi on ennenkin ollut tekemisissä vakavien kriisitilanteiden kanssa.

(TS 116)

Myös muut toipumisessa auttavat tahot pääsevät ääneen, kuten iskun vuoksi poikkeuksellisesti viikonloppunakin työterveysaikoja tarjonneen Turun Terveystalon vastaava työterveyspsykologi, ilmaista psykologin kriisiapua tarjonneen lääkärikeskus Mehiläisen yksikönjohtaja sekä kaupungin kriisipuhelimeen vastaillut sosiaalityöntekijä. Koin että näillä jutuilla kerrottiin turkulaisille, että apua järkytykseen on saatavilla. Samanlaisia auttajia ei esitelty Helsingin Sanomissa.

Turun Sanomissa 22.8. julkaistussa jutussa ”Vapaaehtoisella koko päivä auttaa” haastatellaan kahta SPR:n henkisen tuen ryhmän vapaaehtoista, jotka kertovat siitä, miten ovat paikalla luomassa turvallisuuden tunnetta ja että heidän tärkein tehtävänsä on olla läsnä ja kuunnella. Heidät kuvataan pyyteettöminä auttajina, jotka tarjoavat tukeaan ja aikaansa sitä tarvitseville ihmisille.

Keski-ikäinen nainen katsoo kynttilämerta ja itkee hiljaa. Hän ei kuitenkaan ole yksin surunsa kanssa. Suomen Punaisen Ristin (SPR) liiviin pukeutunut vapaaehtoistyöntekijä Gunilla Avellán seisoo naisen vieressä ja pitää kättään tämän olalla. -- SPR:n henkisen tuen ryhmä päivystää Turun kauppatorilla aamukahdeksasta iltayhdeksään ainakin torstaihin saakka. Kankaanpäästä Turkuun tullut Oili Lehtinen sanoo, ettei hänen kanssaan tarvitse edes puhua, jos ei siltä tunnu. Pelkkä halauskin voi auttaa.

– Jotkut ovat tulleet ottamaan minua olkapäästä kiinni ja kysyneet, onko minulla hetki aikaa. On minulla. Minulla on koko päivä aikaa.

(TS 51)

Helsingin Sanomissa sankareista ja auttajista kirjoitettiin huomattavasti vähemmän. Varsinaisia sankareiden haastatteluja oli vain yksi. Turkulainen Hasan Alazawii, joka koetti pysäyttää puukottajan, kunnes sai itse puukosta kaulaan, kertoo jutussa tapahtumien kulusta omasta näkökulmastaan. Erona Turun Sanomien vastaaviin artikkeleihin on se, että häntä ei kutsuta suoraan sankariksi. Sankarillinen kuva jutusta silti rakentuu. Jutussa kerrotaan, miten Alazawii kuuli autoonsa huutoa ja näki, miten kahta ihmistä puukotettiin.

Alazawii tajusi, että tilanne ei ole ohi. Hän jätti autonsa kadun laidalle lukitsematta ja juoksi kadun yli torille.

”Puukottaja näki minun olevan tulossa ja lähti karkuun. Hän kiersi mainostelineen ja torikojun”, Alazawii sanoo.

Hän lähti juoksemaan miehen perään.

”Ainoa ajatukseni oli, että halusin pysäyttää tekijän. Mies heilui teräaseen kanssa kuin hullu. Yritin pelata aikaa, niin että mahdollisimman moni pääsisi alta pois”, Alazawii sanoo.

(HS 20)

Jutussa kerrotaan, että Alazawiita puukotettiin kaulan vasemmalle puolelle, ja kuvaillaan hänen saamansa haavan suuruutta ja vakavuutta. Alazawii kertoo, miten vasta sairaalassa maatessaan hän ehti miettiä, mitä oli tapahtunut:

Hän sanoo, ettei osannut tuntea pelkoa juostessaan puukottajan perään.

“Ainoa, mikä pelotti, oli, että hän saa lisää vahinkoa aikaan muita ihmisiä kohtaan. Olen pettynyt, että en onnistunut pysäyttämään tekijää kuin hetkellisesti”, hän sanoo.
(HS 20)

Lopuksi kerrotaan, että Alazawii on saapunut Suomeen kiintiöpakolaisena, mutta asunut täällä suurimman osan elämästään ja toiminut yrittäjänä 17-vuotiaasta asti. Alazawii kertoo kiitollisuudestaan ja lojaaliudesta Suomea kohtaan. Hän kertoo tuntevansa puukotusten jälkeen suomalaisten sisukkuuden ja inhimillisyyden ja toivoo, että auttamaan tulleiden toiminta osoittaisi, että “maahanmuuttajat myös voivat olla osa Suomea ja toimivaa yhteiskuntaa”.

Lisäksi Helsingin Sanomien haastatteleva, omasta toiveestaan nimettömänä pysyvä 70-vuotias mies kertoo 20.8. lehdessä tapahtumista enemmän silminnäkijän roolissa ja siinä sivussa mainitsee menneensä auttamaan yhtä puukotetuista ja jopa joutuneensa itsekkin melkein puukotetuksi. 22.8. lehden pääkirjoituksessa mainitaan, että “poliisi ja tapahtumapaikalla olleiden ihmisten toiminta saa ansaitsemansa arvostuksen”, minkä lisäksi viranomaisten toiminnan etevyyttä kiiteltiin siellä täällä kolumneissa, mutta sen enempää auttajia ei tuoda esille samaan sankaruutta ylistävään tapaan kuin Turun Sanomissa.

4.3 “Mies nousi, jätti jäätelön kesken ja alkoi huitoa suurella veitsellä” – silminnäkijät rakensivat kokonaiskuvaa iskun kulusta

Vastoin ennakkokäsityksiäni, silminnäkijän rooli ei ollutkaan aineistossa erityisen korostunut. Turun Sanomissa silminnäkijöiden kertomuksia oli eniten 19.8. lehdessä eli ensimmäisessä numerossa puukotusten jälkeen. Tämä on ymmärrettävä ratkaisu, sillä tuossa vaiheessa tapahtunutta vasta selviteltiin ja silminnäkijätarinoiden avulla on voitu koota tapahtumien kulkua. Seuraavana päivänä artikkelissa “Eristäytyminen tuo ongelmia” haastatellaan vielä pakistanilaista Salman Kasia, joka kuvailee jutussa puukotusta, mutta pääosin esittää omia näkemyksiään teon ajankohdan merkityksestä sekä maahanmuuttajien eristäytymisestä.

Turun Sanomien 19.8. jutuissa silminnäkijät lähinnä kuvailevat näkemäänsä sekä tekijän ulkonäköä, olemusta ja hänen asettaan. Juttuun “Silminnäkijät kertovat tapahtumien kulusta” on otettu mukaan runsaasti jopa samaa toistavia silminnäkijäkertomuksia. Myös tapahtumapaikkojen läheisissä liikkeissä ja ostoskeskuksissa olleet, ei varsinaisia iskuja mutta esimerkiksi pakenevia ihmisiä nähneet kertovat tarinoita siitä, mitä muualla Turun keskustassa tuolloin tapahtui.

Juttuun on silminnäkijäkertomuksina painettu myös vääräksi osoittautunutta tietoa. Osa on tarkoitettu oikomaan väärinkäsityksiä. Esimerkiksi puheet ostoskeskuksessa olleista aseistautuneista henkilöistä mainitaan, mutta kerrotaan, ettei tietoa ole vahvistettu. Myös silminnäkijäkertomusten useasta ulkomaalaistaustaisesta hyökkääjästä kerrotaan olleen tahaton väärinkäsitys, kun todellisuudessa nämä muut henkilöt koettivat pysäyttää puukottajan. Artikkeliiin on kirjoitettu myös hyvin hämmentävä tapahtumien kuvaus, kun lähellä tapahtumapaikkaa sijaitsevan kahvilan työntekijä Anna-Mari Nurminen kertoo, miten hänen työpaikalleen “oli rynnännyt paniikissa olleita, pakenevia ihmisiä”.

Nurmisen mukaan ihmiset kertoivat, että olivat olleet asioimassa Linnan apteekissa, johon oli syöksynyt sisään kaksi itkevää, noin 12-vuotiasta tyttöä. Linnan apteekki sijaitsee Kauppiaskadulla, jota pitkin hyökkääjät ovat useiden silminnäkijöiden mukaan menneet kohti Puutoria. Tytöt olivat sanoneet, että heitä ajaa takaa kaksi miestä, joista toisella on puukko ja toisella pesäpallomaila. (TS 10)

Tässä jutussa nousee esiin toisaalta silminnäkijäkertomusten etu, niiden avulla voidaan selvittää ja rakentaa monipuolista kuvaa tapahtumien kulusta, mutta toisaalta silminnäkijätarinat voivat olla vääristyneitä, kuten apteekkiin paenneiden tyttöjen tarina osoittaa. On myös kummallista, että apteekkiin paenneiden tyttöjen kertomuksen kertoi toimittajalle kahvilatyöntekijä, ja se on siis sekavaa toisen käden tietoa. Lisäksi jutussa puhutaan edelleen hyökkääjistä monikossa, myös jutun kirjoittajan äänellä.

Helsingin Sanomissa silminnäkijäkertomuksia esiintyi 19., 20. ja 22.8. lehdissä ja niissäkin vähemmän kuin Turun Sanomissa. Silminnäkijät jäivät Helsingin Sanomissa enemmän vain lähteiksi tekstiin, ja ainoa henkilöidympi silminnäkijäkertomus oli Hasan Alazawiin haastattelussa.

Helsingin Sanomissa on 19.8. yksi kokonaan silminnäkijäkertomuksista koostettu juttu, jossa viisi tapahtumia todistanutta henkilöä kuvailee näkemäänsä nimillään esiintyen. Lisäksi saman aukeaman pääjutussa “Turku hiljentyi suremaan iskun uhreja” mainitaan yhdellä lauseella lehden haastatteleman silminnäkijän kertoneen ihmisten lähteneen tekijän perään. Seuraavan päivän lehdessä kerrotaan iskun uhreista ja siitä, miten “useat silminnäkijät joutuivat perjantaina todistamaan uhrien hätää Turun Kauppatorilla”. Jutussa 70-vuotias nimettömänä pysyttelevä mies ja tapahtumapaikalla sijaitsevan jäätelökioskin nimellään esiintyvä myyjä kertovat näkemästään.

Tiistaina 22.8. jutussa "Epäilty rukoili ennen iskua" kerrotaan, että kuva tapahtumista, tekijästä, hänen taustastaan ja uhreista alkoi tarkentua. Jutun kuvituksena on iso kartta alueesta, jolla isku tapahtui. Karttaan on merkitty tapahtumien kulku ja silminnäkijäkertomuksia. Nämä kertomukset ovat kuitenkin samoja, jotka kerrottiin lehdessä jo aiemmin, minkä lisäksi mainitaan Ilta-Sanomien haastattelema silminnäkijä.

4.4 Turun Sanomien haastattelemat asiantuntijat auttoivat toipumisessa, Helsingin Sanomissa keskityttiin tekijän taustaan ja tekoon

Aineiston artikkeleissa esiintyi runsaasti asiantuntijoita. Tämä on ymmärrettävää, sillä uutisten lähteinä nyt muutenkin on usein aiheen asiantuntija, jos ei suoraan jutun päähaastateltavana niin sitten taustoittamassa.

Asiantuntijuuden voi tuoda muun muassa henkilön asema tai tausta. Periaatteessa kuka tahansa voi tietää paljon jostain aiheesta ja puhua siitä mediassa, mutta viestin vakuuttavuutta lisää henkilön asema vaikkapa tunnettuna terrorismitutkijana, koska ammatinsa vuoksi hänen voi luottaa olevan hyvin perillä aiheesta. Näkisin asiantuntijan ja tietolähteen erona sen, että kun tietolähde, kuten vaikkapa poliisi, kertoo faktan, asiantuntija taustoittaa ja selittää tämän kertomaa syvällisemmin, tarjoten lisää tietoa aiheesta.

Samaan tapaan tapahtuneesta tiedottavat henkilöt eivät välttämättä ole asiantuntijan roolissa, kuten vaikkapa sisäministeri tai poliisi kertoessaan iskusta tiedotustilaisuudessa. Esimerkiksi tutkinnanjohtajat Olli Töyräs ja Crista Granroth ovat silloin tällöin puukotusten uutisoinnissa äänessä kertomassa tapahtuneesta tai kommentoimassa asian käsittelyn kulkua. He ovat epäilemättä työnsä puolesta hyvin perillä iskusta ja sen tekijästä, mutta hekin useimmiten vain tiedottavat asioista, enkä siten laskisi heitä asiantuntijoiksi. Usein he myös toteavat, etteivät voi tutkinnallisista syistä kommentoida asiaa sen enempää.

Yllä mainitusta voisi toimia esimerkkinä Turun Sanomien 19.8. lehden sivu, jossa pääjutussa kerrotaan edellisen illan tiedotustilaisuudesta. Jutussa Turun poliisipäällikkö, rikoskomisario, Tyksin ylläkäri, Krp:n rikoskomisario, sisäministeri ja poliisiylijohtaja kertovat, mitä iskusta tiedetään. Artikkelin alla on pienemmin otsikoitu juttu "Massapuukotus voi viitata terroritekoon",

jossa Ulkopoliittisen instituutin ohjelmajohtaja Mika Aaltola taustoittaa asiaa ja kertoo arvioitaan edellisen päivän iskusta asiantuntijan roolissa.

Aineiston asiantuntijalähteet voisi jaotella ainakin rikostutkinta- ja oikeusprosessin asiantuntijoihin, terrorismia ja radikalisoitumista taustoittaviin asiantuntijoihin sekä kriisien ja niistä toipumisen asiantuntijoihin. Asiantuntijat puhuivat yleensä melko neutraaliin sävyyn, mutta huomasin, että asiantuntijan ja rauhoittelijan roolit esiintyivät välillä yhdessä, kun ikään kuin selitettiin asioita rauhoittelevaan sävyyn.

Kriiseistä toipumisen asiantuntijoita olivat esimerkiksi kriisipsykologit Soili Poijula ja Salli Saari, joita haastateltiin 26.8. julkaistussa jutussa ”Yhteisö tarvitsee sankarinsa ja suruaikansa”. Poijula ja Saari selittävät muun muassa sankareiden esille nostamisen tarpeen syitä ja sitä, miksi nämä sankarit eivät välttämättä nauti tästä huomiosta. He kertovat, miksi jotkut ihmiset ovat valmiimpia auttamaan yllättävässä tilanteessa jopa henkensä uhallakin kuin toiset, ja selittävät mistä voisi johtua se, että Turussa moni maahanmuuttajataustainen auttoi uhreja ja myös kertoi siitä julkisuudessa, samalla kun kantasuomalaiset auttajat ovat jääneet taka-alalle.

20.8. julkaistussa jutussa ”Kuka tahansa on nyt säikähtänyt” kriisi- ja traumapsykoterapeutti Eija Palosaari toteaa, että vaikka moni suomalainen on luultavasti osannut odottaa terrori-iskua Suomessakin seurattuaan Euroopan ja maailman tapahtumia, silti Turun isku pelottaa. Hän neuvoo, että pelon iskiessä kannattaa välttää huhuja täynnä olevaa sosiaalista mediaa ja seurata enemmän virallisia tiedotuskanavia. Hän myös neuvoo, että lastenkin kanssa kannattaa keskustella tapahtuneesta, sillä suurin osa lapsista on varmasti tietoinen iskusta. Hän korostaa, ettei lasta saa jättää yksin käsittelemään asiaa ja neuvoo kertomaan lapselle faktoja ja rauhoittelemaan sillä, että lapsi on turvassa ja ettei uusista iskuista ole tällä hetkellä uhkaa.

Turun Sanomien sunnuntaina 27.8. julkaisemassa jutussa ”Tutkijat: Tarvitaan rakentavaa keskustelua” uskontotieteilijä Tuomas Martikainen, rauhantutkija Marko Lehti ja rasismintutkija Minna Seikkula kertovat näkemyksiään Suomen tilanteesta Turun iskun jälkeen, ja esittävät ratkaisuja, miten jatkossa kannattaisi toimia.

Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin johtaja ja Turun yliopiston dosentti Elina Pirjatanniemi taas kirjoittaa kolumnissaan 1.9., että on ymmärrettävää, että jonkun riistettyä toisen ihmisen hengen moni ajattelee kosta. Hän selittää, että oikeusvaltiossa rikoksesta rankaiseminen on kuitenkin

valtion yksinoikeus ja koston kierre pyritään pysäyttämään. Hän myös avaa terroristisen teon määritelmää sekä rikosprosessia oikeudellisena kamppailuna. Ihmisoikeusinstituutin johtajan aseman tuomalla auktoriteetilla ja asiantuntijuudella hän muistuttaa, että oikeusvaltiossa jopa tällaisen vakavan rikoksen tehnyt on oikeutettu oikeudenmukaiseen kohteluun.

Toisaalta lehdestä löytyi synkempikin asiantuntija. Turun Sanomissa julkaistiin 27.8. juttu ”Suoraa puhetta terrorismista”, jossa nimettömänä pysyvä ”maahanmuuttoasioihin niin Länsi-Euroopassa kuin kehitysmaissakin vuosikymmeniä perehtynyt tutkija” kertoo synkkiä arvioitaan muun muassa maahanmuutosta sekä länsimaiden mahdollisuuksista torjua terrorismia ja radikalisoitumista.

Tutkijan mukaan käynnissä on ideologinen sota länsimaisen demokratian, islamilaisen ääriajattelun ja maallisten diktatuurien välillä. Ensin mainittu joutuu kamppailemaan molempia jälkimmäisiä vastaan. Paradoksaalisesti ne ruokkivat toisiaan.

– Mitä terrorismiin tulee, ei ole olemassa eroa populistien ja uskonnollisten ääriyhmien välillä. Molemmat hyväksikäyttävät heikkoja, nuoria ihmisiä, joiden vanhemmat ovat menettäneet kontrollin heihin. Se johtuu yksilönvapaudesta tai elinolosuhteista. Populistipoliitikot eivät poikkea tässä terroristijohtajista tai ääriajattelua edustavista imaameista, hän sanoo.

(TS 111)

Lisäksi muslimi- tai turvapaikanhakijataustaiset ihmiset asiantuntijamaisessa roolissa ovat oma ryhmänsä. He eivät ole virallisia asiantuntijoita vaikkapa virkansa puolesta, vaan heidän taustansa riittää rooliin. Tällainen juttu on julkaistu Turun Sanomissa 21.8., jossa marokkolaiset, samassa moskeijassa tekijän kanssa käyneet miehet, kertovat näkemyksiään ja tietojaan tekijästä sekä korostavat, ettei puukottaja edusta marokkolaisia tai kyseisen moskeijan kävijöitä. Toki nämä ihmiset todella olivat paremmin perillä puukottajan menneisyydestä Turussa kuin moni muu tuohon aikaan, ja saman kulttuuritaustan omaavina ymmärtävät hänen taustansa eri tavalla kuin esimerkiksi kantasuomalaiset, ja siten heidän tietonsa tekijästä voivat olla hyödyllisiä kertoa.

Lisäksi 20.8. Turun Sanomissa silminnäkijänä puhunut Salman Kasi esittää näkemyksensä siitä, että isku ajoittui juuri perjantai-iltapäivälle, sillä perjantai on muslimien pyhäpäivä sen jälkeen, kun tekstissä on todettu Kasin olevan muslimitaustainen. Tosin samassa jutussa virallisena asiantuntijana puhuu myös Ulkopoliittisen instituutin vanhempi tutkija Olli Ruohomäki, joka toteaa, että ajankohdan syynä saattaa myös olla se, että teot pyritään usein ajoittamaan aikaan, jolloin liikkeellä on paljon ihmisiä vahinkojen maksimoimiseksi. Tämän jälkeen Ruohomäki ja Kasi jatkavat arvioillaan maahanmuuttajien eristäytymisestä ja sen vaikutuksista.

Myös Turkuun vierailulle iskun aikaan sattuneen Iranin kurdien poliittisiin johtajiin kuuluvan Mustafa Mowludin asiantuntijamainen rooli johtuneen hänen taustastaan, vaikkei hän suoranaisesti tapahtumiin millään tavalla liitykään. 23.8. julkaistussa jutussa ”Se, mitä suomalaiset nyt kokevat, on kurdeille tuttua” kirjoitetaan: ”Turun Sanomat oli sopinut Mowludin kanssa haastattelusta jo ennen perjantain iskua, joka pani sitten haastattelun teemat täysin uusiksi.”

Mowludin haastattelun muuttaminen koskemaan Turun puukotusiskua pohjaa ilmeisesti sille, että hänen puolueensa on joutunut kärsimään terrorismista ja siihen, että kurdit osallistuvat taisteluun ääri-islamismia sekä tämänkin iskun innoittajana toiminutta Isis-järjestöä vastaan. Hänen haastattelussaan vedetään jonkinlaista yhteyttä Iranin kurdien ja nyt Turussa suomalaisten kohtaamaan terroriin. Mowludi selittää jutussa Isisin tavoitteita sekä näkemyksiään siitä, miten kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kanssa kannattaisi menetellä.

Myös radiotoimittaja Abdirahim ”Husu” Husseinin haastattelussa 30.8. puhutaan lähinnä puukotusiskusta ja hänen edellisenä päivänä ilmestynyt elämäkertansa mainitaan vain ohimennen. Jutussa puhutaan myös Husseinin kokemasta syrjinnästä ja rasismista. Hänen asiantuntijuutensa perustuu siihen, että hän voi kokemustensa ja taustansa vuoksi nähdä asiat eri kantilta kuin kantasuomalaiset. Jutussa hän sanoo esimerkiksi, miten ”meille maahanmuuttajataustaisille Turun tapahtumat eivät tulleet yllätyksenä”, ja siinä kerrotaan, että ”hänen mukaansa osa hiljattain maahan tulleista on todella huonosti voivia ihmisiä, joiden tulisi olla laitoshoidossa.” Husseinilla on myös omaa kokemusta turvapaikan hakemisesta, sillä hän pakeni sotaa Somaliasta Suomeen 90-luvulla.

Helsingin Sanomissa ei näkynyt samalla tavalla taustansa vuoksi asiantuntijana esitettäviä henkilöitä kuin Turun Sanomissa. Esimerkiksi Helsingin Sanomissa haastateltua marokkolaismiesten joukkoa ei esitetty samoin asiantuntijoina, he kun eivät tekijää tienneet. Saman sivun kainalojutussa puhuu islamin tutkijana Helsingin yliopistossa työskentelevä Maria Pekkala, joka asiantuntijan roolissa selittää, miksi marokkolaiset hakevat Euroopasta turvapaikkaa, vaikka siellä ei sotaa tai muuta näkyvää kriisiä olekaan.

20.8. jutussa ”Tutkija: Jihadistien terrori-iskut saavat paljon huomiota Euroopassa” haastateltiin Ulkopoliittisen instituutin vanhempaa tutkijaa Teemu Tammikkoa ja terrorismitutkija Leena Malkkia. Tammikko asettaa terroriuhan Suomessa ja Euroopassa kontekstiinsa sanomalla, että tilastojen

valossa terrorismia on ollut Euroopassa vähemmän kuin vuosiin, vaikka iskuja tuntuu nousevan uutisiin usein. "Tammikon mukaan kyse ei ole kuitenkaan mistään räjähdysmäisestä kasvusta, vaan siitä, että iskuja tapahtuu silloin tällöin Euroopassa ja tapahtuessaan ne saavat paljon huomiota ja järkyttävät ihmisiä", jutussa sanotaan.

Tammikon lausunnossa on aavistus rauhoittelevaa sävyä. Kyseinen juttu on painettu artikkelin viereen, jossa lehden haastattelemat turkulaiset ja helsinkiläiset kertovat iskun nostattamista tunnelmista ja peloista. Näin on asetettu vierekkäin tavallisten kansalaisten pelon tunteet ja asiantuntijan lausumat faktat.

Tammikko kuitenkin jatkaa kertomalla jihadismin olevan ennalta-arvaamatonta ja että iskuja voidaan tehdä kaikkialla Euroopassa, minkä jälkeen hän erittelee terrorismin uhkan kolmeen tasoon. Terrorismitutkija Malkki puhuu jutussa muun muassa Turun puukotusten poikkeuksellisuudesta Suomen mittakaavassa, mutta toteaa, että iskua on voitu odottaa.

Helsingin Sanomissa asiantuntijoiden kolumneja oli vain muutamia, toisin kuin Turun Sanomissa, jossa julkaistiin esimerkiksi ihmisoikeusinstituutin johtajan Elina Pirjatanniemen kolumni. Helsingin Sanomissa tällainen teksti oli rauhoittelijaksi luokittelemani, turvallisuudesta vastaavan EU-komissaari Julian Kingin Vieraskynä-teksti. King kertoo tekstissään mitä EU:ssa tehdään ja on jo tehty kansalaisten turvallisuuden lisäämiseksi ja terrorismin kitkemiseksi.

Lisäksi 30.8. julkaistussa Vieraskynä-tekstissä "Tiedustelulait eivät yksin riitä uhkien torjuntaan" poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen kirjoittaa asemansa tuomaan asiantuntijuuteen nojaten muun muassa Suomen muuttuneesta turvallisuusympäristöstä ja tiedustelulakien tarpeellisuudesta. Hän kuitenkin lisää, että lakimuutoksen lisäksi Suomen turvallisuuden takaamisen välineitä täytyy kehittää kokonaisuutena.

Helsingin Sanomissa muutama toimittaja esiintyi analyyseissään tai kolumneissaan asiantuntijan roolissa. 23.8. HS-analyyssissa "Euroopan unioni ei ole poliisivaltio – avoimet rajat hyödyttävät terroristeja" lehden Brysselin kirjeenvaihtaja Pekka Mykkänen kirjoittaa hieman penseään sävyyn muun muassa Euroopan unionin toimista ja vapaata liikkuvuutta seuraavista tietokannoista sekä niiden toiminnasta tai toimimattomuudesta terrorismin estämiseksi. Seuraavan päivän lehdessä taas lehden ulkomaantoimittaja Jukka Huusko kirjoittaa kolumnissaan Isisin ja alamaailman liittymisestä, liittäen Turun puukotattajan tähän kehitykseen.

Mykkäsen ja Huuskon voisi mielestäni siksi nähdä esiintyvän asiantuntijan roolissa, koska vaikka heidän kirjoittamansa tekstit ovat toisaalta kuin kenen tahansa toimittajan kirjoittamia artikkeleita muiden asiantuntijoiden lainauksineen, nämä tekstit ovat hieman syvällisempiä, taustoittavia analyyseja ja niihin on lisätty kirjoittajien kuvat ja heidän tittelinsä erottamaan ne uutisteksteistä. Vaikka toimittajat aina juttua kirjoittaessaan tekevät taustatutkimusta ja perehtyvät aiheeseen, niin Brysselin kirjeenvaihtajan ja ulkomaantoimittajan statukset tuovat Mykkäselä ja Huuskolle tietynlaista asiantuntijuutta.

Vielä 27.8. numerossa HS:n ulkomaantoimituksen uutistuottaja Petja Pelli kirjoittaa kolumnissaan "Iskujen kaksi näköharhaa" terrori-iskujen uutisoinnin tyypillisestä kulusta, siinä toistuvista harhoista ja miten ne toistuivat myös Turussa, mainiten oppineensa nämä piirteet työssään ulkomaantoimittajana. Turun Sanomien toimittajat eivät olleet aivan näin innokkaita kirjoittamaan kommentteja ja analyyseja, ja nekin muutamat kolumnit, joita lehdessä oli, olivat ennemmin kyynisempiä huomiota. Helsingin Sanomista taas puuttuivat kokonaan surusta ja toipumisesta puhuvat asiantuntijat, kuten kriisipsykologien haastattelu Turun Sanomissa.

4.5 Rauhoittelijat ylistivät viranomaisia, auttajia ja Suomen kansaa sekä lupasivat, että turvallisuusongelmat ratkaistaan

Rauhoittelijoiksi olen laskenut muun muassa päättäjät ja viranomaiset, jotka kertovat turvallisuustoimien lisäämisestä tai niiden suunnitelmista, sekä puheenvuorot, joissa muistutetaan, ettei tekoon saa vastata pelolla ja vihalla ja ylistetään Suomen valtion toimivuutta ja ihmisten hienoa reagointia iskuun. Koen, että kansan yhtenäisyyttä ihailevilla kirjoituksilla pyrittiin myös rauhoittamaan lukijoita sillä, että maamme ei ole vajoamassa vihan ja pelon kierteeseen järkyttävästä iskusta huolimatta.

Päättäjät rauhoittelivat usein suomalaisia vakuuttelemalla, että tiedustelulain tai kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden säilöön ottamisen käsittely tulee etenemään. Tähän tapaan esiintyivät usein sisäministeri Paula Risikko, pääministeri Juha Sipilä sekä valtiovarainministeri Petteri Orpo. Jo 20.8. Turun Sanomissa on juttu, jossa he kertovat, että hallituksessa otetaan Suomen turvallisuus painopisteeksi ja luettelevat, mitä sen eteen ollaan tekemässä. 24.8. Orpo

myös kertoo Turun Sanomissa, että suojelupoliisille löytyy rahaa ”jos ja kun” uusi tiedustelulaki tulee voimaan.

19.8. jutussa ”Hallitus ja presidentti Niinistö tuomitsivat” pääministeri kommentoi teon olleen ”erittäin tuomittava ja Suomen oloissa poikkeuksellinen” ja kiittelee poliisin ja muiden viranomaisten työtä. Presidentti Sauli Niinistö vakuuttaa jutussa osanottojensa ja teon tuomitsemisen jälkeen, että ”viranomaiset ja valtiojohto tekevät kaikkensa, jotta jokainen suomalainen voi tuntea olevansa turvassa”.

21.8. on vielä juttu presidentin medialle järjestämästä tiedotustilaisuudesta. Niinistö kiittää niitä, jotka auttoivat uhreja tai yrittivät pysäyttää hyökkääjää, sekä suomalaista viranomaistyötä, poliiseja ja pelastushenkilökuntaa. Niinistön kerrotaan myös korostavan tiedustelulainsäädännön ripeän käsittelyn tärkeyttä. Hän toivoo, että ihmiset seuraisivat toistensa käyttäytymistä siten, että ”jos joku alkaa eristäytyä tai käyttäytyä erikoisella tavalla, kiinnitetään huomiota”. Niinistön mukaan suomalainen maahanmuuttokeskustelu pitäisi kääntää toisin päin, sillä hänestä vaikuttaa siltä, että halu väärinymmärtää on tällä hetkellä suurempi kuin yritys ymmärtää.

Presidentin viesti turkulaisille olikin se, ettei perjantaisiin puukotuksiin pidä vastata pelolla.

– Kävin Turussa parinakin päivänä tässä -- Kyllä minusta ihmisillä oli hyvin vahva tunto tallella, he halusivat muistaa uhreja, eikä näkynyt pelon häivääkään. Pelko ei ole se, millä tähän pitää vastata. Päinvastoin.

(TS 40)

Pääministeri Sipilä taas esiintyy osaaottavan johtajan tyyliin 22.8. Turun Sanomissa, jossa kerrotaan hänen Turun vierailustaan. Sipilä kertoo haastattelussa vaikuttuneensa ihmisten tavasta muistaa uhreja ja kehuu Turun kaupungin yhteistyötoimintaa ja -henkeä. Hän kertoo tässäkin haastattelussa, että paljon on jo tehty turvallisuuden eteen, mutta sitä, miten iskuja voitaisiin ehkäistä paremmin, tulee myös pohtia. Lopuksi hän vielä sanoo, että nyt on tärkeää välttää vastakkainasettelua ja korostaa koko Suomen olevan turkulaisten tukena. Myös muita suomalaisia päättäjiä pääsee lehdessä ääneen siellä täällä samankaltaisilla kommentteilla.

Poliisi esiintyy aineistossa sankariroolin lisäksi myös rauhoittelijana. 20.8. Turun Sanomissa kerrotaan ulkomaalaisen omistamaan pitseriaan tehdystä vahingonteosta, joka on ilmeisesti tehty koston Turun iskusta, ja poliisi kehottaa jutussa ihmisiä ”laittamaan jäitä hattuun”. 24.8. poliisi taas

vakuuttelee, että mitään ulkomaalaisiin kohdistuvaa rikosaaltoa terrori-iskun seurauksena ei ole havaittu. Muutenkin poliisin voi nähdä rauhoittelevan kansalaisia esimerkiksi lisäämällä näkyvyyttään tai valmiuttaan, kuten 2.9. lehdessä, jossa kerrotaan poliisin aikomuksista varustaa kentällä liikkuvat poliisipartiot konekivääreillä, mutta jossa samalla vakuutellaan Poliisihallituksen poliisitarkastajan suulla, että ”poliisi ei halua antaa militaristista vaikutelmaa ulospäin, vaan haluaa olla kansalaisten helposti lähestyttävä, luotettava viranomainen”.

Lisäksi laskin rauhoittelijoiksi ne henkilöt, jotka muistuttavat, ettei pelolle ja vihalle saa antaa valtaa tai puhuvat turkulaisten ja suomalaisten yhteisöllisyydestä iskun aikana ja sen jälkeen. Näitä puheenvuoroja esiintyi Turun Sanomissa melko paljon erityisesti kolumnien muodossa. Kyseisissä teksteissä tekojen järkyttävyyttä käydään läpi, mutta lopulta todetaan, että kyllä tästäkin selvitään.

Esimerkkinä toimii vaikkapa Turun kaupunginvaltuuston puheenjohtajan Elina Rantasen kommentti Turun kauppatorilla järjestetyssä hiljaisessa hetkessä, josta kirjoitettiin Turun Sanomissa 21.8.: ”–Suru on syvää, koska näin on tapahtunut kotikaupungissa. Samalla olen lukenut ja kuullut paljon viestejä, joissa korostuvat toisista välittäminen ja hieno yhteisöllisyys.” Rantanen kertoo jutussa, ettei usko Turun muuttuvan iskun takia ja muistuttaa, että kaupunki on historiansa aikana selvinnyt monesta.

23.8. Jani Sinokki, filosofian tutkija Turun yliopistosta, kirjoittaa kolumnissaan ”Pelko on avain valtaan” selkeästi filosofian tuntemuksensa kautta ja selittää terroristien tavoittelevan teoillaan juuri pelkoa, väkivallan ollessa vain väline. Hän kirjoittaa, että kipu, suru ja hämmennys voi muuttua peloksi, mutta oikein vaalittuna myös rohkeudeksi ja voimaksi. Tätä sävyä on myös Liedon kirkkoherran Risto Leppäsen puheenvuoro ”Ääneen sanottu pelko voi muuttua rakkaudeksi” 20.8. lehdessä, jossa hän muun muassa kirjoittaa, että hyviä tekoja on enemmän kuin pahoja ja miten katse on nyt kiinnitettävä välittämiseen ja rauhan rakentamiseen. Hän maalaa kuvaa Turusta näin:

Ulkopuolisuuden torjuminen ja erilleen joutumisen estäminen on meidän kaikkien tehtävä. Ja juuri siksi meidän kaupunki [täytyy] pitää avoimena. Paikkana, jossa tytöt ja pojat voivat leikkiä vapaasti pihalla. Kaupunkina, jossa tervehditään naapuria ja jossa vanhuksia yhä autetaan tien yli. Paikkana, jossa ihmisiä ei erotella ja jossa rukoillaan eri sanoin ja kielin Jumalaa. Turkulaisia ovat sekä tänne syntyneet että tänne muualta tulleet esimerkiksi Virosta, Venäjältä, Irakista, Somaliasta, Iranista, Syyriasta ja Vietnamista.
(TS 32)

Leppäsen teksti loppuu lauseeseen ”kun Turussa tori ja kadut taas täyttyvät ihmisistä, on rakkaus kaupungissa voittanut pelon”. Tähän jopa romanttiseen kirjoitukseen tiivistyy se yhteisöllisyyden korostaminen ja pelon voittaminen, mikä Turun Sanomissa iskun jälkeen julkaistuissa kolumneissa toistuu usein.

Rauhoitteluna voisi nähdä myös erilaiset uutiset, joissa kerrotaan asioiden sujumisesta terrori-iskun jälkeen. Esimerkiksi 22.8. lehdessä Turun kouluista kerrotaan, että tapahtuneesta on puhuttu, mutta oppilaat voivat hyvin ja arki jatkuu. 24.8. kerrotaan Turku Pride -viikosta, joka huipentuu kulkueeseen. Jutussa kerrotaan, miten puukotusisku on herättänyt kysymyksiä tapahtumaviikon turvatoimien riittävydestä. Turvallisuuspäällikkö Enni Rasimus kertoo turvatoimista ja siitä, että Pride-kulkueen kokoontumispaikka vaihdettiin, jotta kulkueen matka voitaisiin turvata paremmin. 27.8. taas kerrotaan kulkueen sujuneen hyvin ja mainitaan, että ”terroristisena tekona tutkittava toissaperjantain puukotusisku lisäsi poliisin varautumista tapahtumaan”. Jutuilla kerrotaan lukijoille, että elämä jatkuu ja ihmisten turvallisuudesta pidetään huolta.

Keskustelun paperittomien suojelusta ja sen rangaistavaksi tekemisestä käydessä kuumana helsinkiläinen Lauttasaaren seurakunnan kirkkoherra Juha Rintamäki kertoo 2.9 Turun Sanomissa, ettei kirkko piilottele ketään, vaikka siellä tarjotaankin apua myös paperittomille. Jutussa ”Missä menee inhimillisen hädän raja, kysyy kirkko” Rintamäki kertoo, millaista tämä apu todellisuudessa on. Kainalojutussa kirkolta apua hätämajoituksen ja työn muodossa saanut turvapaikanhakija kertoo kirkolta saamastaan tuesta. Tämänkin jutun näkisin rauhoitteluna, sillä siinä haastatellut ihmiset avaavat, että turvapaikanhakijoiden auttaminen on lähimmäisen auttamista eikä mitään vaarallisten paperittomien piilottelua, josta tulisi rangaista.

Helsingin Sanomissa rauhoittelevaan sävyyn kirjoitettiin usein pääkirjoituksissa ja toimittajien puheenvuoroissa. Näissä teksteissä rauhoittelijat kirjoittivat siitä, miten hyvin Suomessa viranomaiset ja kansalaiset ovat toimineet iskun jälkeen. Esimerkiksi pääkirjoitus 20.8., ”Vastaus terroriin löytyy vahvuuksista” alkaa lauseella ”Tuntemattomiin kohdistuvat verityöt ovat Suomessa harvinaisia”, ja myöhemmin tekstissä kerrotaan poliisin ja ihmisten toiminnan Turun kauppatorilla osoittaneen suomalaisen yhteiskunnan toimivuutta.

22.8. pääkirjoituksessa vielä todetaan, että ”Suomessa voi luottaa siihen, että apua tarvitsevat saavat sairaalassa parasta mahdollista hoitoa ja tapahtuman viranomaistutkinta etenee tehokkaasti” ja kiitellään päättäjien sopivan rauhoittavien kannanottojen antaneen kuvan, että

tilanteeseen suhtaudutaan vakavasti. Lisäksi pääkirjoituksen kirjoittaja toteaa iskuja seuranneiden päivien osoittaneen, että "suomalaisilla on kykyä nopeaan toimintaan tilanteen niin vaatiessa, vahvaan myötäelämiseen ja viileään harkintaan".

Lehden ulkomaantoimituksen toimittaja Virve Kähkönen kirjoittaa 20.8. kolumnissaan "Suomen poliisi osoitti ihailtavaa malttia", miten Suomen viranomaiset ovat nyt joutuneet "samanlaiseen testiin, kuin heidän eurooppalaiset kollegansa". Hän mainitsee joitain virheitä, mutta toteaa niiden olevan "kuitenkin pieniä kupruja siihen nähden, että kaikkein tärkeimmissä asioissa toimittiin ripeästi" ja vertaa suomalaisten viranomaisten toimintaa esimerkiksi Belgian viranomaisiin, jotka Kähkösen mukaan ovat tyrineet terrori-iskujen hoidon täydellisesti.

Kähkönen myös kirjoittaa, miten Suomessa oltiin varovaisia tekijän motiivien arvailussa, kun Euroopassa iskuista on alettu puhua terrorismina hyvin nopeasti. Tekstin lopussa Kähkönen vielä toteaa terrori-iskujen olevan nyt osa Euroopassa vallitsevaa todellisuutta, mutta "on lohdullista huomata, että Suomen viranomaiset vaikuttavat varautuneen tähän uuteen todellisuuteen varsin hyvin".

Myös toimittaja Erja Yläjärvi kirjoittaa kommentissaan 20.8. "Rohkeus elää Turun kaduilla", että eurooppalaisia terroritekoja on yhdistänyt karneiden asioiden lisäksi se, miten niiden kohteiksi joutuneissa kaupungeissa elämä on aina jatkunut eikä arki ole muuttunut pelokkaaksi, ja nyt Turussa ja Suomessa näkee samaa.

Helsingin Sanomien pääkirjoitustoimituksen esimies Matti Kalliokoski kirjoittaa kolumnissaan "Ilmiantaminen on iso ratkaisu" 25.8., että siitä huolimatta, ettei Supo reagoinut heille annettuun vihjeeseen puukottajan radikalisoitumisesta, on se hyvä merkki, että ilmiantoja on ylipäättään tehty. Kalliokoski kirjoittaa muun muassa, miten antaakseen jonkun ilmi ihmisellä täytyy olla vahva luottamus viranomaisiin ja oikeusjärjestelmään, mitä kaikissa maissa ihmisillä ei ole.

Samaan tapaan päätoimittaja Antero Mukka kirjoittaa 21.8. kolumnissaan "Meiltä kysytään nyt reippautta ja valppautta" uskovansa, että "tänään Suomi kohtaa haasteensa entistä vahvempana ja yhtenäisempänä". Mukka kirjoittaa, miten poliisin ja viranomaisten toiminta "ihmiselämän ja oikeusvaltion puolesta" oli esimerkillistä, kun täällä iskun tekijä on hengissä ja päätyy vastaamaan tekonsa seuraukset, sen sijaan että olisi "seulaksi ammuttuna", viitaten ilmeisesti siihen, miten

useissa muissa maissa hyökkääjät ovat kuolleet poliisien luoteihin kiinni otettaessa. Hän vakuuttaa, että Suomi kyllä kestää tämänkin kolauksen.

Mukka kirjoittaa myös, miten ”meille suomalaisille on -- entistä kirkkaampaa se, ketä tarkoitamme puhuessamme meistä”, sillä tekijän lisäksi myös moni auttaja oli maahanmuuttajataustainen ja miten ”ulkomaalaisen näköinen” ei ole enää tuntomerkki ihmisen erotteluun, näpäyttäen sisäministeri Risikkoa tavasta, jolla tämä kuvaili iskun tekijää lehdistötilaisuudessa välittömästi iskun jälkeen. Mukka myös kehuu presidentti Niinistön ottaneen sen valtion päämiehen roolin, jota nyt kaivataan:

Hän muistutti lauantaina, että Suomen vahvuus perustuu kykyymme toimia yhdessä, antaa tilaa erilaisille mielipiteille.

Niinistö purki viisaasti sanoiksi huolen siitä, että Turun tapaus voi johtaa vihanpitoon, niin että ulkomaalaistaustaiset joutuvat kärsimään teoista, joihin he eivät ole syyllisiä. Pidetään yhdessä huoli siitä, että rauha säilyy tässäkin suhteessa. Olemme vahvempia kuin raukkikset, jotka yrittävät omia oikeuden omiin käsiinsä.

(HS 25)

Tällaisista puheenvuoroista tulee paikoin jopa mieleen juhlapuheet, maatamme on kohdannut suuri tragedia, mutta suomalainen yhteiskunta ja kansa kestävät sen hienosti. Nämä rauhoittelijat tuntuvat nostavan esiin esimerkkejä, jotka osoittavat Suomen hyvää, tai jopa muihin maihin verrattuna parempaa toimivuutta yhteiskuntana, minkä vuoksi Suomessa ollaan edelleen kaikesta huolimatta turvassa.

Mukan kolumnin vieressä onkin juttu, jossa presidentti Niinistön kommentoi Turun puukotuksia. Kyseinen lausunto on tosin annettu sunnuntaina, eikä siten ole sama, jota Mukka tekstissään kehui. Presidentti puhuu siinäkin valtiomiehen rooliin sopivasti. Niinistö ei tosin puheenvuorossaan kovin tunteile verrattuna moniin muihin rauhoittelijoihin. Häinkin kyllä esittää surunvalittelunsa uhrien omaisille ja sanoo, että väkivallanteiden torjumiseksi esimerkiksi tiedustelulain säätämisen sekä Supon ja poliisin resurssien nostamisen kanssa tulee toimia ripeästi, ja korostaa EU-maiden yhteistyön tärkeyttä.

Poliisi rauhoittelee kansalaisia myös Helsingin Sanomissa. Jutussa ”Valmius nousi koko maassa” 19.8., kerrotaan poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen sanoneen tiedotustilaisuudessa, että virkapukuisia poliiseja tulee näkymään julkisilla paikoilla seuraavan vuorokauden aikana. Jutussa

paikallistetaan tilanne koskemaan juuri Helsingin aluetta, kun kerrotaan kahden poliisipartion menneen Helsinki-Vantaan lentokentälle kohotetun valmiuden vuoksi. Lisäksi ylikomisario Jussi Huuhtela Helsingin poliisista kertoo, ettei pääkaupunkiin kohdistu mitään uhkaa, mutta viikonloppuna liikenteessä tulee olemaan enemmän poliisipartiota ja että lentokentälle on lähetetty erikoiskoulutettua henkilöstöä.

Jutussa Itä-Uudenmaan apulaispoliisipäällikkö Ari Karvonen kertoo tällaisen valmiuden nostamisen olevan ”automaatio, mitä tehdään tämän tyyppisen tilanteen sattuessa”. Karvosen lause, ”tilanne on poikkeuksellinen, joten on parempi varautua”, kuvaa hyvin sitä kansalaisten rauhoittelua, jota näillä turvallisuustoimista kertovilla jutuilla mielestäni pyritään luomaan.

Helsinkiin paikallistettua turvatoimista kertomista ja rauhoittelua esiintyy myös 26.8. artikkelissa ”Terrori-iskun uhka pani stadionremontin uusiksi”. Jutussa kerrotaan, miten Olympiastadionin peruskorjauksessa on viimeisimpänä muutoksena lisätty uusia poistumisreittejä evakuoinnin nopeuttamiseksi, ja Stadion-säätiön kiinteistöpäällikkö Ilkka Rautakivi kertoo, miten stadion voidaan nyt tyhjentää teoreettisesti jopa kahdeksassa minuutissa. Samassa jutussa kolme muuta kiinteistö- ja rakennusalan yritysten edustajaa vakuuttelee samaan tapaan Helsingin kohteidensa turvatoimien riittävyyttä ja toisaalta turvallisuustilanteen jatkuvaa arviointia.

Turvallisuusasioista vastaava EU-komissaari Julian King on 26.8. julkaistussa Vieraskynä-kirjoituksessaan EU:n toimista turvallisuuden takaamiseksi ja terrorismin kitkemiseksi mielestäni asiantuntijaroolinsa lisäksi erityisesti rauhoittelija. Hän aloittaa tekstinsä sillä, että peräkkäisinä päivinä tapahtuneissa Turun ja Espanjan iskuissa kuoli ja loukkaantui ihmisiä eri puolilta Eurooppaa ja miten missään Euroopan maassa ei olla nykyään suojassa iskuilta. Synkän uhkakuvien maalailun sijaan King pyrkii mielestäni aloituksellaan pikemminkin yhdistämään eurooppalaiset ja kirjoittaa: ”Kansalaisten turvallisuuden varmistaminen on minkä tahansa hallinnon ensisijainen tehtävä, ja se on myös Euroopan komission ensisijainen tavoite.” King kertoo tekstissään, miten yhdessä EU-tasolla tehdään töitä kaikkien EU-maiden kansalaisten turvallisuuden eteen luettelemalla, mitä terrorismin kitkemiseksi on jo tehty ja tekemässä.

Helsingin Sanomissa päättäjien rauhoittelevat puheenvuorot eivät juurikaan eronneet Turun Sanomista, vaan lehdessä siteerattiin samoja puheita hallituksen ja puolueiden päätöksistä ja suunnitelmista. 19.8. lehdessä, kun puukotuksia ei vielä tutkittu terrorismina, pääministeri Sipilä kommentoi, ettei terrorimotiivista ole mitään näyttöä, vaikka se mahdollisuus oli hänenkin

ensimmäisiä ajatuksiaan. 2.9. lehdessä sisäministeri Risikko oikoo väärinkäsityksiä liittyen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden suojelun rangaistavaksi tekemisestä vakuutteleamalla, että ihmisten auttamista ei olla kriminalisoimassa.

4.6 Kyynikot syyllistivät tai kyseenalaistivat rauhoittelijoiden ylistykset ja ratkaisut

Päätin muuttaa lietsojan roolin muotoon kyynikko, sillä alkuperäinen rooli alkoi tuntua sävyltään liian mielipiteelliseltä eikä lopulta ollut tarpeeksi kattava rooliksi. Ajattelin etukäteen lietsojan roolissa pääsevän ääneen esimerkiksi maahanmuuttokriittisiä päättäjiä, jotka puheenvuoroissaan käyttäisivät pelkoa ja vihaa lietsovaa retoriikkaa. Näitä ei kuitenkaan aineistosta löytynyt.

Sen sijaan näin aineistoissa puheenvuoroja, joissa puhuttiin iskusta, sen seurauksista tai suunnitelluista turvallisuustoimista negatiiviseen tai kyyniseen sävyyn verrattuna yhteisyyttä ihailevaan ja turvallisuutta vakuuttelevaan rauhoittelijoiden sävyyn. Kun rauhoittelijat ylistivät suomalaisen yhteiskunnan toimivuutta sekä viranomaisten ja päättäjien toimintaa tai puhuvat suunnitelmistaan tai toimistaan kuin ne varmasti takaisivat turvallisuuden jatkossa, kyynisemmin puhuvat osoittivat näiden suunnitelmien ja toimien aukot tai nostivat esiin muita ongelmia. He eivät siis välttämättä varsinaisesti lietsooneet pelkoa ja vihaa, vaan kyseenalaistivat yhtenäisyyden tai näkivät tilanteen synkempänä.

Tätä roolia esiintyi aineistossa melko vähän. Yksittäisistä henkilöistä useimmin siinä esiintyi Perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho. Aineiston jutuissa Halla-aho joko suhtautui kyynisesti median ja poliitikkojen toimintaan tai syyllisti heitä väärinkäytöksistä ja toimien riittämättömyydestä Turun iskuun tai turvallisuuteen liittyen.

Kuvaava esimerkki median syyllistämisestä on kummassakin lehdessä 22.8. käsitelty tapaus, jossa Halla-aho oli jakanut Facebook-sivullaan MV-lehden jutun, jossa väitettiin Turun Sanomien toimittajan vääristelleen totuutta jutussaan afganistanilaistaustaisesta auttajasta. Turun Sanomien jutussa siteeratussa STT:n haastattelussa Halla-aho ei osoita lainkaan katumusta tai pahoittele päivitystään, vaikka se aiheutti vihapostiröyön jutun kirjoittaneelle toimittajalle. Kysyttäessä miksi hän jakoi MV-lehden jutun, Halla-aho vastaa: ”Vaikka sinänsä on tietenkin aiheellista nostaa esiin puukotuksen uhreja auttaneita ihmisiä, heitä näyttää valikoidun sen mukaan, mikä sopii haluttuun

narratiiviin." Halla-aho vastailee kysymyksiin kylmästi, kyseenalaistaen yhä Turun Sanomien artikkelin sekä vastuunsa vihapostiryöpyn aiheuttamisesta.

Perussuomalaisten kesäkokouksesta Hyvinkäällä 23.8. lehdessä kirjoitetaan muun muassa näin:

Perussuomalaiset esitteli tulevan syksyn poliittisia linjauksiaan eduskuntaryhmän kesäkokouksessa Hyvinkäällä tiistaina. Kokouksen aluksi puheenjohtaja Halla-aho väitti, että poliitikot ja media ovat vähätelleet Turun terroriteon vakavuutta. Hän totesi myös, että "huono maahanmuuton hallinta on poliittinen valinta".

– Kuolonuhrit Turussa tai viime syksynä Kajaanissa eivät ole ainoa hinta päättäjien kyvyttömyydestä. Moni muu on tullut ryöstetyksi, pahoinpidellyksi tai raiskatuksi, Halla-aho sanoi.

(TS 81)

Lisäksi Halla-aho ihmettelee artikkelissa, miksi tiedustelulain toteutumiseksi tarvittavaan perustuslain muuttamiseen ollaan valmiita vasta nyt, kun isku on jo tapahtunut, kun siihen ei ole suostuttu kajoamaan aiemmin Perussuomalaisten ehdotettua perustuslain muuttamista vaativia toimia.

Hallituksen budjetista vuodelle 2018 kirjoitetaan 1.9. lehdessä se edellä, mitä on päätetty tehdä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden valvonnalle Turun iskun seurauksena. Halla-aho toteaa samassa uutisessa, ettei hallituksen toimenpiteissä ole juurikaan uutta, eivätkä tiukennukset ole riittäviä. Hän kommentoi suunnitelmia näin:

– Ainoa uusi asia on laittoman maassaolon edistämisen kriminalisoiminen. Hyvä hanke, mutta miten se käytännössä toteutuu ja missä ylittyy rangaistavuuden raja? -- Kriminalisoiminen herättää varmasti vastarintaa, ja lopputuloksesta tulee enemmän tai vähemmän vesitetty.

(TS 141)

Kyynisesti Suomen tilannetta katsoo myös asiantuntijana esitelty nimettömänä haastateltu tutkija. Hän varoittaa muun muassa ideologisesta sodasta "länsimaisen demokratian, islamilaisen ääriajattelun ja maallisten diktatuurien välillä", länsimaisen oikeus- ja hyvinvointivaltion suojattomuudesta ja naiiviudesta turvapaikka-asioissa, kiertävistä islamin saarnaajista sekä marokkolaisista. Esimerkiksi Marokon hän sanoo olevan tällä hetkellä terrorismin pahin kasvualusta, josta lähetetään nuoria miehiä länsimaihin varta vasten terroristisessa tarkoituksessa.

Tutkijan mukaan hakijaa saatetaan kehottaa ilmoittautumaan esimerkiksi homoseksuaaliksi, ateistiksi tai kääntyneeksi kristityksi, koska se antaa oleskelulupaan paremmat mahdollisuudet.

– Naiiviuttamme käytetään hyväksi. Vastassa on organisaatioita, jotka toimivat kuin valtiot. Niiden hallinto on jaettu elämänaloittain, ja jokaisen maan lainsäädäntö ja sen porsaanreiät on tarkkaan tutkittu.

– Esimerkiksi Ranskassa tai Espanjassa poliisit olisivat surmanneet Turun iskun tekijän. Tiedossa on, että sellainen ei ole Skandinaviassa tapana, hän toteaa.

(TS 111)

Lyhyen maininnan verran tutkija kertoo Suomen tilanteesta löytyvän myös hyvää, todeten miten “somalialaisten kotouttaminen on alkuvaikeuksista huolimatta onnistunut”, mutta muuten nimetön tutkija maalaa jutussa todella lohduttoman kuvan länsimaiden tilanteesta muun muassa radikalisoitumisvaarassa olevien turvapaikanhakijoiden ja ääriliikkeiden kanssa. Lisäksi artikkelin täysi nimettömyys haastateltavasta sen kirjottaneisiin toimittajiin lisää pelon ja vaaran tuntua.

Aavistuksen kyynisen roolin ottavat myös toimittajat Jussi Orell ja Hannu Miettunen kolumneissaan. Orell kirjoittaa 19.8. kommentissaan “Lintukotoa ei ole – jos on ollutkaan” Turun iskun paljastaneen “jälleen karmaisevalla tavalla sen, että mitä vaan voi tapahtua missä vaan”. Orell toteaa, että ”terrori-iskuja sattuu ympäri Eurooppaa niin usein, ettei laskuissa meinaa pysyä perässä ja kouluampumiset ovat tuttuja meilläkin”, ja että “haihattelut Suomesta lintukotona” kannattaa viimeistään nyt lopettaa, jos sellaisia toiveita on vielä elätellyt. Miettunen taas näpäyttää 21.8. julkaistussa kolumnissaan Supon johtajaa Antti Pelttaria, joka lehdistötilaisuudessa oli hänen mukaansa “mukea kuin kissa kermakupilla”, koska Supo oli ymmärtänyt nostaa riskiarviota ennen iskua ja tulee luultavasti saamaan lisärahoitusta iskun seurauksena. Miettunen muistuttaa, että Supon rahoituksen lisääminen tarkoittaa myös sitä, että siltä vaaditaan myös ennaltaehkäiseviä toimia ja muistuttaa, ettei Turun puukottaja ollut edes seurannassa. Hän myös toteaa iskun osuneen sisäpoliittisesti kriittiseen aikaan ja että pelatessaan korttinsa väärin valtapuolueet voivat iskun seurauksena hävitä äänestäjiään “Jussi Halla-ahon joukkoihin”. “Erytisen varma konsti on Tukholman-syndrooma, jossa valtaväestöä syyllistetään aggressioista ja kostomielialoista ennen kuin mitään on tapahtunut”, hän jatkaa.

Kyseiset kolumnit ovat hyvä esimerkki siitä, miksi vaihdoin roolin lietsojasta kyynikkoon. Kirjoittajat puhuvat asioista sinänsä realistiseen sekä kriittiseen sävyyn, mikä on tervetullutta julkisessa keskustelussa, mutta heidän tapansa katsoa tilannetta ja puhua siitä on sävyltään kyyninen verrattuna yleiseen lehdissä esiintyvään sävyyn, joissa vakuutellaan kaiken olevan hyvin, etenkin näin pian iskun jälkeen.

Välillä aineistossa rauhoittelijan ja kyynikon roolien tai jonkinasteinen pelon lietsomisen raja on häilyvä. Tätä ovat jotkin toimet, suunnitelmat ja vaatimukset turvallisuuden parantamiseksi. Esimerkki tästä on uutinen ”PS haluaa kouluihin hätäpainikkeet”, jossa Turun Perussuomalaisten valtuustoryhmä perustelee jättämäänsä aloitetta kouluihin asennettavista hätäpainikkeista sillä, että turkulaisilla on syytä olla huolissaan turvallisuudesta, koska Turun iskun tekijä oli ”päästetty käymään opetuksessa turkulaisessa peruskoulussa”, mainiten myös aiempien kouluampumisten kaltaiset uhat. Toisaalta samanlaisena toimenä voisi nähdä myös rauhoitteluksi luokittelemani poliisin aseistettujen partioiden lisäämisen. Tuovatko näkyvät turvatoimet kuten aseet ja hätäpainikkeet todella turvallisuutta, vai kasvattavatko ne sittenkin vain pelon ilmapiiriä?

Ja toisaalta, samalla sivulla, jolla Halla-aho syyttää mediaa ja poliitikkoja Perussuomalaisten kokouksessa Hyvinkäällä, Keskustan Antti Kaikkosen kerrotaan vaativan Savonlinnan torilla oman puolueensa tapahtumassa, että ”nyt pitäisi harkita, tarvitaanko Suomeen tiukan valvonnan palautuskeskuksia”. Samassa jutussa kuitenkin mainitaan sisäministeriön jo selvittäneen asiaa ja todenneen, etteivät palautuskeskukset ole ratkaisu ongelmaan.

Ehkä päällimmäinen ero on lopulta vain näiden eri puolueiden edustajien retoriikassa. Antti Kaikkonen sanoo, että erilaisia toimia ”pitäisi harkita” ja ”kuitenkin katsottava”, ja kertoo kutsuvansa eduskuntaryhmät koolle neuvottelemaan. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä taas ”vaatii, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet ja maasta poistumaan kieltäytyneet henkilöt otettaisiin säilöön, vaikka väkijakolla”, ehdottaen saaria, vankiloita ja entisiä mielisairaaloita säilöönottopaikoiksi ja kyseenalaistavat säilöönoton rikkovan ihmisoikeuksia.

Kaikkosen sävy on neutraalimpi. Hän tuntuu pyrkivän antamaan itsestään kuvan, että hän laittaa nyt asioita tapahtumaan, kun taas Perussuomalaisten sävy on paljon ankarampi, vaikka heidänkin tavoitteensa on sama, vakuutella kansalaisia siitä, että heillä on ratkaisu, joka takaa turvallisuuden. Se, ratsastaako Kaikkonen näin puhuessaan kuitenkin kansan peloilla, piiloutuneena pehmeämpään retoriikkaan kuin maahanmuuttokriitikkoina tunnetut Perussuomalaiset, on hyvä pitää mielessä. Mutta tässä tapauksessa kyynikon rooliin Kaikkonen ei sovi.

Helsingin Sanomissa kyynikkoja pääsi ääneen aavistuksen vähemmän kuin Turun Sanomissa. Helsingin Sanomissakin tätä roolia edustivat silloin tällöin Perussuomalaiset ja Jussi Halla-aho, samanlaisilla kommentaareilla kuin Turun Sanomissakin.

Keskiviikkona 23.8. jutussa "Hallitusryhmät: Lisää valtuuksia viranomaisille" kerrotaan, miten "Suomen poliitikkojen karkikaarti vetosi tiistaina laajalla rintamalla viranomaisten toimivaltuuksien lisäämiseksi". Jutussa kerrotaan presidentti Niinistön puheesta tiedustelulain puolesta, sekä muiden myötäilevistä puheenvuoroista. Sininen tulevaisuus -ryhmän mainitaan vaativan tiedustelulain lisäksi "tiukennuksia muihinkin lakeihin". Uutisen viimeinen lyhyt kappale on varattu Halla-ahon mielipiteelle. Hän toteaa puolueensa kannattavan tiedustelulakien nopeutettua käsittelyä, mutta varoittaa luottamasta niihin täysin. Hänen mukaansa täytyy varoa antamasta yleisölle kuvaa, että tiedustelulait ja resurssien lisääminen olisi täydellinen ratkaisu "tähän turvallisuusongelmaan".

Samassa lehdessä on uutinen Perussuomalaisten uusista linjauksista, joista jutun kärkeen on nostettu puolueen kanta kielteisen turvapaikan saaneiden säilöönottoon, kun muut linjaukset perhevapaamallista, päivähoidosta ja varakkaiden perheiden lapsilisästä ovat vain lyhyenä mainintana viimeisessä kappaleessa. Jutussa kerrotaan Perussuomalaisten linjanneen, että maassa laittomasti olevat tulisi ottaa säilöön, sillä he ovat turvallisuusriski. Puolueen mukaan "valtion ensisijainen tehtävä on pitää huolta kansalaistensa turvallisuudesta", mutta "turvapaikkaprosessissa mukana olleen marokkolaismiehen puukotettua useita ihmisiä Turussa, tässä on konkreettisesti epäonnistuttu".

Perussuomalaisten lausunnot kummassakin lehdessä kyseenalaistavat sen yhtenäisyyden ja rauhoittelun, joka muiden päättäjiä puheenvuoroissa tuntuu vallitsevan. Muut tuntuvat puhuvan tiedustelulain uudistuksesta ratkaisuna ongelmiin, Halla-aho kyseenalaistaa tämän. Muut kiittelevät viranomaisten ja suomalaisen oikeusvaltion toimivuutta, Perussuomalaisten mukaan taas valtio on epäonnistunut konkreettisesti ensisijaisessa tehtävässään, kansalaistensa suojelussa.

Helsingin Sanomissa alkaa tarkastelujakson loppua kohden esiintyä enemmänkin oppositiopuolueiden edustajien, ei niinkään itse iskuun vaan hallituksen suunnitelmiin terrorismin kitkemiseksi kyynisesti suhtautuvia puheenvuoroja. Turun Sanomissa vastaavia ei näkynyt.

Vihreiden puheenjohtaja Touko Aalto esiintyy aavistuksen syyttävänä 27.8. julkaistussa jutussa "Touko Aalto hyväksyy kielteisen päätöksen saaneiden suojelun". Hän tuo esiin kantansa hallituksen suunnitelmista kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden suojelun kriminalisoimisesta, kuten otsikkokin kertoo. Aallon kommentti "Tämä on ihan pötkö ehdotus. En

ymmärrä, miksi luodaan lisäjännitteitä ja niitä, jotka auttavat hädässä olevia, leimataan rikollisiksi” tuntuu syyttelevän sisäministeriä ja muita päätöksentekijöitä. Hän myös kertoo, ettei luota Maahanmuuttoviraston arvioihin eri maiden turvallisuudesta.

Lauantaivieras-jutussa 2.9. haastatellaan Rkp:n puheenjohtajaa Anna-Maja Henrikssonia. Henriksson kommentoi ensin jutussa hallituksen uutta budjettiesitystä yleisellä tasolla, mutta alkaa pian kritisoimaan hallituksen tapaa vastata Turun puukotusiskuun. Henrikssonin kritiikki alkaa kommentilla siitä, miten hallituksen nopeat reaktiot Turun puukotusten jälkeen vaikuttavat hänen mielestään opportunistisilta:

"Nyt on kovat piipussa, koska tämän syksyn aikana katsotaan, onko Sinisellä tulevaisuudella mitään tulevaisuutta. Turun tapausta käytetään tässä hyväksi." Henriksson sanoo, ettei hän pitänyt lainkaan siitä äänensävyistä, jolla hallitus kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terhon (sin) suulla ilmoitti uusista päätöksistä koskien turvapaikanhakijoita.

--

"Suomi ei ole mikään poliisivaltio. Se, että hakee turvapaikkaa eikä sitä saa, ei tee ihmisestä rikollista", Henriksson sanoo.

Viranomaistoiminnan estäminen on jo nyt kriminalisoitu, hän muistuttaa.

(HS 84)

Henriksson myös kutsuu ajatusta kielteisen turvapaikkapäätöksen säilöönotosta nurinkuriseksi. "Laitettaisiin kaikki epätoivoiset samaan paikkaan! Mitähän siitä seuraisi?" Henriksson kysyy. Jutussa kerrotaan hänen toivovan hallitukselta "malttia ja viileää harkintaa", ja sanovan, ettei kansaa pitäisi jakaa eri leireihin, ilmeisesti väittäen hallituksen menevän nyt tähän suuntaan suunnitelmillaan.

Myös Sdp:n eduskuntaryhmä ilmaisee lehdessä huolensa siitä, että hallituksen suunnittelema tiedustelulaki sellaisenaan saattaa muun muassa uhata kansalaisten perusoikeuksia. Vasemmiston puheenjohtaja Li Andersson taas toteaa hallituksen tulevan vuoden talousarviosta kertovan jutun kylkeen nostetussa kommentissa, että "Turun puukotuksista seuranneen moraalisen paniikin ei pidä johtaa perusoikeuksien tarpeettomaan rajoittamiseen".

Samaan tapaan vielä 2.9. Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa hallituksen syytetään kalastelevan irtopisteitä päätöksillään vastauksena Turun iskuun. Tekstissä "Halpoja pisteitä keräämässä" lehti ottaa kantaa suunnitelmiin melko kovin sanankääntein:

Kautta läntisen Euroopan vakiintunut reaktio terrorismiksi arvioituun väkivaltaan on yhtenäinen tuki avoimen oikeusvaltion periaatteille. Terrorismiin puututaan, mutta perustellusti ja toimivilla keinoilla.

Se ei ollut vallitseva henki, kun eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (sin) esitti maahanmuuton ja turvallisuuden linjauksia torstaina. Hallituksen budjettiesityksen julkistaminen antoi uudelle siniselle ryhmälle tilaisuuden nostaa maahanmuuttoa vastustavaa profiilia ja kerätä irtopisteitä Turun veritekojen vanavedessä. Eniten jälkihuomiota on saanut Terhon ilmoitus, että hallitus "kriminalisoi aiempaa täsmällisemmin laittoman maahanmuuton edistämisen".

(HS 82)

Teksti jatkuu kritiikillä siitä, miten epäselvät muotoilut erillisestä rangaistussäädöksestä laittoman maahanmuuttajan majoittamisesta "herättävät kysymyksiä siitä, onko hallitus kriminalisoimassa humanitaarista apua ja mistä rangaistavuudelle löytyy lakiperusteita".

Laittomasti maassa olevien auttamista ei voi kieltää. Epäselvät pykälät antavat tilaa ylilyönneille. Se kannattaa pitää mielessä meneillään olevassa lakimuutosten toivottavasti huolellisessa valmistelussa.

(HS 82)

Politikoinnin lisäksi Helsingin Sanomissa esiintyi muutama muukin iskua ja sen seurauksia kyynisesti katsova henkilö. Nämä olivat toimittajien omia puheenvuoroja, analyysi, kolumni ja essee. Jo asiantuntijan roolissa mainitsemani Brysselin kirjeenvaihtajan Pekka Mykkäsen analyysi "Euroopan unioni ei ole poliisivaltio – avoimet rajat hyödyttävät terroristeja" keskittyy otsikkonsa mukaisesti siihen, että vaikka EU:ssa on tehty paljon terrorismin ehkäisemiseksi, unionin turvallisuustoimissa on silti paljon aukkoja, jotka mahdollistavat terroristien liikkumisen maasta toiseen. Yhtenä esimerkkinä hän mainitsee sen, miten Pariisin iskujen päätekijä pääsi jatkamaan pakomatkaansa Ranskan ja Belgian rajalla vain tunteja toteuttamansa iskun jälkeen siitä huolimatta, että poliisi pysäytti hänet, sillä Belgian viranomaiset eivät olleet kirjanneet hänen radikalisoitumistaan Schengen-alueella käytettävään SIS-tietokantaan. Mykkänen osoittaa analyysissään Euroopan turvallisuusjärjestelyjen puutteita, joiden vuoksi terroristien liikkumista avoimien rajojen Euroopassa ei voida täysin estää.

Ulkomaantoimittaja Jukka Huusko taas kirjoittaa 26.8. kolumnissaan "Kouluampujilla ei ole tavoitteena kalifaatti" jihadismista ja radikalisoitumisesta mutkikkaina ilmiöinä, jotka pitäisi kuitenkin ymmärtää pärjätäkseen niiden kanssa. Hän aloittaa kolumninsa kuvailemalla iskua välittömästi

seuranneen sosiaalisen median keskustelun jakaantumista kahdeksi itselleen esiintyväksi huutokuoroksi:

Ensimmäinen kuoroista syytti lonkalta islamia sinänsä, vaati rajoja kiinni ja alkoi suunnitella keskitysleirejä Lappiin ja saaristoon.

Toisella huutokuorolla tietoa ei ollut sen enempää, mutta selitykset olivat suoraviivaisia: islamilla ei ole mitään tekemistä, terrorismi-sanaa ei saa sanoa, tai jos sanotaan, niin on mainittava myös syrjäytyminen, näköalattomuus ja rasismi.

Ehkäpä äärimmäisen harvinainen psykologinen tila nimeltään amok-juoksu selittäisi teon? Mikä vain kelpasi, kunhan tekijä itse tai hänen mahdollinen ideologiansa ei joutuisi syytetyn penkille.

(HS 62)

Huuskon kärjekäs sävy ilmaisee suurta ärtymystä tämän keskustelun sävyyn. Tämän jälkeen hän jatkaa, että professori Jaakko Hämeen-Anttila kirjoitti Aamulehdessä "sinänsä viisaita sanoja siitä, ettei iskuihin kannata ylireagoida ja vastata vihalla", mutta ihmettelee sitä, että professori vertasi puukotusiskua kouluampumisiin. Huusko osoittaa kuvailemalla terroristista toimintaa verrattuna kouluampujiin, miten Hämeen-Anttilan vertaus ontuu ja pahasti.

Huuskonkin kirjoitus on asiallinen ja hänen kouluampuja-vertauksen kritiikki on järkevää, mutta esimerkiksi hänen tapansa kirjoittaa julkisen keskustelun tasosta on hyvin erilainen verrattuna aineiston juhlapuhemaisiin, Suomen kansan hienoa reagointia, yhtenäisyyttä ja yhteistyöhalua ylistäviin puheenvuoroihin.

Myös Tommi Nieminen kirjoittaa esseessään 28.8. julkisen keskustelun toimimattomuudesta ja "aatteellisesta poteroitumisesta". Hän huomauttaa, että keskusteluyhteys on ollut poikki jo kauan "etenkin valtavirran ja räyhänationalistien välillä", ja nyt puukotusisku uhkaa kasvattaa erimielisyyksiä entisestään. Hänen mukaansa iskua seuraavina päivinä "moniääniselle ja -arvoiselle yhteiskunnalle, kaikki sisäänsä sulkevalle me-kollektiiville" oli tarjontaa ja kysyntää, mutta sanoo sen tuntuvan nyt tavoittamattomalta. Samassa kappaleessa hän kirjoittaa, ettei Turun tapahtumista voi rakentaa yhtenäistä tarinaa, koska Suomesta puuttuu konsensus "jopa siitä, onko yhteiskunnan suhtautumisessa Turun puukotuksiin yksi ääri, kaksi äärtä vai onko kyseessä jana lainkaan".

Nieminen ihmettelee Turun Kauppatorille iskua seuranneena päivänä kokoontuneita kolmea eri porukkaa, tavallisia surijoita, Suomi ensin -ryhmää ja heille selkänsä kääntäneitä ja keskisormea

näyttäneitä vastamielenosoittajia. Hänen mukaansa uhrien sureminen tuntui jääneen sivurooliin ja huomio kääntyi ”ideologis-poliittiseen ilmatilakamppailuun”, ”vaikka verilammikoita oli Turun kaduilta hädin tuskin jynssätty”.

Seuraavassa kappaleessa hän jopa vertaa syksyllä 2017 jakolinjojen syvenevän ”lähes kuin syksyllä 1917, jolloin itsenäistynyt Suomi alkoi luisua työväestön ja omistavan luokan sisällissotaan”, todeten sitten kuitenkin, ettei tässä nyt sodan vaaraa sentään ole. Hän kirjoittaa, ettei nyt saa ajaa kantaväestöä ja maahanmuuttajia vastakkain ja ennustaa Turun tapahtumien heijastuvan tulevaan presidenttikampanjointiin.

Nieminen ei näe esseessään Turun iskujen osoittaneen kansamme yhtenäisyyttä taustaan katsomatta, kuten esimerkiksi rauhoittelijan rooliin liittämäni päätoimittaja Mukka kolumnissaan, vaikka Niemisenkin toiveena samalla tavoin on se, ettei hänen kuvaamiaan ääripäitä saisi päästää etääntymään entisestään.

Niemisen kritiikin kohteeksi joutuu myös suojelupoliisin toiminta. Nieminen kysyy, oliko isku sittenkään välttämätön ja kirjoittaa puukottajasta ilmi tulleiden tietojen olevan kiusallisia, eikä Supon vastausten kritiikkiin olleen tyydyttäviä. Hän kyseenalaistaa Supon päällikön Antti Pelttarin selityksen työtaakan suuruudesta laskemalla julkisuuteen kerrotun ilmiantojen määrän suhteen terrorismin tutkintaan keskittyneisiin Supon poliiseihin, todeten ettei työmäärä kuulosta mahdottomalta. Nieminenkin kuitenkin lopettaa esseensä sillä, ettei maamme demokratia ja pohjoismainen elämäntapa ole uhattuna, vaikka terrorismia nyt pelätäänkin entistä enemmän.

4.7 ”Syvät surunvälittelut uhreille ja omaisille” – puukotuksen uhrin jäivät nimettömiksi

Käsittelen puukotusten uhrin roolia samaan tapaan kuin puukottajan tapauksessa, sen kautta miten heistä teksteissä kerrotaan. Uhrit eivät esiintyneet aineistossa aktiivisessa roolissa lukuun ottamatta haavoittuneita Hassan Zubieria ja Hasan Alazawiita, mutta heidät asetettiin ennemmin sankarin rooliin. Uhrit ovat kuitenkin merkittävä osa tapahtunutta ja myös se, miten heitä mediassa käsitellään, on hyvä ottaa huomioon.

Puukotuksen uhreista kirjoitettiin hyvin epämääräiseen sävyyn siten, ettei heitä voi jutuista juurikaan tunnistaa. Uhreja kuvailtiin vain heidän sukupuolellaan ja syntymävuodellaan tai iällään,

ja he nousivat usein esille tapahtumien kuvailun yhteydessä. Uhrit mainitaan silloin tällöin siten, että joku lausuu osanottonsa uhrien läheisille ja loukkaantuneille.

Uhreista kirjoitetaan aineistossa luonnollisesti heti ensimmäisenä päivänä tapahtumien kuvailun yhteydessä. 19.8. Turun Sanomissa kerrotaan, miten torilla istunut puukottaja oli yllättäen puukottanut ”ohi kulkenutta naista useita kertoja selkään”, miten vammoja sai myös ”naisen avuksi rientänyt nuorehko mies”, ja että puukottaja ”ehti haavoittaa kuutta muutakin satunnaista uhria”. Seuraavalla sivulla kerrotaan kuolleista kirjoittamalla, miten ”ensimmäinen kuolonuhri sai surmansa Kauppatorilla ja toinen menehtyi myöhemmin sairaalassa”.

Saman lehden uutisessa iskun jälkeen pidetystä tiedotustilaisuudesta toistetaan samoja asioita, minkä lisäksi Turun yliopistollisen keskussairaalan ylilääkäri kertoo kaikkien sairaalaan tuotujen puukotuksessa haavoittuneiden olevan aikuispotilaita ja kertoo heidän saamastaan tehohoidosta ja leikkauksista.

Silminnäkijäkertomuksissa toistetaan pääosin samoja kuvailuja. Jutussa ”Silminnäkijät kertovat tapahtumien kulusta” yhtä uhria ja hänen hätäänsä kuvaillaan dramaattisesti:

– Sitten kuului lisää huutoa ja näin, kun naista, jolla oli noin yksivuotias lapsi kärryissä, oli puukotettu. Ainakin hänen kasvoissaan oli tosi paljon verta ja hän huusi ja huusi. Sitten hän kaatui maahan. Tuntui, että ambulanssin tulo kesti tosi kauan. Nainen makasi siinä vaiheessa jo lähes liikkumattomana. Lopulta näin, että kyllä hänet nostettiin paareille ja ambulanssi lähti tosi rivakasti.
(TS 10)

Silminnäkijä jatkaa kertomalla nähneensä myös olkapäähän puukotetun miehen ja kuvailee kumpaakin uhria ulkomaalaistaustaisiksi sekä kertoo ulkopuolisten hoitaneen puukotetun naisen lasta.

Seuraavan päivän lehdessä tarkennetaan, että nuorin uhreista oli 15-vuotias tyttö ja vanhin 67-vuotias nainen. Lisäksi kerrotaan, että ”loukkaantuneiden joukossa oli italialainen, ruotsalainen ja Britannian kansalainen”. 21., 22. ja 23.8. on vielä mainintoja loukkaantuneiden uhrien sairaalahoidon etenemisestä.

Turun Sanomissa 21.8. ”Tämä tiedetään nyt iskusta” -faktalaatikossa mainitaan vielä lastenvaunujen kanssa liikkeellä olleen puukotuksessa haavoittuneen olevan italialaisen lehden kertoman mukaan 34-vuotias italialainen nainen, joka työskentelee yliopistossa tutkijana.

Saman päivän lehdessä kerrotaan, miten ”puukotuksen uhriksi joutunut ruotsalaisturisti Hassan Zubier saapui sunnuntaina aamulla pyörätuolissa ja kyyneleet silmissä viettämään hiljaista hetkeä Turun kauppatorille”. Jutussa kerrotaan Zubierin olevan yksi puukottajan estämistä yrittäneistä sankareista, ja kuvaillaan, miten ”käsi kantositeessä ollut Zubier vietiin hiljaisen hetken jälkeen takaisin sairaalaan”.

Helsingin Sanomissa uhrin mainitaan samaan tapaan tapahtumien kuvailun yhteydessä ja kerrotaan pääosin samoja tietoja kuin Turun Sanomissa, lukuun ottamatta toista kuolonuhria, josta Helsingin Sanomissa kerrotaan enemmän.

Tapahtumien kulkua erittelevässä jutussa 22.8. uutena tietona Turun Sanomien kertomaan mainitaan kahden vammoihinsa kuolleen naisten syntymävuosiksi 1951 ja 1986. Lisäksi jutun kuvituksena toimivassa, tapahtumien kulkua kuvaavassa kartassa kerrotaan ensimmäisen uhrin olleen ”esitteitä torilla jakanut Jehovan todistajiin kuulunut, vuonna 1986 syntynyt nainen”, jota puukotettiin useita kertoja ja joka kuoli vammoihinsa tapahtumapaikalla. Muut maininnat uhreista ovat toistoa aiempaan.

Helsingin Sanomissa kerrotaan lisää ensimmäisestä kuolonuhrista 23.8. jutussa ”Kaksi puukotuksen uhria makaa yhä hengityskoneessa”. Siinä kerrotaan naisen asuneen Varsinais-Suomessa ja olleen naimisissa, mutta että hänellä ei ollut lapsia. Suomen Jehovan todistajien tiedottaja kertoo uskonyhteisön ja uhrin omaisten saaneen osanottoja ympäri maailman ja pahoittelee naisen olleen ”tällä kertaa väärässä paikassa väärään aikaan”. Tiedottaja kertoo, että ”Hän oli valoisa, myönteinen ja hymyilevä ihminen, ja kaikki jotka hänet tunsivat, surevat tavallistakin enemmän”. Toisesta kuolleesta on jutussa vain maininta, että hän kuoli ambulanssissa matkalla sairaalaan. Lisäksi kerrotaan kahden, vuosina 1984 ja 1974 syntyneiden naisten olevan tehohoidossa ja kuvaillaan, miten heidän vammojaan hoidetaan.

Helsingin Sanomissa sankarin roolissa esitettävä Hasan Alazawii on toki myös puukotuksen uhri. Jutussa kerrotaan, että tekijä puukotti Alazawiita kaulan vasemmalle puolelle, ja ettei hän ymmärtänyt saamansa osuman vakavuutta. Jutussa kuvaillaan hänen kaulaan saamaansa

haavaa, ja Alazawii kertoo hoitajan sanoneen, että veitsen osuessa niin lähelle kaulan valtimoa, menehtymisriski on iso. Hän kuvailee tilannetta, kun ymmärsi saaneensa osuman vakavuuden:

”Sitten huomasin, että koko vasen puoli vartalostani oli veressä. Verta tulvi haavasta. Tajusin, että minun on pakko pidellä haavaa, ja yritin tyrehtyttää sitä molemmilla käsillä.”
(HS 20)

Aineistossa on lisäksi pari artikkelia ihmisistä, jotka eivät haavoittuneet iskussa, mutta ovat joutuneet kärsimään sen seurauksena. Heidät esitetään ikään kuin sivullisina uhreina.

Selkein sivullinen uhri on Kauppatorilla iskun aikaan ollut Megumi Hayashi, joka kirjoitti kokemuksestaan Turun Sanomien kolumnissa 31.8.. Hayashi kirjoittaa, mitä hän kävi läpi silloin sekä myöhemmin yrittäessään toipua kokemuksesta. Hän kuvailee kolumnissaan muun muassa sitä, kuinka kaikki tapahtui nopeasti, mutta samalla jotenkin hidastetusti, sekä epäuskoaansa ja jähmettymistään tilanteen ollessa päällä.

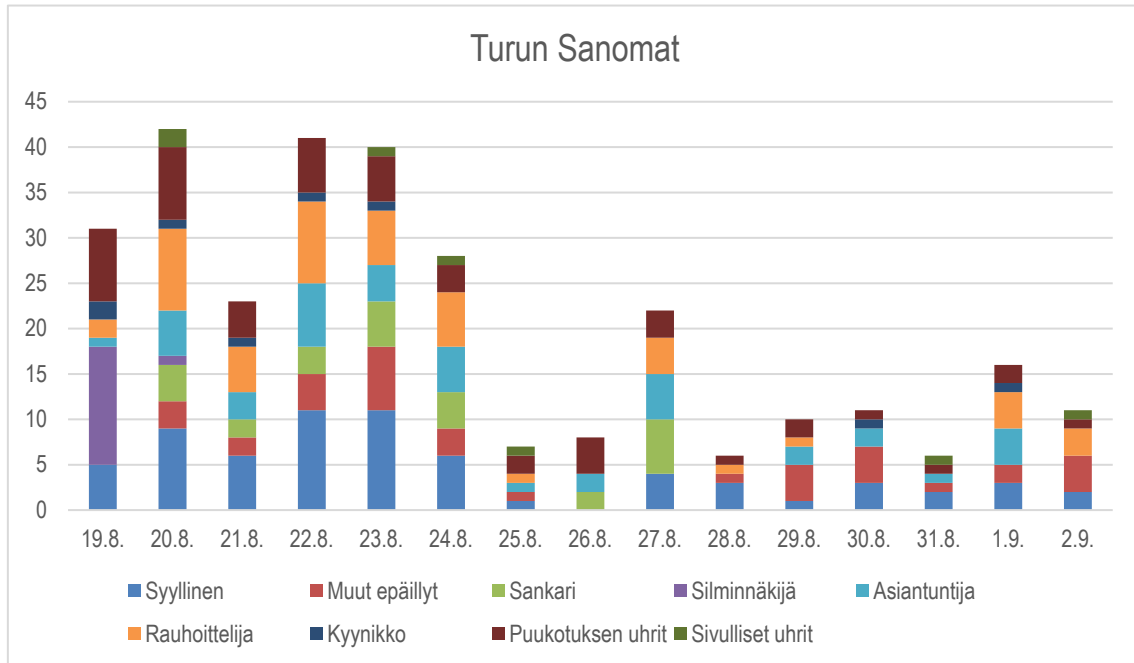
Sivullisina uhreina voisi nähdä myös traumaattisen tilanteen todistaneet silminnäkijät ja surevat turkulaiset. Heitä ei kuitenkaan juurikaan esitelty uhreina, vaikka saatettiin mainita puhuteltavan henkilön olevan järkyttynyt tai surullinen tapahtuneesta. 20.8. Turun Sanomissa tosin pienessä kainalojutussa ”Tämä meni liian läheltä” puhutellaan kolmea muistopaikalle saapunutta surijaa ja kaksi heistä esiintyy tekstissä itkevinä ja huomattavan lohduttomina.

Tilanteen uhreja ovat myös puukotuksista etsintäkuulutetun Zuhridin Rashidovin vanhemmat, joiden haastattelu julkaistiin Turun Sanomissa 2.9., sen jälkeen, kun ruotsalainen Expressen-lehti oli julkaissut heidän poikansa kuvan ja nimen. Vanhemmat esiintyvät jutussa pelokkaina, he esimerkiksi haluavat esiintyä jutussa nimettöminä. He kertovat viimeisimmät tietonsa poikansa liikkeistä, pelkäävät että hänet on ryöstetty ja kieltävät hänen olleen erityisen uskonnollinen. He kertovat tehneensä poliisille katoamisilmoituksen pojastaan sen jälkeen, kun hän ei palannut kotiin Dubain matkaltaan. Heidän mukaansa poliisi lupasi kertoa heille, jos saavat jotain tietoonsa heidän pojastaan, mutta silti heille ei kerrottu mitään, kunnes poliisit tulivat tutkimaan heidän asuntonsa puukotuksia seuraavana päivänä. Artikkelin lopussa Rashidovin äiti toteaa poikansa olevan varmasti peloissaan, jos on lukenut lehdistä olevansa etsintäkuulutettu ja päivittelee, että etsintäkuulutuksen täytyy olla jokin virhe.

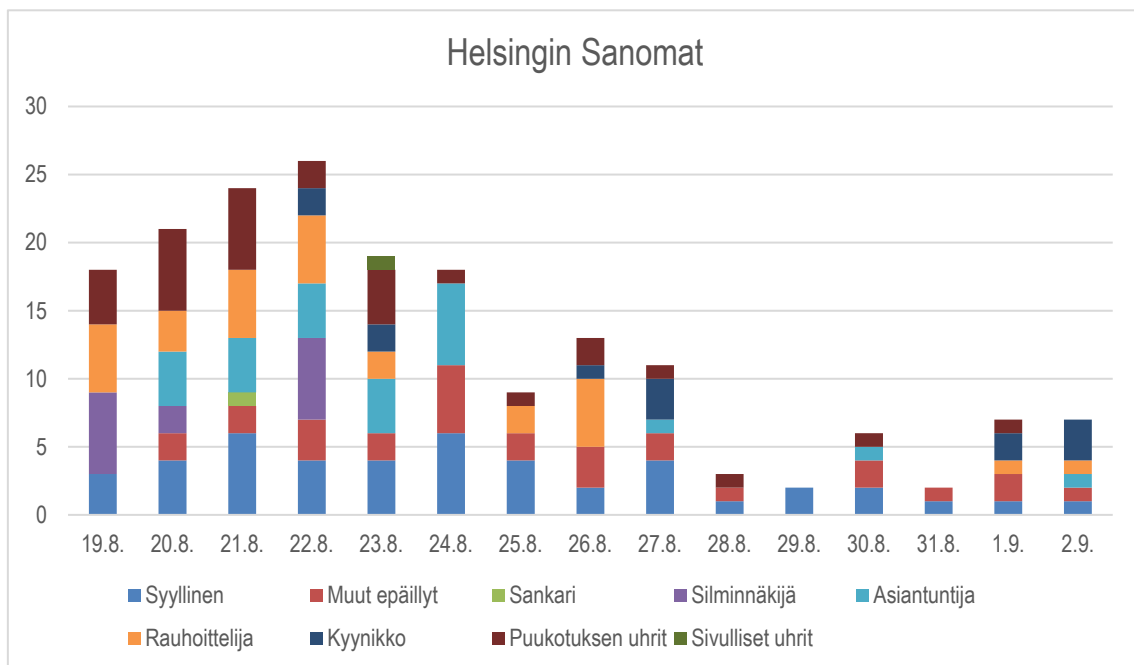
Helsingin Sanomissa on 23.8. juttu siitä, miten useat maahanmuuttajataustaiset ovat kertoneet lehdelle kohdanneensa tavallista enemmän uhkailua, huutelua ja väkivaltaa Turun puukotusten jälkeen. Jutussa tälle ilmiölle antaa kasvot kurditaustainen Rawand Asad Ali, joka kertoo saaneensa kaksi tappouhkausta Turun tapahtumien jälkeen. Hän kertoo huutelun ja uhkailun olevan hänelle tuttua, mutta ”Turun puukotusten jälkeen sitä on vain ollut normaalia enemmän”.

Lisäksi yksi osallisuudesta iskuun epäilty, mutta joukosta ensimmäisenä vapautettu mies on 26.8. julkaistussa jutussa kertomansa perusteella sivullinen uhri. Koska hän tunsi puukottajan yhteisen jalkapalloharrastuksen kautta, jonka harjoituksiin hänen mukaansa ”tulee ihmisiä ihan mistä vaan”, hänet pidätettiin useaksi vuorokaudeksi. Nyt vapautettu mies on peloissaan, ei pysty syömään eikä nukkumaan eikä uskalla asua kotonaan tai liikkua ulkona.

5 YHTEENVETO

KUVIO 1. Roolien esiintyminen Turun Sanomissa.

KUVIO 2. Roolien esiintyminen Helsingin Sanomissa.

Huomattavin ero Turun ja Helsingin Sanomien uutisoinnissa puukotusiskusta oli tekstien määrä. Seurantajakson aikana laskin Turun Sanomissa olleen 148 puukotusta käsittelevää tekstiä, kun Helsingin Sanomissa niitä oli 86. Laskin summaan mukaan myös lehtien aloitusaukeamien artikkeleihin ohjaavat tekstit, jos niissä oli enemmän sisältöä, kuin pelkkä juttuun ohjaava otsikko.

Uskon eron selittyvän sillä, että puukotukset tapahtuivat Turun Sanomien alueella ja isku kosketti konkreettisimmin alueen asukkaita. Turun Sanomissa oli esimerkiksi tekstejä, jotka eivät Helsingin Sanomissa olisi olleet samalla tavalla tarpeellisia, kuten jutut tarjolla olevasta tuesta, ilmoitus tulevasta hiljaisesta hetkestä torilla, poliisin pyyntö kertoa havaintoja heidän etsimästään valkoisesta pakettiautosta tai väliaikatiedot siitä, mitä muistopaikaksi muodostuneelle paikalle sekä sinne tuoduille kynttilöille ja kukille aiotaan tehdä. Eroon voi vaikuttaa myös se, että Helsingin Sanomien artikkelit ovat olleet kokoavampia, kun Turun Sanomissa samat asiat on ripoteltu useampaan erilliseen tekstiin.

Kokosin yllä olevat kaaviot esittämään puukotusiskun uutisaallon tarkastelujakson ajalta. Kävin läpi kaikki puukotusta käsittelevät sekä sitä sivuavat tekstit yksitellen. Keräsin teksteissä esiintyvät roolit kuvioon pääosin samoin kuin käsittelin niitä tuloksissa. Laskin esimerkiksi, kuinka monta asiantuntijaa ja silminnäkijää tekstissä esiintyy, en sitä, kuinka monesti vaikkapa sama asiantuntija jutussa mainitaan.

Nimettömät muut epäillyt ja puukotuksen uhrin laskin joukkoina. Jos tekstissä puhuttiin esimerkiksi neljästä marokkolaisesta epäilystä ja etsintäkuulutetusta, merkitsin sen silti yhdeksi maininnaksi. Koetin ensin eritellä jutuista kyseisiin joukkoihin kuuluvien lukumääriä, mutta päädyin lopulta muuttamaan merkitsemistapaa, sillä vaikka joukkojen henkilöitä toisinaan eriteltiin vaikkapa luettelemalla uhrien iät ja epäiltyjä alettiin kutsua nimillään, näin nämä roolit silti enemmän joukkoina.

Poikkeuksena olivat artikkelit, joissa ensimmäisenä muiden epäiltyjen joukosta vapautettu mies antoi haastattelun puhelimitse, etsintäkuulutetusta kirjoitetut jutut sen jälkeen, kun Expressen julkaisi hänen nimensä ja kuvansa, sekä juttu jossa kerrotaan toisesta kuolonuhrista, Jehovan todistajien tiedottajan kertoessa hänen luonteestaan ja perheestään.

Silminnäkijöiden tapauksessa tuli vastaan kumpaakin tapaa, eli välillä puhuttiin anonyymisti joukosta, ”silminnäkijöiden mukaan”, välillä taas silminnäkijä kertoi tekstissä itse näkemästään.

Näissä tapauksissa laskin maininnan joukosta yhdeksi, mutta aktiivisesti silminnäkijän roolissa puhuvat erikseen. Toisin sanoen, aktiivisesti roolissaan esiintyvät henkilöt tai selkeästi joukostaan irrotetut henkilöt laskin erikseen. Poikkeuksen tulosten erittelyyn tein siinä, että kun tekstissä välillä mainitsin jonkun henkilön sopivan useampaan kuin yhteen rooliin, kuvioon merkitsin kyseisen henkilön vain hallitsevampaan rooliin.

Kuvio on siis lähinnä suuntaa antava ja osoittaa roolien esiintymisen määrän suhteessa toisiinsa. Roolit ovat loppujen lopuksi jossain määrin tulkinnallisia, toiset vieläpä enemmän kuin muut. Lisäksi käsittelin osaa rooleista eri tavalla kuin toisia. Mainintojen määrä ei myöskään välttämättä osoita varsinaista palstatilaa, jonka johonkin rooliin kuuluva henkilö on saanut lehdissä.

Kuviosta voi kuitenkin nähdä hallitsevimmat roolit kahden viikon edetessä. Rauhoittelijan ja asiantuntijan roolit ovat esillä melko paljon alussa ja päivien edetessä. Kun pahimmasta säikähdyksestä on jo toivuttu ja asioihin on saatu selkeyttä, näiden roolien määrät vähenevät. Silminnäkijöitä on esillä paljon, mutta vain ensimmäisinä päivinä.

Puukottaja nousee esille uutisoinnissa joka päivä, lukuun ottamatta Turun Sanomien 26.8. numeroa. Hänestäkin kirjoittaminen kuitenkin vähenee ajan kuluessa. Samoin on uhreista kirjoittamisen laita, maininnat heistä vähenevät ajan mittaan, kun haavoittuneet alkavat päästä pois sairaalasta tai tehohoidosta ja heidät aletaan mainita lähinnä puukottajan ohessa, kerrottaessa hänen teostaan. Turun Sanomissa uhrit mainittiin joka päivä, kun Helsingin Sanomissa oli päiviä, jolloin heitä ei enää mainittu.

Kuvio näyttää myös, miten Turun Sanomissa sankareita ja auttajia käsiteltiin enemmän kuin Helsingin Sanomissa. Lisäksi kahden esiintymismäärältään samankaltaisen roolin, asiantuntijan ja rauhoittelijan määrät kääntyvät lehdissä toisin päin. Kun Turun Sanomissa rauhoittelevia puheenvuoroja esiintyi yleensä enemmän kuin asiantuntijoiden puheenvuoroja, Helsingin Sanomissa tilanne oli päinvastainen. Tämä toistaa havaintoani Turun Sanomien tunteikkaammasta tavasta käsitellä sen lukijakuntaa läheisesti järkyttänyttä tapahtumaa, verrattuna valtakunnallisempaan Helsingin Sanomiin.

6 POHDINTA

Tietoperustan esittelyn ohessa esittämäni arvio siitä, että uutisoinnissa Turun puukotuksesta vältettiin terrorismiuutisoinnin sudenkuopat ainakin siten, että yhtenäisyyttä ja toipumista korostettiin, osui oikeaan ainakin aineiston sanomalehtien kohdalla. Lehdissä esille nostettiin paljon juuri sankareita ja yhdessä toipumista, esimerkiksi tekijän korostuneen esittelyn sijaan.

Puukottajasta ei rakennettu uutisissa pelottavaa ja vahvaa kuvaa. Aineiston jutut tekijästä eivät olleet mielestäni sensaationhakuja ja niiden sävy oli melko neutraali. Toki Turun Sanomissa julkaistu, tekijän mahdollista masentuneisuutta käsitellyt juttu oli aavistuksen kummallinen. Edes terrorismiepäilyn ilmi tulo ei mielestäni vaikuttanut puukottajan kehykseen odottamallani tavalla. Vaikka hänet mainittiin usein, hänestä ei lopulta kirjoitettu paljon, vaikka tiedonjano on varmasti ollut valtava. Itse tapahtuman kuvailun sekä puukottajan sairaalassa toipumisen, vangitsemisen ja kuulemisen seuraamisen lisäksi ei julkaistu kuin muutama suoraan tekijästä kertova juttu.

Vaikka en käsittelekään aineiston kuvitusta tutkielmassa, mainitsen viitaten kappaleessa 2.3 siteeraamaani Aira Saloniemen kritiikkiin Helsingin Sanomissa julkaistusta ylväsasentoisesta Jokelan ampujan kuvasta, että Bouananesta ei julkaistu aineistossa kuin yksi tunnistettava, pieni kuva, Turun Sanomien 20.8. ja 23.8. lehdissä.

Pääepäilyllä käsittelyn vähäisyyteen on toki luultavasti vaikuttanut jo aiemmin mainitsemani syy, tekijästä ja hänen taustastaan ei tiedetä juuri mitään. Minulla heräsi ajatus siitä, miten vaikkapa hänen manifestinsa leviäminen olisi vaikuttanut uutisointiin.

Tekijää epäsuorasti taustoittavat jutut, joissa kerrotaan Marokon tilanteesta voisi nähdä myös ongelmallisina. Kun jutuissa kerrotaan marokkolaisten nuorten miesten olevan hyvää maaperää terroristijärjestöjen värvääjille, ja sanotaan, ettei marokkolaisia pitäisi päästää turvapaikanhakijoiksi, yhden marokkolaisen tekojen vuoksi puhutaan koko maasta terrorismin kasvualustana ja sen kansalaisista vaarallisina ongelmatapauksina. Toisaalta kummassakin lehdessä päästettiin ääneen myös paikallinen marokkolaisyhteisö, jonka edustajat tuomitsivat teon ja ottivat etäisyyttä tekijään. Lisäksi Marokon tilanteen ja esimerkiksi sen selittäminen, miksi maasta tulee turvapaikanhakijoita, vaikka siellä ei sodita, on perusteltua.

Pelolla lietsojien vähäisyys aineistossa oli positiivinen huomio. Vaikka kyynikkokin kuulostaa roolina negatiiviselta, aineistossa kyynikon rooliin asettamani henkilöt eivät välttämättä sanoneet mitään kovin shokeeraavaa, vaan lähinnä toivat keskusteluun toista sävyä, tai heidän asenteensa tapahtuneeseen vain erosi lehdistä yleisestä sävystä. Vihaisempia puheenvuoroja ja kommentteja iskusta on tietenkin esitetty, mutta aineiston sanomalehdissä niille ei ainakaan ole annettu palstatilaa.

Uhreja taas ei käsitelty kuin hyvin etäisellä tavalla, lukuun ottamatta haavoittuneita sankareita. Heidän lisäksi henkilökohtaisimmilleen uhrien käsittelyssä mentiin, kun Helsingin Sanomissa kirjoitettiin ensimmäisestä kuolonuhrista. Lisäksi Turun Sanomissa mainittiin lyhyesti pienen lapsensa kanssa paikalla olleen haavoittuneen uhrin olevan tutkijana Turussa työskentelevä italialainen. Edes uhrien nimiä ei mainittu jutuissa enkä usko, että heitä voi tunnistaa teksteistä yllä mainittuja lukuun ottamatta.

Uhrien taustalle jättäminen on mielenkiintoinen piirre. Uhreista uutisointi herättää usein suurta mielenkiintoa, mutta toisaalta paljon vastareaktioita. Käsittelemättä jättämisen voisi selittää ainakin osin journalistin ohjeilla, vaikka nekään eivät varsinaisesti kiellä uhrien nimeämistä tai esittelyä:

27. Yksityiselämään kuuluvia erityisen arkaluonteisia seikkoja voi julkaista vain asianomaisen suostumuksella tai jos niillä on poikkeuksellista yhteiskunnallista merkitystä. Yksityiselämän suoja on otettava huomioon myös kuvia käytettäessä.

28. Sairaus- ja kuolemantapauksista sekä onnettomuuksien ja rikosten uhreista tietoja hankittaessa ja uutisoidessa on aina noudatettava hienotunteisuutta. (Julkisen sanan neuvosto 2013, viitattu 19.4.2018)

Uhreista uutisointi on juuri yksi katastrofi- ja tragediauutisoinnin pulmista. Toisaalta uhreista kirjoittaminen voidaan nähdä vaikkapa kunnianosoituksena heidän muistolleen tai osanottona sille kärsimykselle, jota haavoittuneet uhrin joutuivat kokemaan. Toisaalta taas samat jutut voidaan nähdä uhrin kohtalolla tai omaisten surulla mässäilyinä. Aiemmissa Suomessa tapahtuneissa, suurta mediahuomiota saaneissa tragediaissa uhreja ollaan käsitelty vaihtelevasti.

Kari Koljonen ja Risto Kunelius kertovat Journalismikritiikin vuosikirjassa 2005 julkaistussa vertailussaan onnettomuusjournalismin muutossuunnista muun muassa tapauksen, jossa Iltan Sanomissa julkaistiin juttu Konginkankaan bussiturmassa kuolleesta työstä. Jutusta oli nostettu jo lehden etusivulle uhrin äidin haastattelussa sanoma lause ”Hän lähti niin iloisena” ja tytön

koulukuva, jonka uhrin isä kaivoi lompakostaan haastattelun aikana. Kuva kuolleen tyttärensä tunnistettavaa kuvaa esittelevästä isästä toistui myös muissa julkaisuissa ja siitä tuli ikään kuin bussiturman julkinen ikoni. Lisäksi Koljonen ja Kunelius mainitsevat, että bussiturmassa kuolleista 23 henkilöstä vain viisi jäi mediassa pelkiksi nimiksi. (2005, 42–43, 50–51.)

Myös Myyrmannin ostoskeskuksessa vuonna 2002 tapahtuneen räjähdysten uutisoinnissa käsiteltiin sekä kuolleita että haavoittuneita uhreja jo hyvin pian tapahtuman jälkeen (Kuusela, 2015, 74–84, viitattu 19.4.2018). Kauhajoen kouluammuskelun uutisointia käsittelevässä raportissa taas kerrotaan, että Kauhajoella pyrittiin kunnioittamaan uhrien ja heidän läheistensä yksityisyydensuojaa aiempaa enemmän Jokelasta saadun kritiikin vuoksi, mikä osaltaan vaikutti uhreista uutisoinnin määrään. Mutta vaikka kuolonuhrien perheille soittelu tai kotiovella käynti väheni Jokelan uutisoinnista, Kauhajoen uhreistakin kirjoitettiin. Muun muassa sanomalehti Ilkka teki jutun, jossa haastateltiin yhden kuolleen vanhempia ja kihlattua. (Raittila, Haara, Kangasluoma, Koljonen, Kumpu, Väliaverron 2009, 23–24, viitattu 19.4.2018.)

Samassa raportissa huomautetaan, miten katastrofijournalismi on muuttunut nopeasti, minkä huomasi juuri ajallisesti lähekkäin tapahtuneiden kouluampumisten uutisoinnin eroissa, mutta myös verrattuna Myyrmäen ja Konginkankaan uutisointiin. Raportissa pohditaan myös sitä, onko uhrien, heidän omaistensa ja pelastuneiden lähestymisen hienovaraisuus verrattuna aiempaan merkki muutoksesta journalismissa, vai liittyykö se juuri koulusurmien tapausten käsittämättömien ja poikkeuksellisten tapahtumien raportointiin, ja tuleeko sama kehitys pätemään myös tulevien luonnonkatastrofien ja liikenneonnettomuuksien uutisoinnissa. (2009, 115, 120, viitattu 19.4.2018.) Terrori-iskua voisi pitää juurikin poikkeuksellisenä ja käsittämättömänä tragediana, joten ehkä Turun puukotusten uhreista uutisoinnin huomattava vähäisyys voisi selittyä tuolla raportissa mainitulla kehityksellä.

Onko täysi uhreista vaikeneminen kuitenkin suomalainen ilmiö? Ehkä mielikuva suomalaisten sulkeutuneisuudesta voi näkyä myös siinä, että yksityisyydensuoja nähdään laajempänä oikeutena, kuin muualla. Esimerkiksi UNESCO:n Terrorism and the Media -käsikirjassa mainitaan, miten Yhdysvalloissa syyskuun 11. iskun uhreista New York Timesiin tehdyillä henkilökuvilla haluttiin auttaa lukijoita näkemään uhrin oikeina ihmisinä pelkkien nimien sijaan. Myös ranskalaisissa lehdissä otettiin käyttöön samanlainen uhrien esitystapa Ranskassa ja Belgiassa tapahtuneiden terrori-iskujen jälkeen. (2017, 52, viitattu 19.4.2018.)

Samanlaista mahdollisesti suomalaista yksityisyyden suojan käsitystä näkee myös sankarin roolin käsittelyssä. Paikoin ihmetystäkin herättänyt ulkomaalaistausten auttajien esilläolo mediassa suomalaisten jäätyä vähälle huomiolle on tästä hyvä esimerkki. Turun Sanomissa mainittiin 22.8., että lehden tavoittelemat kantasuomalaiset auttajat ovat järjestelmällisesti kieltäytyneet haastatteluista.

Tuloksissakin mainitsemassani kriisipsykologien Soili Poijulan ja Salli Saaren haastattelussa Turun Sanomissa 26.8., Saari selittää, että suomalaiset auttajat voivat kainostella esille tuloa osin siksi, että auttamista pidetään velvollisuutena, josta ei kuulu pitää meteliä, minkä lisäksi suomalaiset ovat opetettuja vaatimattomuuteen. Tätä tukevat jutun vieressä olevat kahden suomalaisen sankarin, Tiina Laiterän ja ”Tuomon” haastattelut. Jutut ovat pieniä, eikä niiden yhteydessä ole kuvia niissä esiintyvistä henkilöistä ja toinen jopa esiintyy nimettömänä.

Aiemmistä haastattelupyynnöistä kieltäytynyt Laiterä muun muassa sanoo suostuneensa haastatteluun vain, koska haluaa esimerkillään korostaa, että kaikki apu on kriisitilanteissa tarpeen ja rohkaista kaikkia auttamaan ja sanoo, ettei hänen toimintansa nyt ollut niin ainutlaatuisia. Tuomo taas pysyy jutussa nimettömänä, koska ei halua itseään yhdistettävän tapahtumiin millään tavalla, koska hän vain oli paikalla ja auttoi, ”siinä se” ja toteaa että vaikka puhuminen on hyvä tapa tapahtuman käsittelyyn, sekin täytyy osata lopettaa. Vaikka ulkomaalaistaustaiset auttajatkaan eivät mitenkään itse korostaneet sankarillisuuttaan aineiston jutuissa, eron suomalaisiin auttajiin silti huomaa.

Yksi syy miksi muun muassa kriisityöntekijät ovat kritisoineet uhrien, mutta myös silminnäkijöiden haastatteluja heti tragedioiden jälkeen on se, että he voivat olla vielä shokkitilassa, mitä asiaan perehtymättömän voi olla hankala tunnistaa. Shokkitilassa oleva ei välttämättä todella ymmärrä tapahtunutta ja antamaansa haastattelua, vaikka vaikuttaisikin olevansa kunnossa ja järkytty myöhemmin nähdessään itsensä uutisissa. Kummassakin aineiston sanomalehdessä käytettiin runsaasti silminnäkijätarinoita ensimmäisinä päivinä, mutta heistä suuri osa jäi tunnistamattomaksi ja nimillä esiintyvistä ei ollut kuvia jutun yhteydessä.

Tämän erityisesti uhrien, mutta myös silminnäkijöiden ja sankareiden käsittelyn vähäisyyden voi nähdä yksityisyyden suojelun lisäksi etäännyttävänä. Mahdollisen yksityisyyden kunnioittamisen vuoksi niin sanottujen virallisten henkilöiden esiintyminen eri rooleissa korostui aineistossa. Äänessä oli hyvin paljon alansa ammattilaisia ja asiantuntijoita sekä päättäjiä. Toisin kuin

esimerkiksi UNESCO:n käsikirjan suosituksen esimerkeissä, tapahtumien voisi nähdä näin käsiteltäessä jäävän vaille inhimillisyyttä.

Turun puukotusiskun uutisoinnissa tätä on kuitenkin paikattu suurella määrällä rauhoittelijoita. Heidän puheenvuoroissaan on ylistetty Turkua ja turkulaisia, suomalaisten kykyä yhteistyöhön, kiiteltu viranomaisia ja sankareita ja surtu yhdessä. Erityisesti Turun Sanomista jäi mielikuva yhdessä suremisesta ja toipumisesta. Muutenkaan riittäisi tai pelkoa mahdollisesti nostattavia ääniä ei juurikaan noussut aineistossa esiin.

Mielestäni vaikkapa juuri uhrien käsittely saakin jäädä vähäiseksi. Tutkielmaa varten lukemissani tutkimuksissa aiempien Suomessa tapahtuneiden tragedioiden uutisoinnista esille nousi välillä todella tökeröltä tuntuja tapauksia läheisensä menettäneiden, edelleen shokissa olevien henkilöiden haastatteluista tai muusta uhrien henkilökohtaisesta käsittelystä mediassa. Jos uhrien omaiset haluavat puhua julkisesti kuolleesta läheisestään, tai haavoittunut uhri haluaa tulla julkisuuteen, he voivat tehdä sen itse sitten, kun ovat siihen valmiita. Heille tulee antaa tilaa ja aikaa surra ja toipua rauhassa. Se, onko uhreista hiljeneminen todella nimenomaan suomalainen ilmiö, on mielenkiintoinen huomio ja olisi kiinnostavaa vertailla eri maiden käytäntöjä uhriutisoinnissa lisääkin.

Lisäksi Turun puukotusten uutisoinnista olisi mielenkiintoista tehdä laajempaa tutkimusta ottamalla mukaan kattavampi otos erilaisia julkaisuja. Myös tapauksen tutkinnan etenemisen ja oikeudenkäynnin uutisointi olisi hyvä ottaa tarkasteluun. On mielenkiintoista seurata, miten puukottajaa ja uhreja käsitellään nyt, kun puukotusten oikeudenkäynti etenee ja lisää asioita paljastuu julkisuuteen. Ensimmäiset kaksi viikkoa iskun jälkeen olivat vain alkusoitto.

Tämän tutkielman teko oli hyvin mielenkiintoista. Välillä uutisia läpi käydessäni minut valtasi syvä epävarmuus. Roolit eivät ole yksiselitteisiä ja epäroin silloin tällöin valintojani. Kyseenalaistin myös sen, mitä virkaa juuri minun tulkinnallani on. Toisaalta koin aiheeseen syventymisen hyvin antoisana. Aihe on rankka, mutta esimerkiksi tietoperustaa varten lukemani kirjat, tutkimukset, ohjeet ja raportit olivat todella mielenkiintoista. Huomasin kiinnostuvani erityisesti terrorismin sekä muiden tragedioiden uutisoinnin eettisyydestä. Huomaankin nyt seuraavani näistä aiheista uutisointia eri lailla kuin ennen. Uskon näistä pohdinnoista olevan hyötyä myös työelämässä.

Ymmärrän myös median roolin terrori-iskussa entistä paremmin. Rauhallisissa länsimaissa asuvien tavallisten kansalaisen todennäköisyys joutua kokemaan terrori-isku on edelleen pieni ja kokemus terrorista välittyy heille uutisoinnin kautta. Iskut länsimaissa ovat kaikesta järkyttävyydestään huolimatta edelleen harvinaisia. Niitä tuleekin surra, tuomita ja käsitellä yhdessä, mutta iskun tapahtuessa vuorokauden ympäri päivittyvä uutisvirta ja ylimääräiset uutislähetykset voivat kasvattaa uhan tuntua ja kuvaa terroristien tuhovoimasta. Siksikään ei ole yhdentekevää, millainen kuva iskuista ja niiden tekijöistä mediassa yleisölle luodaan.

Lisäksi pohtimani roolien tulkinnallisuus korostaa kehystämisen merkittävyyttä uutisissa. Osa aineistossa esillä olleista henkilöistä asetti itse itsensä kyseiseen rooliin, osa taas kirjoitettiin siihen toimittajan toimesta. Osa henkilöistä, kuten viralliset asiantuntijat taas esitetään roolissa itsestään selvästi. On hyvä kiinnittää huomiota siihen, miten toimittajan valinnoilla voi olla vaikutusta siihen, miten jutussa esiintyvä ihminen näyttäytyy yleisölle, eikä ottaa näkökulmia ja rooleja itsestäänselvyyksinä.

Iskun tapahtuminen Turussa näkyi kuin näkyikin Turun Sanomien uutisoinnissa verrattuna Helsingin Sanomiin. Se näkyi siten, että lukijoille pyrittiin tarjoamaan tukea, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta järkyttävän ja todella lähellä tapahtuneen väkivallanteon jälkeen. Ääneen pääsi niin sankareita, surevia turkulaisia, apua tarjoavia tahoja ja osaa ottavia sekä rauhoittelevia henkilöitä.

Ehkä Turun puukotuksista uutisointiin on otettu oppia aiempien Suomessa tapahtuneiden tragedioiden uutisoinnin virheistä ja onnistumisista, tai ehkä viime vuosina lähempänä ja lähempänä tapahtuneet iskut ovat valmistaneet suomalaisetkin toimittajat terrorismiuutisointiin. Turun Sanomien ja Helsingin Sanomien uutisointia puukotuksesta tuntui hallitsevan jonkinlainen optimismi. Vaikka ilmaistiin, että on huolestuttavaa ja väärin, että isku pääsi tapahtumaan ja virheitä nostettiin esiin, silti esille tuotiin myös positiivisia huomiota ihmisten auttamishalusta, viranomaisten nopeasta reagoimisesta ja muusta hyvästä ja toimivasta, mitä isku toi esille. Siksikin olisi hyvä tarkastella tapausta vielä laajemmalla mittakaavalla. Oltiinko Suomessa todella näin lähes yksimielisen optimistisia, kuin aineistosta ehkä voisi päätellä?

LÄHTEET

Borger, J. 2016. French media to stop publishing photos and names of terrorists, 27.7.2016. The Guardian. Viitattu 19.4.2018, <https://www.theguardian.com/media/2016/jul/27/french-media-to-stop-publishing-photos-and-names-of-terrorists>.

DeFoster, R. 2017. Terrorizing the masses: identity, mass shootings and the media construction of "terror". New York: Peter Lang.

Heima, T-P. & Kuukkanen, T. 2017. Tasan viikko kulunut puukotusiskusta Turun keskustassa – lue kooste, 25.8.2017. Yle. Viitattu 19.4.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-9795580>.

Hjelt, Y. & Koskinen, P. 2018. KRP: Turun puukottaja radikalisoitui noin kolme kuukautta ennen iskua – näki itsensä Isisin soturina, 7.2.2018. Yle. Viitattu 19.4.2018, <https://yle.fi/uutiset/3-10050805>.

Jaakola, V. 2009. Terrorismi on kiistelty käsite. Ulkoasiainministeriö. Viitattu 19.4.2018, <http://www.formin.fi/public/default.aspx?contentid=169911&culture=fi-FI>.

Julkisen sanan neuvosto, 2013. Journalistin ohjeet ja liite. Viitattu 19.4.2018 http://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/.

Karvonen, E. (2017). Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. Media & Viestintä, 23(2). Viitattu 19.4.2018. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61529>.

Koivunen, K. 2016. Suomen nuoret jihadistit – ja miten radikalisoituminen torjutaan. Helsinki: Into.

Koljonen, K. & Kunelius, R. 2005. On vain yhteinen suru – Onnettomuusjournalismin muutossuuntia Kuurilasta Konginkankaalle 1957-2004. Teoksessa Rahkonen, J (toim.). Journalismikritiikin vuosikirja 2005. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö, 34-59.

Koskinen, P. & Rautio, M. 2018. Turun puukottajaa syytetään terrorismirikoksista, 27.2.2018. Yle. Viitattu 19.4.2018, <https://yle.fi/uutiset/3-10089073>.

Kuusela, T. 2005. Uhrit valtaviirassa – Tapaus Myyrmäen etiikka Hesarista Seisokaan. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 19.4.2018, https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8508/URN_NBN_fi_jyu-2005236.pdf?sequence=1.

Lähtelä, S. 2017. Turun puukotusten päätekijä vangittu, kolmea muuta esitetään vangittavaksi vahvoin perustein, 22.8.2017. Yle, STT. Viitattu 19.4.2018, <https://yle.fi/uutiset/3-9790331>.

Manninen, T. 2017. Turun sarjapuukottajan oikea nimi on Abderrahman Bouanane – ikä 22 vuotta, 28.8.2017. Ilta-Sanomat. Viitattu 19.4.2018, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005343051.html>.

Mäkelä, K. 2017. Turun puukotusten pääepäillyn oikean nimi on Abderrahman Bouanane, 28.8.2017. Yle. Viitattu 19.4.2018, <https://yle.fi/uutiset/3-9800495>.

Mäntymaa, E. 2017. Isis edelleen hiljaa Turun iskusta – tässä kolme asiaa, jotka voimme siitä päätellä, 6.9.2017. Yle. Viitattu 19.4.2018, <https://yle.fi/uutiset/3-9811172>.

Puistola, J-A. & Herrala, J. 2006. Terrorismi Euroopassa. Helsinki: Tammi.

Raittila, P., Johansson, K., Juntunen, L., Kangasluoma, L., Koljonen, K., Kumpu, V., Pernu, I. & Väliverronen, J. 2008. Jokelan koulusurmat mediassa. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö. Sarja/ Series A 105/2008. Viitattu 19.4.2018, <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65340/978-951-44-7376-0.pdf?sequence=1>.

Raittila, P., Haara, P., Kangasluoma, L., Koljonen, K., Kumpu, V. & Väliverronen, J. 2009. Kauhajoen koulusurmat mediassa. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö. Sarja/Series A 111/2009. Viitattu 19.4.2018, <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/65360/978-951-44-7654-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Rigatelli, S. 2017. Turun veitsimies halusi liittyä Isisiin ja kutsui suomalaisia vääräuskoisiksi – Vastaanottokeskuksen lähteet: "Varoitimme viranomaisia, mutta meitä ei uskottu", 22.8.2017. Yle. Viitattu 19.4.2018, <https://yle.fi/uutiset/3-9792084>.

Rikoslaki, luku 34 a Terrorismirikoksista, 24.1.2003/17. Viitattu 19.4.2018.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L34a>.

Rännäli, S. 2017. "Pelolle ei saa antaa periksi" – Terrorismin uhkakuvat suomalaisessa mediassa. Turun yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 19.4.2018, <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/136353/R%C3%A4nn%C3%A4liSanna.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.

Saloniemi, A. 2008. Surmaaja pääsi sankariksi. Teoksessa Jaakkola, M (toim.). Journalismikritiikin vuosikirja 2008. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö, 20.

Sivonen, S. 2016. "Evil Demystified With Civility" – journalistien eettiset ongelmat ja ratkaisut Anders Breivikin oikeudenkäynnissä. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 19.4.2018, <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/49225/URN%3aNB%3afi%3ajyu-201603311971.pdf?sequence=1>.

UNESCO, 2017. Terrorism and the Media: A Handbook for Journalists. Viitattu 19.4.2018, <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002470/247074E.pdf>.

TURUN SANOMIEN TEKSTIT

- 19.8. TS 1 Väkivallan julma kosketus
 TS 2 Silmitön väkivalta saapui Turkuun
 TS 3 Puukkomies hyökkäsi Turun toreille, kahdeksasta uhrista kaksi menehtynyt
 TS 4 Tekijä ulkomaalaisen näköinen
 TS 5 Massapuukotus voi viitata terroritekoon
 TS 6 Lintukotoa ei ole - jos on ollutkaan
 TS 7 Randell: Syvät surunvalittelut uhreille ja omaisille
 TS 8 Vaaratiedote jäi nopean poliisitoiminnan jalkoihin
 TS 9 Poliisi pyytää havaintoja rekisterinumerosta OTF-806
 TS 10 Silminnäkijät kertovat tapahtumien kulusta
 TS 11 Merivartiosto tarkasti Ruotsinlaivojen matkustajat
 TS 12 Poliisi kävi usean partion voimin Pansiossa
 TS 13 Hallitus ja presidentti Niinistö tuomitsivat
 TS 14 Kriisiapua tarjolla T-sairaalassa
- 20.8. TS 15 Vahvat viitteet terrorismista
 TS 16 Kari Vainio: Pelolle ei saa antaa valtaa
 TS 17 Turvapaikanhakija auttoi uhreja
 TS 18 Jonkunhan on pakko auttaa
 TS 19 Tämä meni liian läheltä
 TS 20 Terroristi saalisti naisia
 TS 21 Massapuukotuksesta epäilty vaikutti masentuneelta
 TS 22 Puukottaja uhattiin tappaa Tyksissä
 TS 23 Isku toi rahapaineita
 TS 24 Eristäytyminen tuo ongelmia
 TS 25 Hallitus lisää määrärahaa turvallisuuteen
 TS 26 Kriisipuhelimeen tulvinut soittoja
 TS 27 Hiljainen hetki kello 10
 TS 28 Poliisi pyytää: Jäitä hattuun kaikilla

- TS 29 Kuka tahansa on nyt säikähtänyt
- TS 30 Asiantuntija: Marokkolaiset radikalisoituvat nyt entistä enemmän
- TS 31 Perjantaiset puukkoiskut järkyttivät turkulaisia
- TS 32 Ääneen sanottu pelko voi muuttua rakkaudeksi
- 21.8. TS 33 Tori peittyi kukkiin ja kynttilöihin
- TS 34 Hiljainen hetki kokosi suremaan
- TS 35 Moni turisti kuuli iskusta vasta Suomessa
- TS 36 Hyökkääjä lakkasi käymästä
- TS 37 Ambulanssin tulo kesti 25 minuuttia
- TS 38 Tausta: Tämä tiedetään nyt iskusta
- TS 39 Supon ja Halla-ahon laariin
- TS 40 Niinistö kiirehtisi tiedustelulakia
- TS 41 Valse Triste soi puukotusuhrien muistoksi
- 22.8. TS 42 Poliisin resurssit turvattava
- TS 43 Rain Kooli: Trauman jälkeen
- TS 44 Päivän nopeat: Minkälaisia ajatuksia Turun veitsi-isku herättää
- TS 45 Kun sanat eivät tahdo riittää
- TS 46 Poliisi tutkii MV-lehden Turku-jutun
- TS 47 Supo sai vinkin, muttei toiminut
- TS 48 Koulujen arki alkoi rauhallisesti
- TS 49 Kaikki ovat olleet levollisin mielin
- TS 50 Uhreista enää kaksi sairaalassa
- TS 51 Vapaaehtoisella koko päivä aikaa auttaa
- TS 52 Krp ei julkaise etsintäkuulutetun nimeä
- TS 53 Ihmiset ovat itse vastuussa siitä, mitä he somessa tekevät
- TS 54 Poliitikko ei voi luistaa vastuusta somessakaan
- TS 55 Sipilä korosti tiedustelulainsäädännön tärkeyttä
- TS 56 Ihmiset ovat totisia ja mietteliäitä
- TS 57 Poliisin aseenkäyttö ei johda tutkintaan
- TS 58 Murhien rangaistuspaikka riippuu Marokosta
- TS 59 Hätäpuheluita 59, ensihoito paikalla 4,5 minuutissa
- TS 60 Supo: Pääepäillyn radikalisoitumisesta varoitettiin
- TS 61 Epäilty olisi voitu palauttaa Saksaan
- TS62 Väärillä tiedoilla parannellaan asemia

- 23.8. TS 63 Pelko on avain valtaan
TS 64 Terroristi kävi Puropellon yläkoulua
TS 65 Puukottajan taltuttanut partio pelasti ihmishengen
TS 66 Pääepäily käytti Saksassa useita henkilöllisyyksiä
TS 67 Ensihoidon toiminta selvitetään
TS 68 Kaksi puukotusten uhria yhä tehohoidossa
TS 69 Terrori-iskun tekijä kävi vuoden turkulaista yläkoulua
TS 70 Käräjäoikeus vangitsi neljä
TS 71 Puukottajalla tunnettu asianajaja
TS 72 Isku rauhoitti viikonlopun yöt Turussa
TS 73 Keskusrikospoliisilla uusi osoite vihjeille
TS 74 Hyökkäys lisäsi tarvetta työterveyshuollon palveluihin
TS 75 Kriisiapu ollut kysyttyä myös julkisella puolella
TS 76 Poliisi tutkii maahanmuuttajataustaisen puukotusta
TS 77 Yksinkertaistavat lait toiveissa turvapaikoista
TS 78 Terrorismin torjunta näkyy kymmenissä laeissa
TS 79 Rikosepäilyistä vapautunut tunsii pääepäillyn jalkapallokentiltä
TS 80 Paperittomille palautuskeskus
TS 81 Perussuomalaiset tarjoaa säilöksi saarta tai vankilaa
TS 82 Risikko ei ota vielä kantaa palautuskeskuksiin
TS 83 Ylen lähteet: Turun pääepäily kyseli Isisiin liittymisestä
TS 84 HS: Yksi Turun puukotuksista epäilty haki oleskelulupaa Ruotsista
TS 85 Se, mitä suomalaiset nyt kokevat, on kurdeille tuttua
- 24.8. TS 86 Kriisien jälkihoitoonkin varauduttava
TS 87 Kaupunkilaiset poliiseille: Kiitos, että olette olemassa
TS 88 Siellä missä ihmiset liikkuvat, liikkuu nyt myös poliisi
TS 89 Asianajaja vaikenä keskiviikon kuulusteluista
TS 90 Ilmaisukielto voi estää tiedotuksen
TS 91 Ikätestiin oltava perusteltu syy
TS 92 Migri selvittää henkilötiedot
TS 93 Kynttilämeri siivotaan maltillisesti
TS 94 Turun puukottajan valvonta olisi ollut vaikeaa
TS 95 Poliisi: Racistien rikosten hyökä ei ole ilmennyt
TS 96 Puukottajan tausta on yhä pitkälti hämärän peitossa

- TS 97 Pääepäily ja yksi vangituista samalla kurssilla
- TS 98 Supolle rahaa, kun tiedustelulaki toteutuu
- TS 99 Turku Pride huipentuu kulkueeseen
- 25.8. TS 100 Kaarlo Kalliala: Yhdessä
- TS 101 Turussa yksi pidätys ja vapautus
- 26.8. TS 102 Turussa muistettiin puukotusten uhreja ja osoitettiin mieltä
- TS 103 Kauppatorin kynttilämeren siivousta lykätään
- TS 104 Yhteisö tarvitsee sankarinsa ja suruaikansa
- TS 105 Haluan rohkaista ihmisiä yrittämään
- TS 106 En halua nähdä verilammikoita uudestaan ja uudestaan
- 27.8. TS 107 Riitta Monto: Kiitos auttajille, täydellistä työtä
- TS 108 Tutkija palauttaisi Marokkoon
- TS 109 Työssä kriisin keskellä
- TS 110 Avoimissa ovissa turvallisuus huolena
- TS 111 Suoraa puhetta terrorismista
- TS 112 Seksuaalivähemmistöjen oikeuksien puolesta marssittiin rauhassa
- TS 113 Huoli oli läsnä valtioneuvoston avoimissa ovissa
- TS 114 Täydellinen suoritus keskellä murhenäytelmää
- TS 115 Yhteiskunta ei voi pysähtyä
- TS 116 Kriisiauttajat raivaavat kalenteriin tilaa
- TS 117 Tutkijat: Tarvitaan rakentavaa keskustelua
- TS 118 Turun puukottajan henkilöllisyys varmistui
- TS 119 Keskustavisio ja torin isku aiheina
- TS 120 Puukotuksista epäilty on neljä vuotta kertomaansa vanhempi
- 28.8. TS 121 Tiina Lindfors: Eläköön Turku!
- TS 122 Kohtalon päivä kahdella Turun iskusta epäilyillä
- TS 123 Kauppatorin kynttilämeri siivotaan pois - tilalle valaistu muistopuu
- TS 124 Migri: Palautuskeskuksille ei tarvetta
- 29.8. TS 125 PS haluaa kouluihin hätäpainikkeen
- TS 126 Turun iskusta epäiltyjen joukko supistui kolmeen
- TS 127 Poliisilla on pääepäillyn kirjoittama julistus - tarkoitusta selvitetään
- TS 128 Husu: Turun joukkopuukotus ei ollut yllätys
- TS 129 Musiikki tuo turkulaiset yhteen veriteon jälkeen
- 31.8. TS 130 Megumi Hayashi: Maailma ennen ja jälkeen puukotusten

- TS 131 Kynttilämeri vaihtui koristeomenapuuhun
- TS 132 Sipilä: Pelkoa ei liiallisesta tuhlaamisesta
- TS 133 Toinenkin Turun epäilyistä valehteli nimensä
- 1.9. TS 134 Elina Pirjatanniemi: Iskun jälkeen
- TS 135 Turvapaikkapolitiikka kiristyy
- TS 136 Tanssiteatterin teos viittaa Turun iskuun
- TS 137 HS: Turun puukottaja teki videon kirjoitetun manifestin lisäksi
- TS 138 Expressen julkaisi Turun iskusta etsintäkuulutetun nimen ja iän
- TS 139 Ikä etsitään viisaudenhampaasta
- TS 140 Karkotettavan piilottelu voi tuoda vankeutta
- TS 141 Erin Hittocabbaret uusiutui
- 2.9. TS 142 Hätmajoituksen käyttäjistä puolet paperittomia
- TS 143 Poika katosi, sitten ovesta tulivat sisään poliisit
- TS 144 Krp ei vahvista nimeä
- TS 145 Missä menee inhimillisen hädän raja, kysyy kirkko
- TS 146 Turvapaikanhakija paras apu on työ
- TS 147 Puukotuksista vangittuna enää pääepäilty
- TS 148 Poliisi aikoo ottaa konepistoolit kentälle

HELSINGIN SANOMIEN JUTUT

- 19.8. HS 1 Puukkoisku järkytti Turku
HS 2 Turku hiljentyi suremaan iskun uhreja
HS 3 Hän puukotti naista useita kertoja kaulaan
HS 4 Valmius nousi koko maassa
HS 5 Sanottua: Poliitikot surivat iskun uhreja
- 20.8. HS 6 Me emme pelkää – No tenim por
HS 7 Vastaus terroriin löytyy vahvuuksista
HS 8 Puukottaja valitsi uhreiksi naisia
HS 9 Nuorin alle 18-vuotias, sivulliset yrittivät varoittaa ihmisiä
HS 10 Terrorismi kurottaa Marokosta Eurooppaan
HS 11 Rohkeus elää Turun kaduilla
HS 12 Isku herätti surua ja huolta
HS 13 Tutkija: Jihadistien terrori-iskut saavat paljon huomiota Euroopassa
HS 14 Suomen poliisi osoitti ihailtavaa malttia
HS 15 Sanottua: Poliitikot: Vihaan ei saa vastata vihalla
- 21.8. HS 16 Miten Suomi voi torjua uusia iskuja?
HS 17 Miten teot voisi estää ennalta?
HS 18 Pääepäilty "ei erityisen uskovainen"
HS 19 Turku koki surun viikonlopun
HS 20 Ajattelin vain, että haluan pysäyttää hänet
HS 21 Marokkolaisyhteisö tuomitsee teon
HS 22 Miksi Marokosta tulee Suomeen turvapaikanhakijoita?
HS 23 Sauli Niinistö: "Nyt pitää toimia ripeästi"
HS 24 Arkipiispa Mäkinen: "Väkivalta aina tuhoisaa"
HS 25 Meiltä kysytään nyt reiluutta ja valppautta
HS 26 Muistokonsertti Turun uhreille liikutti
- 22.8. HS 27 Kuva Turun iskun pääepäilyistä tarkentuu
HS 28 Turun teot johtavat uusiin toimiin
HS 29 Suurlähetystöt keskittyvät taas turvallisuuspolitiikkaan

- HS 30 Epäilty rukoili ennen iskua
- HS 31 Sdp ratkaisee tiedustelulain aikataulun
- HS 32 Halla-aho kirjoitti Facebookiin, toimittajaa kohtasi viharyöppy
- HS 33 Suojelupoliisi oli saanut vihjeen epäilystä
- 23.8. HS 34 Kolme epäillyistä myös Saksan poliisin tiedossa
- HS 35 Epäillyillä yhteyksiä Saksaan ja Ruotsiin
- HS 36 Kaksi puukotuksen uhria makaa yhä hengityskoneessa
- HS 37 Terroristinen motiivi vaikea todistaa
- HS 38 Uhkailua, huutelua ja väkivaltaa
- HS 39 Hallitusryhmät: Lisää valtuuksia viranomaisille
- HS 40 HS-analyysi: Euroopan unioni ei ole poliisivaltio - avoimet rajat hyödyttävät terroristeja
- HS 41 Valtion pidettävä huolta turvallisuudesta
- 24.8. HS 42 Supo: Valvonta oli meidän vastuullamme
- HS 43 Kaksi uutta kiinniottoa Turun puukotusjutussa
- HS 44 Puukottajaa ei välttämättä voida siirtää Marokkoon
- HS 45 Supo: Vihjeen käsittely meidän vastuullamme
- HS 46 Tuttava: Puukottaja ihaili Isisiä
- HS 47 Pääepäilty päätyi Hampurin poliisin rekisteriin
- HS 48 Paperittomien asemaan ehkä parannuksia
- HS 49 Maailman sivu: Isis ja alamaailma ovat limittymässä - terroristit ja rikollisjärjestöt kalastelevat samoilla vesillä
- 25.8. HS 50 Ilmiantaminen on iso ratkaisu
- HS 51 Paperittomien asema kuumentaa tunteita
- HS 52 Puukotuksen ilmoittaja laisti kuulustelusta
- HS 53 Poliisi päästi vapaaksi kiinni otetun miehen
- HS 54 Toimitukselta: Entä jos pelottaa?
- HS 55 Suomi suree viime viikon tapahtumia
- 26.8. HS 56 Pidätys johti terroristileimaan ja pelkoon
- HS 57 Kyräily neljän suuren kesken alkaa pian

- HS 58 EU tukkii terrorismin mentäviä aukkoja
- HS 59 Olen sokissa ja pelkään kävellä ulkona
- HS 60 Vastatoimet osuisivat paperittomiin
- HS 61 Tiedustelun pitää kertoa itsestään kansalaisille
- HS 62 Kouluampujilla ei ole tavoitteena kalifaatti
- HS 63 Terrori-iskun uhka pani stadionremontin uusiksi
- 27.8. HS 64 Iskujen kaksi näköharhaa
- HS 65 Touko Aalto hyväksyy kielteisen päätöksen saaneiden suojelun
- HS 66 Yksi Turun iskusta epäilty vapautettiin
- HS 67 Tästä pitää nyt puhua
- HS 68 Turun puukotus unohtui jo
- 28.8. HS 69 Turun puukottajan henkilöllisyys ja ikä varmistuivat
- 29.8. HS 70 Puukotusepäillyn passi löytyi Saksasta
- HS 71 Turun puukotuksista epäillyn passi löytyi Saksasta
- 30.8. HS 72 Tiedustelulait eivät yksin riitä uhkien torjuntaan
- HS 73 Poliisilla hallussaan pääepäillyn manifesti
- HS 74 Vapautettujen tilanne huolestuttaa asianajajaa
- 31.8. HS 75 Lisärahaa tulossa takuueläkkeisiin ja turvallisuuteen
- HS 76 Kaksi puukotuksista Turussa vangittua antoi väärän nimen
- 1.9. HS 77 Turun iskusta etsityn henkilöllisyys selvisi
- HS 78 Lisärahaa turvallisuuteen ja pieni korotus eläkkeisiin
- HS 79 Puukotuksista etsitty on Suomen kansalainen
- HS 80 Puukottajan manifesti myös videona
- 2.9. HS 81 Rkp:n Henriksson: Suomi ei ole poliisivaltio
- HS 82 Halpoja pisteitä keräämässä
- HS 83 Tiedustelulakeihin tulee paljon täsmennyksiä
- HS 84 Henriksson nostaisi työllisyystavoitteet korkeammalle
- HS 85 Luvatta maassa olevia voi auttaa jatkossakin
- HS 86 Turun puukotuksista vangittu vapautettiin